

Živá univerzita

Zpravodaj České zemědělské univerzity v Praze

**Dvacet let v EU
a české univerzity**

**Věda zblízka na
Prague Science
Film Fest**

Česká zemědělská
univerzita v Praze

Univerzita plná života

Veletrh pracovních příležitostí může pomoci nastartovat kariéru

Se začátkem letního semestru je tradičně spojen Veletrh pracovních příležitostí a letošní rok nebyl výjimkou. Zájem bývá oboustranný – firmy se snaží zaujmout potenciální zaměstnance a studenti mají možnost rozkoukat se, jakým směrem se v budoucnu ideálně vydat.

„Pro studenty je to skvělá příležitost podívat se, jaký svět je může čekat po škole, domluvit si stáž či najít spolupráci pro závěrečnou práci. Jak pravil klasik: Nikdy nevíte, co ochutnáte,“ říká vedoucí Kariérního centra ČZU Přemysl Gubání.

Vystavovatelé a potenciální zaměstnavatelé čekali na studenty v Kruhové hale a na Technické a Provozně ekonomické fakultě. A které společnosti jim byly k dispozici?

Téma propojení businessu a udržitelnosti v praxi zde prezentovala **IKEA**. Podle jejích expertů totiž každému kousku, který máme doma, věnoval péči specialista na udržitelnost z IKEA. Svoji potravinářskou sekci představilo **Ministerstvo zemědělství**. **EURES** studentům nabízel možnosti práce v zahraničí. **Talentpools** přišel s dilematem Startup, nebo korporát? Toť hamletovská otázka, na kterou musí každý student dříve nebo později hledat odpověď. **Czech-us** radil, jak získat zkušenosti, projet USA a ještě k tomu si něco vydělat. Jde to například s osvědčeným programem Work & Travel.

Odborníci z **Actum Digitals** zase vysvětlovali, že „consulting“ nemusí být nutně jen pro absolventy PEF. O své zkušenosti a zážitky se podělili dva absolventi Fakulty životního prostředí.

Mnoho mladých lidí s diplomem z ČZU zaměstnává také **Státní zemědělský a intervenční fond**. Co tam vlastně dělají? A jaké je to pracovat pro stát ve služebním poměru? I to mohli studenti zjistit na Veletrhu pracovních příležitostí 22. února 2024.

Díky inspirativním lidem na ČZU se nám daří věci posouvat správným směrem

Ačkoliv se zprávy ze zahraničí týkající se bezpečnosti na školách včetně škol vysokých s určitou pravidelností dlouhodobě objevují v médiích, většina z nás, stejně tak i já, doufala i trochu věřila, že takové téma nebudeme muset na českých vysokých školách zásadně otevírat. To však neznamená, že se vysoké školy bezpečností na akademické půdě dlouhodobě nezaobírají. Troufnu si říci, že Česká zemědělská univerzita je v řadě témat včetně těch, jež se týkají bezpečnosti, poměrně prozirává. Naši kolegové se nebojí otevírat i neaktuální výzvy, jejichž řešení se na počátku jeví jako zbytečné, a až s jistým časovým odstupem se ukáže, že nás tyto kroky preventivně připravily na určitý, mnohdy i neočekávaný vývoj. Kdo jiný, než kolegové spojení s akademickou půdou by měl dokázat predikovat a odhadovat možnosti dalšího vývoje?

Tragické události na Univerzitě Karlově však tón diskuse týkající se bezpečnosti zásadně změnila. Začínáme kolem sebe vnímat nová opatření, která občas zdánlivě limitují naše dosavadní zvyky a návyky. Ti, kteří znají bezpečnostní opatření vysokých škol ze zahraničí, tuší, jakými směry se pravděpodobně bude vývoj ubírat. Osobně vidím, že bezpečnost na ČZU se intenzivně řeší a zajištění bezpečí celé akademické obce je prioritou vedení univerzity. Otevírá se nám však i jedna velmi široká otázka: Jak sladit nezávislost a otevřenost prostředí vysokých škol i veřejného prostoru s těmito opatřeními a nakolik jsme obecně ochotni omezit svoji svobodu s ohledem na potenciální rizika? Pro mě se tato diskuse stala aktuální již s nástupem pandemie covidu. Pevně věřím, že se nám společně podaří najít řešení, která zachovají náš kampus tak otevřeným, jak jsme zvyklí, a ve kterém se ve všech směrech budeme cítit bezpečně. Samotné téma bezpečnosti na akademické půdě je velmi široké. Zahrnuje psychologické a sociální aspekty i aspekty samotné fyzické bezpečnosti.

S mojí současnou misí v Institutu vzdělávání a poradenství se mi otevřela možnost podílet se na vznikajícím univerzitním Centru poradenských služeb ČZU. Zde dochází z mého pohledu k nutné transformaci služeb, které byly ve velké míře uskutečňovány v rámci institutu, směrem k centrálnímu celouniverzitnímu řízenému poradenství. To vede k výraznému zkvalitnění služeb poskytovaných našim studujícím a vyučujícím. Koordinací transformace se mi velmi přiblížilo téma psychologického aspektu bezpečnosti, které může trápit naše studentky a studenty, ale i zaměstnance. Studijní či pracovní zátěž v kombinaci s rodinnými a společenskými vlivy často klade na každého z nás vysoké nároky, které mohou v různých rovinách přerůst do omezení bránících plnému rozvoji osobnosti, personálnímu rozvoji a schopnosti učit se. Proto jsme v tomto roce posílili tým psychologů, kteří jsou k dispozici celé akademické obci. Snažíme se zavést nové formy poradenství se zaměřením na prevenci prostřednictvím různých vzájemných setkání

a dalších aktivit. Nabízené služby mohou být zároveň využívány v případě jakýchkoliv nenadálých událostí, kvůli nimž se členové akademické obce mohou cítit nekomfortně. Samozřejmostí jsou služby pro naše zahraniční studentky, studenty i vyučující.

ČZU má v současné době díky finančním prostředkům z MŠMT možnost rozvíjet zázemí pro studující se specifickými potřebami, jejichž problémy jsou častokrát úzce spojeny i s psychologickými aspekty. V rámci projektu by v letošním a příštím roce mělo dojít k vybudování prostor, které budou sloužit kromě individuálních diagnostických potřeb i jako prostory pro vzájemné setkávání, relaxaci, debatu a prevenci duševního zdraví studentek, studentů a vyučujících. Takovéto prostory na ČZU zatím chybí a velmi se těším, že zvýší celkový komfort a kvalitu služeb nabízených naší univerzitou. Současná transformace poradenství pod celouniverzitní pracoviště vede k intenzivnějšímu oboustrannému dialogu s managementem a vyučujícími na fakultách, což je z pohledu kvality taktéž klíčové. Zejména proto bych si dovilil poděkovat všem kolegům, kteří se na tomto procesu podíleli a podílejí.

Přesto, že nás občas nepotkávají jednoduché situace, myslím si, že hlavně díky velmi inspirativním lidem na ČZU se nám společně daří věci posouvat správným směrem. Co však je důležité, dokážeme zachovávat i jakýsi odkaz na věci minulé, protože nelze s novými impulzy otáčet kormidlo tam, kam se to zrovna hodí.

Vážené kolegyně a kolegové, vážené studentky a studenti, dovoluji vám popřát vám inspirativní čtení.

prof. Petr Valášek,

prorektor pro kvalitu vzdělávací a tvůrčí činnosti
a pověřený ředitel Institutu vzdělávání a poradenství

Zpravodaj České zemědělské univerzity v Praze | č. 1/2024

Vyšlo v Praze dne 31. 5. 2024. Vychází jako periodický tisk registrovaný u Ministerstva kultury ČR pod ev. č. E 14963, ISSN 2570-8104 | Vydává: Česká zemědělská univerzita v Praze, Kamýčká 129, Praha-Suchbát, IČ 60460709 | Příspěvky vyjadřují názor jejich autorů. Fotografie, není-li uvedeno jinak, pochází z archivu ČZU a jednotlivých fakult
Šéfredaktorka: Mgr. Lenka Prokopová | Grafické zpracování: Robert Imrych | Koordinátorka: Mgr. Karla Mráčková | Redakční rada: Ing. Vlastimil Mikšík, Ph.D. – FAPPZ, Ing. Jana Šafránková, Ph.D. – TF, Mgr. Tomáš Jůnek, Ph.D. – FŽP, Ing. Lucie Grošařtová - FTZ, Ing. Radim Löwe, Ph.D. – FLD, doc. PhDr. Radmila Dytrtová, CSc. – IVP, Ing. Richard Hartman – PEF, Ing. Mgr. Petr Kopeček – Point One, CITT, PhDr. Dušan Vavříl – KTV, Ing. Karel Jílek – PEF, Monika Urbanová – Knihovna ČZU, Marcela Šipanová – FLD
Foto na titulní straně: Adam Mráček – AFO | Neprodejné.

Obsah

3 / Úvodní slovo

- Díky inspirativním lidem na ČZU se nám daří věci posouvat správným směrem 3

5 / Bezpečnost na univerzitách

- Bezpečnost je odpovědností nás všech 5
- Chceme-li se na akademické půdě cítit bezpečně, musíme společně hledat cestu, jak toho dosáhnout 6
- Požádat o pomoc v krizi není nic špatného, zvláště když je na dosah 8
- Měli bychom rozumět tomu, co se v nás děje, a umět tolerovat celou šíři pocitů a myšlenek, které v nás vznikají 11

14 / Z akademického života

- Profesor Michael Komárek: „České zemědělské univerzitě hodně dlužím a funkci děkana chápu jako službu naší fakultě“ 14
- „Užívám si svobody výzkumu věcí, které jsou pro mě nejzajímavější, tedy vztahů mezi termity a jejich okolím,“ říká čerstvý profesor a špičkový odborník na včelství Jan Šobotník 17
- Profesor Hanč: „Jsem rád, když se od studentů mohu dozvědět něco nového a použít to v další výuce nebo ve výzkumu“ 20

22 / Ze života univerzity

- S novým rokem nastaly personální změny na Fakultě tropického zemědělství 22
- Česká zemědělská univerzita potvrdila vedoucí pozici v žebříčku QS World University Rankings 22
- „Z pandemie jsme se nepoučili. Přejde-li další infekční choroba podobná covidu, budeme tam, kde jsme byli na začátku roku 2020,“ říká virolog Jiří Černý 23
- Králem ankety Sportovec ČZU roku 2023 je medailista z mistrovství světa v Budapešti 25
- Vystupovat hrdě a sebevědomě, takové je životní krédo atleta Matěje Krška 27
- Pro zahraniční akademiky už nejsou české velikonoční tradice velkou neznámou 28
- Jaký je a kam směřuje festival populárně-vědeckých dokumentů Prague Science Film Fest 29
- Co se děje v Point One aneb Zápisky z podnikatelského inkubátoru ČZU 31
- Rok u kormidla inkubátoru Point One ČZU 32

33 / Naše téma

- Den Země 2024: Neptejme se, co může naše planeta udělat pro nás 33
- Mokřady jsou pro život na Zemi nepostradatelné. Svátek mají na Hromnice, v den ohlašující novou naději 34
- Nemáme vztah k půdě a nenávrtně ji ztrácíme, varují odborníci 36
- Studium v zahraničí už tolik netáhne. Co se změnilo za dvacet let v EU? 37

40 / Lidé

- Odešla legenda české krajinářské architektury a tvůrce zeleného kampusu ČZU 40

Most přes propast: Iniciativa AI Bridge odstartovala aktivity na poli umělé inteligence. str. 70

- Měsíc žen a dívek na České zemědělské univerzitě 41
- Nestyd' se sklonit hlavu, ale nikdy neohýbej hřbet 43
- „Mysl, která se nebojí, nezná hranice,“ říká nový proděkan Fakulty tropického zemědělství 44
- „Chceme, aby byl hlas studentů slyšet,“ říká zástupkyně ČZU v asociaci ELSA 46
- Studenti uctili odkaz 17. listopadu 49
- Ples České zemědělské univerzity: tanec, hudba a pytle brambor 49

50 / Studium

- Umělá inteligence v procesu vzdělávání? Má to své výhody i nedostatky 50
- Přes hranice knih a databází: Inovativní kurz pro doktorandy na ČZU 51
- Jedeme v tom spolu aneb Hlavně se z toho nezbláznit 52
- Fakulta životního prostředí zahájila kurz celoživotního vzdělávání pro praktiky 53
- Diplomová práce nezapadne 2023 53
- Katedra managementu a marketingu PEF sází na propojení teoretické výuky s praxí 54
- Mezinárodní týmy, reálné projekty: Unikátní program ve spolupráci s Coca-Colou HBC CZ & SK 55
- Krajané v USA: Online Univerzita třetího věku ČZU jako spojení s domovinou 56

57 / Okénko do historie

- Institut s významnou historií (VI.) Mimořádná osobnost Karel Havlíček Borovský a jeho pobyt v areálu Chuchelských lázní 57

59–78 / Věda, výzkum, projekty

79–83 / Zahraničí

84 / Sport

85–91 / Aktuality

Bezpečnost je odpovědností nás všech

Tragická událost na Filozofické fakultě UK v prosinci loňského roku iniciovala řadu opatření směřujících ke zvýšení bezpečnosti na vysokých školách. Hned na začátku roku byla v rámci Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a České konference rektorů ustavena pracovní skupina, jejímž úkolem je vytvoření bezpečnostní strategie ve vysokoškolských vzdělávacích zařízeních. Protože je Česká zemědělská univerzita v tomto ohledu dobrým příkladem praxe, řízením pracovní skupiny byl pověřen její kvestor Ing. Jakub Kleindienst. Ten také ve spolupráci s Odborem bezpečnosti ČZU zajistil dvoufázové školení pro zaměstnance univerzity. První přednášky doprovázené videozáznamy na téma Aktivní útočník se ujali bezpečnostní poradce ČZU Petr Bárta, MPA a psycholožka Ústřední vojenské nemocnice Mgr. Denisa Dokulilová. Druhá se týkala poskytování první pomoci, která bývá v prvních minutách každé krizové situace zcela zásadní.

Pane kvestore, jak jste vnímal tragédii na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy vy osobně?

Samotná událost námi všemi velmi otřásla. Byl jsem jen pár set metrů odtud a mezi zemřelými jsou i lidé, které jsem osobně znal, jsou to vnuci a vnučky mých kamarádů. V souvislosti s touto tragédií se na nás obracela spousta studentů a jejich rodičů, co budeme dělat, abychom zabránili něčemu podobnému.

Jak jste zareagovali?

Naše univerzita řeší problémy bezpečnosti velmi intenzivně již od roku 2018. A musíme si uvědomit, že bezpečnost se skládá z několika částí. Jedna věc je bezpečnost fyzická, a pak je tu ještě kybernetická. Událost, která se odehrála v prosinci na Filozofické fakultě, byla fyzickým ohrožením. My se však velmi intenzivně zabýváme i tím, co není vidět, abychom zajistili komplexní bezpečnost všech zaměstnanců a studentů. Při tom spolupracujeme s dalšími organizacemi, například s Policií ČR.

Kvestor ČZU
Ing. Jakub Kleindienst

To, co se před Vánoci stalo v Praze, otráslo především naši iluzi bezstarostného bezpečí...

V posledních třiceti letech jsme si zvykli na období klidu, řekněme na „bezpečnostní blahobyť“. Události, které se odehrávaly někde v zahraničí nebo i u nás, na Moravě, nás nechávaly klidnými. Říkali jsme si, to je někde jinde. Pak přišla tahle událost a ukázala nám jednu důležitou věc. Do veřejného prostoru pronikaly pochybnosti, jestli Policie ČR a další bezpečnostní složky udělaly všechno pro to, aby zabránily tragédii, nebo jestli mohly udělat něco víc. Jenže v té diskusi úplně zmizela ta nejpodstatnější část, a sice že prvních deset minut je vždy na každém z nás. Žádná policie nepřijede dřív než za deset minut, a do té doby se musíme postarat sami o sebe.

Už několik let jsme upozorňovali, že taková událost může přijít. Jak říká jeden kolega z řízení letového provozu: „Čím dál je od havárie jednoho letadla, tím blíží je k té druhé.“ Totéž platí v případech bezpečnostních incidentů.

Lze tedy říct, že Česká zemědělská univerzita problematiku bezpečnosti považuje za prioritní?

Jsme nejpřípravenější univerzitou v České republice. To říkám s plnou vážností a zároveň s plnou hrdostí. Celé čtyři roky jsme pracovali na kybernetické i fyzické bezpečnosti. Postup a pravidla zajištění bezpečnosti, které máme dnes zavedené a jimiž se řídíme, jsou vzorem pro ostatní univerzity. A já se jako člen krizového štábu univerzity s čistým svědomím mohu podepsat pod to, že jsme v tom nejlepší. To by měl být i uklidňující vzkaz od nás, kteří zde zajišťujeme bezpečnost, vůči ostatním, kteří se na univerzitě dennodenně pohybují.

Nicméně, každý by měl být připraven nést odpovědnost, pokud se ocitne v krizové situaci, je to tak?

Ano. Součástí připravenosti v oblasti bezpečnosti je přenést v prvních minutách částečně odpovědnost na sebe. Proto jsme připravili sérii školení, která jsou součástí pracovních povinností. Jsou to primárně dva směry, tím prvním je Aktivní útočník, druhým První pomoc. Při té události se ukázalo, jak je důležité, aby lidé, kteří jsou přítomni, věděli, jak se chovat. To nejhorší je zkoprnět a nedělat vůbec nic.

Umět si v takové chvíli poradit je jedna z dovedností, kterou je třeba mít. Taková událost se bohužel může opakovat. Není žádným tajemstvím, že se ve společnosti vzbudila celá řada spících šilenců, které tato událost inspirovala. Naštěstí byli tito lidé v různé fázi připravenosti díky Policii ČR eliminováni. Nicméně, celková společenská zátěž na jednotlivce se zvyšuje a to s sebou nese i tato rizika.

Jaká konkrétní opatření připravujete v současné době?

Dál pokračujeme ve zvyšování bezpečnosti univerzity. Začínáme aktualizovat krizové plány budov z roku 2019. I s ohledem na událost, která nastala, a s přílivem nových informací budeme dál aktualizovat krizové plány jednotlivých budov i celého kampusu. Aby všichni věděli, kde jsou shromaždiště a co přesně se má stát v případě krizové události. Nyní je ale víc než kdy jindy nezbytné, a současná situace to jasně ukazuje, aby byl součástí bezpečnostní strategie každý, kdo se na univerzitě pohybuje, ať už je to zaměstnanec, nebo student.

To je i důvod konání těchto dvou školení o bezpečnosti?

Co na nich zaznělo, by každého mělo přivést k uvědomění, že, ti lidé byli skuteční, že to nebyla počítačová hra... A že pokud si sami nepomůžeme v prvních minutách, můžeme dopadnout stejně jako oběti těchto tragických událostí. Chceme, aby naši zaměstnanci byli aktivní v oblasti bezpečnosti, aby například prostřednictvím těchto školení získali základní dovednosti, které by měl mít každý. Ze své praxe řidiče na záchrance vím,

že někteří lidé mohli být zachráněni, kdyby měl někdo v rodině alespoň základní dovednosti.

Jaká další opatření jste k zajištění bezpečnosti přijali?

Od podzimu loňského roku máme funkční Krizový informační systém, který je nyní ve fázi pilotního testování na Fakultě životního prostředí a postupně ho budeme rozšiřovat na celou univerzitu. Letos máme v plánu nainstalovat místní rozhlas, který by byl schopen lokálně upozornit na nenadálou událost a s jehož pomocí bychom byli schopni zorganizovat pohyb osob. Všechny systémy budov v součinnosti. Rád bych využil příležitosti a apeloval na všechny na univerzitě, aby oznámili jakoukoliv podezřelou událost Ostraze ČZU nebo Odboru bezpečnosti, čísla jsou dostupná na intranetu. Jsme tady od toho, abychom každou takovou událost řešili. Některá opatření pochopitelně nemohu zmínit. Ale i to, že je neříkáme, znamená posílení bezpečnosti, protože když se o nich případný útočník nedozví, nemůže je obejít.

Rozhovor připravila: Lenka Prokopová

Chceme-li se na akademické půdě cítit bezpečně, musíme společně hledat cestu, jak toho dosáhnout

Kampus České zemědělské univerzity má celou řadu předností, o kterých vědí nejen studenti a zaměstnanci univerzity, ale i návštěvníci z okolních obytných čtvrtí. Mezi superlativy jako nejudržitelnější, nejzelenější nebo nejpříjemnější můžeme zařadit i nejbezpečnější. K tomu, aby se zde každý cítil co nejlépe, přispívají i zaměstnanci Odboru bezpečnosti. Procházka růžovým sadem to není, jak naznačují výpovědi ředitele tohoto odboru Ing. Jana Boráka, Ph.D., a manažera krizového řízení Ing. Víta Klugera.

Váš odbor má pod svými křídly ochranu všech, kteří na ČZU studují a pracují. Jaké jsou vaše priority?

Jan Borák (JB): Zajistit stejnou úroveň bezpečí pro každého, kdo se v kampusu, na fakultách a na jiných pracovištích pohybuje. Snažit se každou situaci posoudit s nadhledem a pak na ni s chladnou hlavou reagovat. Poučovat se z věcí, které nastaly, aby se neopakovaly nebo abychom jim byli schopni zabránit. A eliminovat pravděpodobnost výskytu rizik.

Vnímáte to podobně?

Vít Kluger (VK): Určitě. Odbor bezpečnosti dává mně a mým kolegům možnost měnit prostředí kampusu tak, aby se zde zaměstnanci, studenti i hosté cítili bezpečně a zároveň neměli šanci případný pocit nebezpečí vnímat. Je motivující, že chráníme lidi kolem sebe. Za poslední roky jsme se posunuli pěkný kus dopředu. Samozřejmě vidíme i rizika, která běžný člověk nevnímá.

Česká zemědělská univerzita má od roku 2018 vypracovanou bezpečnostní strategii, již se řídí v oblasti zajištění fyzické, ale také kybernetické bezpečnosti. V souvislosti s tragédií na Filozofické fakultě UK ale muselo dojít i na mimořádná opatření.

JB: Už vloni na podzim, ještě před tragédií na Filozofické fakultě, jsme prezentovali koncept „bezpečného areálu“ a nastíhli postupy, kam bychom se chtěli dostat v horizontu dvou tří let. Tato událost pro nás byla akcelerátorem.

VK: A zároveň nám ukázala správnost cesty, kterou jsme se vydali. V naší koncepci je zakomponován útok aktivního útočníka. Přestože jsme při posuzování situace v kampusu ČZU nevyhodnotili přímé ohrožení univerzity, určitá opatření jsme přijali. Například omezení vstupu do budov, protože jedním z potenciálních rizik je neomezený přístup a otevřenost všech objektů v areálu. Často řešíme incidenty, kdy dovnitř vstupují pochybné osoby, procházejí patry a z otevřených kanceláří seberou tu počítač, tu telefon, tu peněženku... První, co jsme se tedy snažili zajistit, bylo ztížit přístup do budov.

JB: Třeba některé fakulty mají kolem deseti vstupů do budovy a žádnou vrátnici, studenti ani nevědí, kam případný incident hlásit. Dalším opatřením jsou vstupy na kartu. A pak jsou tu kurzy zaměřené na zvýšení povědomí o možných rizicích dnešní doby. Akademické prostředí je mírně odtržené od reality a většina lidí se domnívá, že se nemůže nic stát, že tady přece nikdy nehořelo a podobně. A my se jim snažíme vysvětlit, že tady může začít hořet, a aby nehořelo, musíme pro to něco udělat, tedy myslet na prevenci.

VK: Také jsme posílili ostrahu kampusu o dvě pochůzkové hlídky. Upozorňují studenty na to, že v areálu kromě vyhrazených míst nesmějí kouřit, že nemohou parkovat u výjezdu z parkoviště, procházejí všechny budovy areálu a v případě mimořádné události poskytují součinnost. Zároveň mají za úkol soustředit se na pohyb podezřelých osob v areálu. Odhalili jsme tím různé existence, které se potloukaly po kampusu. Rozhodně si však nemyslíme, že by se univerzita měla zamknout na zámeck.

Spíš se snažíme klást otázky. Například jestli je nutné mít všechny budovy otevřené do deseti večer, kdy tam už projde minimum lidí.

JB: Nebo jestli neomezit deset vstupů jednoho objektu pouze na tři a u některého z nich zřídít vrátnici.

Dalšími konkrétními kroky k ochraně zaměstnanců jsou již zmíněná školení. Jedno je zaměřeno na aktivního útočnicka, druhé na poskytování první pomoci. Co je jejich smyslem?

VK: Chceme-li, aby zaměstnanci zareagovali v dané situaci správně, nemůžeme to po nich chtít bez školení, kde by se naučili, jak se v dané situaci zachovat, jak postupovat. Úplně zásadní je tedy edukace a komunikace vůči zaměstnancům, studentům i návštěvníkům areálu, kteří k nám chodí ze širokého okolí.

Přednáška Aktivní útočnicků vychází z dlouhodobé koncepce odboru. Máme stanovená rizika a hrozby pro areál ČZU, a právě tento incident mezi ně patří. Už jsme řešili řadu menších případů fyzického napadení a události na Filozofické fakultě jen posílily naše přesvědčení, že nemůžeme čekat a musíme konat.

JB: Na druhou stranu můžete sebelépe proškolovat, provádět revize, ale některým věcem zabránit nelze. Důležité je seznámit lidi s tím, co může nastat. Když se ocitnou v krizové situaci, jsou to oni, kdo musí okamžitě zareagovat, než dorazí policie, záchranná služba nebo hasiči. Takže je to na nás, na zaměstnancích univerzity.

VK: Je pochopitelné, že se někteří mohou obávat své reakce při nenadálé události. Člověk může zamrznout bez ohledu na to, kolika kurzy projde, každý reaguje jinak. Ale když se pravidelně vzdělává, snižuje „riziko“, že se nezachová adekvátně situaci. Při praktických náběhách a jiných školeních se vystavuje i stresovým situacím, které mohou nastat. Tím roste pravděpodobnost, že se zachová, jak má.

Jak vnímáte ochotu zaměstnanců ČZU spolupracovat v oblasti bezpečnosti a jejich připravenost na případné krizové situace?

JB: Lidé se bojí převzít odpovědnost a sami rozhodnout. Ale myslím, že se to zlepšilo. Na ČZU si začínáme postupně uvědomovat, že je potřeba něco udělat a přijmout třeba i nepopulární kroky.

VK: Prosincová tragédie přispěla ke změně postoje zaměstnanců k otázkám bezpečnosti. Člověk s negativním přístupem bude samozřejmě v opozici pořád, a pak je na nás, abychom to změnili pozitivní motivací. Aby kurzy byly zajímavější, abychom naši práci dobře komunikovali směrem ven, aby nikdo neměl pocit, že ho utlačujeme nebo omezujeme.

ČZU se zdá být jednou z nejpřípravenějších českých univerzit z hlediska bezpečnostní politiky. Čím je to dáno?

JB: Když se bavíte s bezpečnostními pracovníky jiných univerzit, každý z nich nějak začínal, věnoval se třeba bezpečnosti a ochraně zdraví při práci nebo požární ochraně. Když se pak objevily výhrůžky střelbou nebo bombovým útokem, každá univerzita na to musela nějak zareagovat. Nebo když došlo k incidentům v oblasti kybernetické bezpečnosti, bylo třeba přijmout preventivní opatření. Nám se podařilo tyto dílčí bezpečnosti propojit v jedno, do Odboru bezpečnosti.

VK: My jsme trochu specifická univerzita. Přijíždí k nám mnoho studentů z celého světa, máme mnoho zahraničních zaměstnanců, pracuje se tu s nebezpečnými hořlavými látkami, se zvířaty, pořádají se u nás velké společensko-kulturní akce, takže paleta bezpečnostních rizik je široká.

Ředitel Odboru
bezpečnosti Jan Borák

A vše je koncentrováno do jednoho místa – kampusu ČZU. Právě díky tomu jsme hodně pokročili v oblasti fyzické i kybernetické bezpečnosti, bezpečnosti práce, požární ochrany a v mnoha dalších věcech.

Můžeme se tedy na univerzitě cítit bezpečně?

JB: V zásadě ano. Snažíme se vnímat potenciální rizika a dokážeme si představit, co může nastat.

VK: Je to jen o tom, dívat se kolem sebe, intuice většinou nezklame. A myslím si, že máme nastavenou vysokou úroveň bezpečnosti a máme nadstandardní spolupráci se složkami Integrovaného záchranného systému. Vše to vychází ze skvělého týmu lidí, který máme. Bez kolegů a bez týmové práce by to nešlo.

Je to běžná praxe i na jiných univerzitách?

VK: Není, a je to záležitost celkového přístupu, ne každý přijde osobně za ředitelem policie nebo za velitelem hasičů. Když například navážeme komunikaci se záchrannou službou a domluvíme se, do kterého vjezdu mají najet, pokud jedou na koleje nebo do severní části areálu, tak nám to všem usnadní situaci. A třeba díky tomu i dokážeme zachránit život, což se už stalo.

JB: Je to především o komunikaci. Chceme-li se na akademické půdě cítit bezpečně, musíme společně hledat cestu, jak toho dosáhnout.

Co považujete za největší úspěch, pokud jde o výsledky práce Odboru bezpečnosti?

JB: Já osobně skutečnost, že se na nás obrací z ministerstva nebo z jiných škol a chtějí poradit, jak dělat něco, čemu my se už věnujeme

řadu let. Ptají se nás: „Jakými kroky jste si pomohli k úrovni zabezpečení, jakou dnes na ČZU máte?“ To člověka potěší.

VK: O mnoha věcech nemůžeme z bezpečnostních důvodů mluvit, ale myslím si, že největším úspěchem jsou viditelné výsledky dlouholeté práce celého odboru. Když to navíc občas někdo ocení, je to pro nás zadostiučinění. Určitě je nutné zmínit podporu vedení univerzity, bez ní by bylo velmi obtížné nastavit úroveň bezpečnosti na nynější úroveň.

Jaké jsou vaše ambice z hlediska zajištění bezpečnosti univerzity v nejbližší budoucnosti?

JB: Aktuálně připravujeme takzvané integrované bezpečnostní operační centrum (iSOC), tedy centrální místo, kde se budou sbíhat všechny incidenty, což by mělo pomoci k jejich efektivnějšímu řešení. Řada lidí dnes ani neví, kde má nahlásit, že neteče voda, že je otevřené okno, že se nachytali na phishingový e-mail nebo že tamhle někdo běhá s mačetou... Právě tohle nám pomůže řešit iSOC, který umožní nahlásit incident nebo vznést dotaz z poměrně širokého spektra.

VK: Smyslem operačního centra je řešit incidenty efektivněji než dosud a pracovat s nimi dál. Proč se to stalo, jak se to stalo, co bylo důvodem, není v tom náhodou student, necítí se špatně, pokud ano, pojdme ho kontaktovat a nabídnout mu pomocnou ruku. Nebo když se jedná o narušitele areálu, předat policii jeho přesný popis s fotkou z kamerového systému, aby věděl, že se sem nemá vracet. Díky tomu můžeme eliminovat potenciální incidenty v areálu.

Pokud jde o kyberbezpečnost, jak byste na žebříčku úspěšnosti ohodnotili naši univerzitu?

JB: V rámci českých univerzit jsme v lepší třetině.

Rozhovor vedla: Lenka Prokopová

Krizový manažer Vít Kluger při cvičném zásahu složek IZS na ČZU (na snímku vlevo)

Požádat o pomoc v krizi není nic špatného, zvláště když je na dosah. Na ČZU je tu od toho Centrum poradenských služeb

Od 1. března 2024 má Česká zemědělská univerzita své Centrum poradenských služeb (CPS), které funguje napříč fakultami a využívá ke své činnosti profesionální psychology Institutu vzdělávání a poradenství a další odborníky. Vedení ČZU koncept celouniverzitního centra schválilo již v září roku 2022. Jak se centrum formovalo a co je jeho posláním, se dozvíte v rozhovoru s kancléřkou ČZU Ing. Ivou Hrabánkovou, Ph.D., jednou z hlavních tváří projektu.

Impulzem pro založení Centra poradenských služeb bylo období covidových restrikcí. Nebyla to však poslední krize, která negativně ovlivnila psychickou pohodu studentů i zaměstnanců univerzity. Ještě v covidu přišla válka na Ukrajině. Jak na tyto situace univerzita reagovala a jakou pomoc nabízela?

Psychologické poradenství na ČZU zajišťovala v době covidové pandemie a války na Ukrajině Provozně ekonomická fakulta a Institut vzdělávání a poradenství. Právě tehdy se ukázalo, že je nezbytné revidovat poskytované služby, protože stávající systém je v kritických situacích nedostačující. Když univerzita procházela covidovou krizí, naráželi jsme zejména na nedostatečné personální zajištění a jazykové bariéry a podobně. Abychom

zajistili psychologickou podporu a poradenství, posílili jsme aktuální stav z interních zdrojů a využili psycholožky z Institutu vzdělávání a poradenství (IVP) a zástupce na studijních odděleních fakult, zejména na Fakultě životního prostředí. Velmi nám pomohli pracovníci Oddělení mezinárodních vztahů, protože pomoc potřebovali zejména zahraniční studenti a zaměstnanci. Ti se tehdy ocitli v situaci, kdy byly obtíže s cestováním, řešili problémy s financemi i diskriminací či xenofobií.

Krize tedy otestovala dosavadní systém poradenských služeb na univerzitě. Na začátku roku 2021 jsme oslovili zástupce fakult, aby se vyjádřili ke stávající úrovni studijně psychologického poradenství, k tomu, zda považují kapacity za dostačující a zda by – a to byla klíčová otázka –

uvítali centrální standardizované poradenské služby poskytované všem studujícím a zaměstnancům napříč univerzitou. Průzkum dopadl ve prospěch centralizovaných služeb, a tak jsme začali připravovat koncept centra. Vedení univerzity a Kolegium rektora schválilo předložený koncept Centra poradenských služeb v září 2022.

Problémem byly finance, což bývá kámen úrazu každého nového projektu. Tehdy v roce 2022 MŠMT vnímalo, že je třeba posílit poradenská centra na univerzitách a poradenské služby obecně. Od té doby každý rok vypisuje rozvojové projekty právě na podporu poradenských služeb. Díky tomu jsme mohli začít efektivně pracovat na implementaci konceptu centrálních poradenských služeb na naší univerzitě. Nechali jsme se inspirovat jinými univerzitami a sdíleli s nimi dobrou, ale i špatnou praxi. Nechtěli jsme vymyslet něco, co už někde vymyšleno bylo a dobře funguje.

Z čeho jste při formování univerzitního poradenského centra vycházeli?

Základem jsou služby pro studenty se specifickými potřebami, psychologické poradenství a kariérní poradenství. K tomu se přidávají vzdělávací aktivity, semináře zaměřené zejména na softskillová témata jako například práce pod stresem, jak se učit na zkoušku, jak efektivně komunikovat a další aktivity související s psychickou pohodou wellbeingu studujících. Na univerzitách velmi často funguje duchovní poradenství. Na ČZU pořádá pan RNDr. Matúš Kocián, Ph.D. absolvent ČZU a duchovní správce pro akademickou obec ČZU, každý týden duchovní setkání. Na svých setkáních se zaměřuje na rozvoj duchovní stránky člověka, hledání hodnot života či orientaci v obtížných životních situacích.

Potřebu centralizovat poradenství tedy vyvolala covidová krize, později válka na Ukrajině. Dalším traumatem byly události na Filozofické fakultě UK vloni v prosinci.

Jaké reakce jste zaznamenali ze strany studentů či zaměstnanců?

Covidová krize i válka na Ukrajině přišly v době, kdy ještě nebylo Centrum poradenských služeb formálně ustaveno, ale vzpomínám si, s čím se studenti obraceli na naše psychology a terapeutky. Po vypuknutí války na Ukrajině to byl pochopitelně stres, traumata a strach o příbuzné a blízké. Pocity bezmoci a stavy úzkosti.

Po tragické události na Filozofické fakultě jsme okamžitě aktivovali náš tým. I když jsme na ČZU nebyli přímo dotčeni událostí, v mnohých z nás to vyvolalo smutek a znepokojení. Všichni jsme se cítili hluboce zasaženi a pociťovali jsme solidaritu s celou akademickou komunitou. Studujícím a zaměstnancům ČZU jsme nabídli naše psychology a psychologičky z interních zdrojů a na webových stránkách jsme zveřejnili, kam se mohou v případě krize obracet a požádat o pomoc naše odborníky nebo externí poradce.

V souvislosti s tragickými událostmi na FF UK slýcháme názor, že čím méně se o tom bude mluvit, tím lépe. Jak to vnímáte vy?

Společnost je v této otázce rozdělená. Někteří lidé tvrdí: „Nemusíme o tom diskutovat, problémy se vyřeší samy.“ Zatímco druzí přistupují k situaci s tímto postojem: „Pojďme otevřeně prodiskutovat, co se stalo, co fungovalo a co ne.“ Každý jedinec reaguje na takové události individuálně. Lidé mohou na různé stresující situace a trauma reagovat různým způsobem. Proto je důležité mluvit o tom, ale nevnučovat tento přístup všem.

Když se někdo obrátí na centrum, dostane se mu maximální odborné pomoci od erudovaných psychologů a terapeutů?

Rozhodně ano. Se vznikem centrálních poradenských služeb vznikly i standardy služeb poskytovaných tímto centrem, které definují práva a povinnosti poradců i jejich klientů, studentů a zaměstnanců. Je ale třeba

Kancléřka ČZU Iva Hrabánková

zdůraznit, že toto centrum nemůže suplovat komerční poradny externích psychologů. ČZU poskytuje první pomoc, krizovou intervenci a bezpečné sociální prostředí. V našem centru pracují profesionální psychologové a terapeuti, kteří dokážou vyhodnotit, kdy se jedná o závažnou situaci, kdy je důležité studující nebo zaměstnance nasměrovat na externí specializované pracoviště. Naší ambicí není suplovat psychologické poradny, poskytujeme konzultace každému studentovi, který o pomoc požádá.

Jakým způsobem Centrum poradenských služeb v současné době funguje?

Klíčová centrální pracoviště, tedy oddělení pro studenty se specifickými potřebami, oddělení psychosociální podpory a Kariérní centrum, jsou úzce spojena s fakultami. Na studijním oddělení každé z nich je zástupce pro vzájemnou komunikaci, který by měl posoudit závažnost možného problému, to je, zda jde „pouze“ o studijní záležitost nebo se již jedná o problém s přesahem do psychologického poradenství.

S čím se na vás studenti nejčastěji obracejí?

Ve většině případů s problémy se studiem, zejména před zkouškovým obdobím. Často řeší prožívání stresu, úzkostné stavy, deprese, ADHD, osamělost a vztahy, včetně konfliktů s vyučujícími. Ale občas také někdo přijde s tím, že neví, jestli si vybral správný obor, jestli studuje, co chtěl studovat. A co s ním bude, až studia dokončí. Nesmíme zapomenout na specifické potřeby učení, poruchy autistického spektra a další.

Jak funguje spolupráce mezi univerzitami? Předáváte si zkušenosti a radíte se, jakým směrem se ubírat?

Přesně tak, a jsem z té spolupráce nadšená. Už od roku 2022 jsme velmi úzce propojeni s Univerzitou Karlovou a také s ČVUT, kde nyní celouniverzitní centrum oslavilo dvacet let samostatného fungování. Univerzitní poradenská centra sdílejí zkušenosti a navzájem si vypomáhají. Všechna jsou členy Asociace vysokoškolských poradců a Asociace poradců pro studenty se specifickými potřebami. Jsou to úzké komunity, které řeší společná témata, sdílejí informace, vzájemně si poskytují krizovou intervenci, řeší různé kazuistiky.

Centrum poradenských služeb ČZU bylo formálně ustaveno letos v březnu, vy na něm ale pracujete mnohem déle. Jaká je tedy praxe?

Centrální systém se snažíme budovat od roku 2022, což nám umožňuje i finanční podpora MŠMT. Díky těmto prostředkům jsme mohli studentům nabídnout psychologickou podporu ve větší šíři. Mohli jsme zajistit více psychologů a více vzdělávacích aktivit, zapojit je do kampaně „Open up“/„Otevři to“, kterou nabízíme pomoc těm, kteří se na ČZU setkali s nevhodným chováním. Když jsem diskutovala se studenty, často jsem od nich slyšela, že nevnímají psychologickou podporu jako něco špatného. Je to pro ně totéž, jako když jdete

k jakémukoliv jinému specialistovi, např. dentistovi, chirurgovi apod. Tady prostě jdete k odborníkovi s problémem, který se vám usídlil v hlavě, a sami si s ním nedokážete poradit. Za podpory MŠMT se vloni v červnu uskutečnil kulatý stůl pro vysokoškolské poradce, kde se sešli poradci z ČZU a dalších univerzit, zástupci MŠMT a Domu zahraničních služeb a diskutovalo se na téma poradenských služeb napříč univerzitami. Probírali jsme témata jako legislativa, která v určitých aspektech není dostatečná, nebo otázky zahraničních studentů. Letos chystáme ve spolupráci s Univerzitou Karlovou a Asociací vysokoškolských poradců druhý ročník kulatého stolu zaměřený na bezpečné prostředí v poradenských službách na vysokých školách. Dále budeme pokračovat v setkáních se zástupci fakult zapojených do poradenských služeb na univerzitě. V loňském roce na podzim se sešli proděkaní pro pedagogickou činnost, zástupci studijních oddělení a všichni pracovníci Centra poradenských služeb, aby diskutovali o novém konceptu centralizovaného poradenství na ČZU.

Jak se v poradenství projevuje skutečnost, že ČZU má velké procento zahraničních studentů?

Musíme to zohledňovat ve všech směrech a je to velké téma. Čeští studující si v českém sociálním systému dokáží nalézt externí odbornou pomoc. U zahraničního studenta je to mnohem složitější, může vzniknout problém s pojištěním i jazykovou bariérou. V Praze je nejvíc zahraničních studentů a externí pracoviště jsou vytížená, mnohde ani neposkytují službu v anglickém jazyce. Tuto problematiku řeší všechny univerzity a my samozřejmě také. Jedním z kritérií pro výběr pracovníků do poradenského centra je schopnost poradce vést terapeutické rozhovory v angličtině.

Jak přizpůsobíte koncepci centra s ohledem na nárůst vnějších hrozeb a s tím spojené napětí ve společnosti?

Náš koncept vychází ze zkušenosti ostatních univerzit a myslím, že je nastaven velmi dobře. Musíme jen celý systém stabilizovat personálně a finančně. Chceme-li zajistit kvalitní a funkční službu, potřebujeme kvalitní psychology i koordinátory. Také se potýkáme s nedostatkem zázemí. Takže tři klíčové věci nutné pro stabilizaci centra jsou zaměstnanci, finance a bezpečné prostorové zázemí. A samozřejmě úzká spolupráce s fakultami. Stabilizace je nutná i s ohledem na demografický vývoj. Na univerzitu začínou přicházet uchazeči generace Z, o nichž mnozí psychologové tvrdí, že mají velké psychické problémy již na středních školách. Je potřeba se připravit na to, co nás v budoucnu může čekat. Musíme být schopni poskytovat služby odpovídající velikosti naší univerzity, protože mluvíme o 20 tisících studujících z nichž je zhruba 30 % zahraničních studujících. I s ohledem na tuto skutečnost musíme zajistit vysoký standard poradenství pro studující i zaměstnance ČZU, jako je tomu na jiných univerzitách s vysokou prestiží.

Rozhovor připravila: Lenka Prokopová

CENTRUM PORADENSKÝCH SLUŽEB ČZU

GARANT CPS

KOORDINÁTOR CPS

VEDOUČÍ CPS

KARIÉRNÍ CENTRUM

STUDENTI SE SPECIFICKÝMI POTŘEBAMI

PSYCHOLOGICKÉ PORADENSTVÍ

prof. Ing. Jiří Remeš, Ph.D., prorektor pro pedagogickou činnost

Ing. Iva Hrabánková, Ph.D., kancléřka ČZU

Ing. Dagmar Brožová

Mgr. Přemysl Gubáni

PaedDr. Jarmila Klugerová, Ph.D., a Mgr. Anna Vozková

PhDr. Monika Dobiášová, Ph.D., PhDr. Andrea Hlubučková, Mgr. Anna Pejškova

Měli bychom rozumět tomu, co se v nás děje, a umět tolerovat celou šíři pocitů a myšlenek, které v nás vznikají

V dnešní době jsou otázky týkající se duševního zdraví stále naléhavější a zásadnější, zejména pokud jde o mladou generaci. Změny v sociálním a technologickém prostředí přinášejí nové výzvy a tlaky, které mohou mít významný dopad na psychickou kondici mladých lidí. Jak se snaží s těmito výzvami vypořádat? Jaký je stav jejich duševního zdraví v kontextu současných trendů a prostředí? Odpovědi na tyto otázky hledáme od prosincové tragédie na FF UK intenzivněji a naléhavěji. Oslovili jsme proto psycholožku a psychoterapeutku PhDr. Andreu Hlubučkovou z Institutu vzdělávání a poradenství ČZU, která se na problematiku psychické kondice mladých lidí specializuje, aby se pokusila seznámit nás s problematikou duševního zdraví a psychickou kondicí zejména mladé generace a s trendy péče od duševní zdraví.

Paní doktorko, jak by se měl člověk, který je v dobré psychické kondici, cítit? Zkusme si takového ideálního jedince popsat.

Bavíme se o ideálu, který v realitě téměř neexistuje, můžeme se jen k němu více či méně blížit. Světová zdravotnická organizace po druhé světové válce definovala zdraví nejen jako nepřítomnost nemoci, ale také jako stav psychické, fyzické a sociální pohody. A samozřejmě platí staré sokolské heslo „V zdravém těle zdravý duch“.

Později americký pozitivní psycholog Martin Seligman popsal pět hlavních ingrediencí duševní pohody: pozitivní emoce, schopnost plně se ponořit do prováděné činnosti, navazování autentických vztahů, pociťování života jako smysluplného a zažívání úspěchu. K tomu se ještě občas přidává schopnost milovat, zůstat hravým, schopnost důvěřovat ostatním, a přesto zůstat stabilní a „svůj“. Měli bychom rozumět tomu, co se v nás děje, a umět tolerovat celou šíři pocitů a myšlenek, které v nás vznikají. A být schopni vyrovnat se i s bolestnými aspekty života, truchlit a podobně. Důležité je také zachovávat si vitalitu, chuť do života a do objevování.

Je toho hodně, takže si z toho nesmíme udělat tlak na sebe. Měli bychom se cítit vyrovnaně a vesměs v pohodě.

Co pro sebe můžeme udělat, abychom chránili své duševní zdraví? Existuje něco jako plán, strategie, abychom se v dobré psychické kondici udrželi?

Neexistuje nějaký konkrétní plán na dobré psychické zdraví. Je asi pouze možné zabývat se jednotlivými výše popsány aspekty. Tak člověk nezapomene při práci na psychickém zdraví na humor, na odpočinek, na tělesnou schránku, na společenskou stránku, na životosprávu a podobně. Z některých psychických stavů se nedostaneme, aniž bychom se věnovali tělu. Můžeme si udržovat naději a radost z obyčejných věcí, to by mohl být každodenní plán.

Hodně se mluví o varovných signálech, jichž bychom si měli všimnout. Které to jsou, a pokud si jich všimneme, co bychom měli udělat?

Tak jako poznáme, že se o naše tělo pokouší chřipkový virus, poznáme i známky psychické nepohody, například nadměrného stresu. Velkým varovným signálem bývá kvalita spánku. Další takový znak je vztah k jídlu. Člověk buď jí hodně, nebo mívá chuť na sladké, či naopak nemůže jíst skoro vůbec.

Také bývá velmi unavený, ztrácí zájem i o věci, které ho dříve těšily, nebo

Psycholožka a psychoterapeutka
Andrea Hlubučková

o studijní obor. Může být rozcitlivělý, častěji pláče, utrhuje se na lidi, má agresivní výpady. Může mít neodbytné myšlenky, pocity, které ho ovládnou. Nebo může selhávat u zkoušek a testů.

Lidé mohou zažívat úzkostné stavy, sevření na hrudi, pocit tlaku, nemožnost fungovat včetně základních úkonů, jako je dýchání, mohou pociťovat nedostatek energie, tíhu až depresi. Někdo také zvláštěně zachází se svým tělem, může se sebepoškozovat a podobně.

Jakmile zaznamenáme takovéto varovné signály, měli bychom se o sebe začít více starat. Například ve zkušebním období, kdy zažíváme stres, a ten cítí studující i vyučující, nepřidáváme další stres tím, že zanedbáváme životosprávu. Pokud už naše potíže přesahují rozumnou míru adaptace, můžeme požádat o pomoc.

A jak se zachovat, když se problém netýká nás samotných, ale někoho v našem okolí? Ptám se v kontextu případného ohrožení, pokud by člověk, který má duševní potíže, byl nebezpečný nejen sobě.

Pro takové situace máme odbornou pomoc, kterou můžeme člověku nabídnout. Můžeme mu dát najevo, že si všímáme, že se s ním něco děje, a že pokud by chtěl, pomoc mu zprostředkujeme. Je několik krizových služeb zabývajících se akutními stavy a také mnoho poradenských a terapeutických služeb. Každý vyučující i student by měl vědět, kde najde kontakty na tyto služby, a měl by rozumět systému psychologické péče, tedy kdy oslovit krizové centrum, kdy psychiatra či psychotherapeuta.

Znáte důvody, proč se mladé generaci často po duševní stránce nedaří dobře?

Dnešní doba je časem velkých a rychlých změn. Je plná možností, ale také ohrožení. Například během covidu jsem se podílela na mezinárodním výzkumu na třech evropských univerzitách, kde jsme shodně změřili horší změny v psychice u studujících než u vyučujících.

Vysvětlujeme si to tím, že vyučující jsou většinou ve středním věku, jsou více profesně stabilizováni, jsou ukotveni v rodinách a vztazích a také již se svou psychikou umí účinněji zacházet. Mladí lidé jsou zatím v tom všem na startu, ale bohužel jim nikdo neřekne, kudy se mají vydat. Další příčinou může být také to, že si psychických potíží více všímáme.

Které obtíže jsou u mladých lidí nejčastější? Co bývá příčinou?

Snad všichni reagujeme na nadměrný stres v obdobích, kdy se něco akutně děje. Dále jsou časté úzkostné poruchy a fobie. Například strach z neznámého prostředí, velkého prostranství, malých prostor, určitých zvířat a podobně. Nebo panické stavy, kdy má člověk pocit, že má něco jako infarkt, a nemůže dýchat. Také jsou velmi časté afektivní poruchy jako deprese s pocitem nedostatečnosti, neschopností prožívat radost a mít životní energii. Ty se mohou střídát s manickými stavy, kdy je člověk hodně nabuzen a nezdravě aktivní. U studentů jsem se setkala i s OCD, poruchou, která vás nutí vykonávat určité úkony, například stokrát si mýt ruce.

Méně časté, ale také přítomné, jsou rozvíjející se psychózy. Mnoho studentů bojuje s různými závislostmi od konopných produktů přes alkohol, hraní na mobilu až po jiné drogy.

V kolika letech se u mladého člověka obvykle rozvíjí duševní porucha?

To je různé, některé vážnější se projevují dříve, jiné později. Kolem dvaceti let propukají psychotická onemocnění. Ale studenti, kteří přicházejí na vysokou školu, jsou velmi často pod tlakem z několika stran, a proto se jejich situace zhoršuje. Prezenční studenti prvních ročníků třeba poprvé v životě bydlí mimo rodinu, mimo své přátele a rodné město. Nebo jejich obor nespňuje očekávání. Většinou také kombinují studium s vyděláváním peněz a prací. Do toho mohou čelit tlaku rodiny, která už by z nich chtěla mít inženýry hovořící plynně dvěma jazyky, s nalinkovanou skvělou kariérou, zahraniční zkušeností, s perspektivním partnerem pro rodinu. A ono se ne vše takto daří.

Co je potřeba dělat v současné situaci, kdy pětina Čechů, a mezi mladými lidmi je to třetina, trpí nějakou formou psychických potíží?

Pro mě odpověď není jen na poli čistě poradenské psychologie. Tam se aktuálně děje docela dost změn. Například všechny velké zdravotní pojišťovny začaly přispívat na „psychosociální podporu“, jak to nazývají. V praxi to vypadá, že hradí zhruba polovinu platby za soukromou psychoterapii, takže pomáhají zvýšit dostupnost této péče. Také probíhá reforma psychiatrické péče, při které vznikala centra duševního zdraví. Tam se ale nyní financování ministerstva zadrhává.

Odpovědi jsou spíš na poli celospolečenském, a tam nevím, jak dalece změn dosáhneme. Celkově si myslím, že můžeme všichni trochu ubrat, zejména na tlaku na dokonalost a perfektní výkony. Třeba média neustále píší, co bychom měli dělat, co je kde špatně. Pomoci by mohl i propracovanější preventivní systém. Studentům například pomohou studentské půjčky, o kterých se nyní jedná, protože kombinovat vydělávání na studium a studium samotné je často náročné.

V čem prevence duševních onemocnění nebo duševních potíží ze strany institucí, například školy spočívá? Existují principy nebo doporučení, jimiž by se měla řídit taková instituce, jako je univerzita?

Právě prevence je oblast, v níž se dá udělat nejvíc užitečné práce. Do základních a středních škol vstupují nové programy obsahující edukaci duševního zdraví. Takový program lze připravit i pro vysokoškoláky, například ve formě volitelného semináře.

Vysokoškolská poradna poskytuje nejen psychologické, ale také finanční a sociální poradenství. Měla jsem tu případ studenta, který přišel o jednoho rodiče. Najednou musel řešit dědictví, finanční potíže. K pocitům truchlení, ztráty a osamělosti tu máme existenční strachy, problémy se vztahy se zbytkem rodiny a podobně. První reakce byla zanechat studia, ale po několika konzultacích se student rozhodl využít širší podporu a dostudovat.

Na mnoha univerzitách fungují například skupinová setkávání. Studentům velmi pomáhá zjištění, že nejsou sami, kdo na něco citlivě reaguje. Mají pak skupinku dalších studentů, kde se navzájem učí, jak zacházet s podobnými situacemi. Také mohou probíhat skupinové nácviky relaxačních technik, mindfulness nebo odreagování typu arteterapie. To je vhodné i pro zahraniční studenty a studenty v programu Erasmus, kteří se často cítí izolovaně.

Dnešní doba je časem velkých a rychlých změn. Je plná možností, ale také ohrožení. Celkově si myslím, že můžeme všichni trochu ubrat, zejména na tlaku na dokonalost a perfektní výkony.

Ve výzkumech se ukazuje, že kromě pomoci psychologů je velmi funkční takzvaná „peer“ pomoc. Student, který si prošel nějakou situací, s ní pomáhá spolužákům. Dál může velmi dobře sloužit „buddy program“ a další aktivity, klidně ve formě nějaké skupinky, která třeba každý čtvrtek hraje fotbal, stará se o koně nebo hraje deskové hry. Takové aktivity mají velký psychohygienický význam.

Už před útokem na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy se hodně hovořilo o nedostatku psychologů a psychiatrů. Debata se po této tragédii rozvinula a odborníci se shodují, že systém prevence duševních onemocnění v ČR není optimální. Je to proto, že lidí, kteří potřebují psychologickou pomoc, přibývá, nebo že klesá počet profesionálů v tomto oboru?

Ano, potřeba odborníků – psychiatrů, psychologů a psychoterapeutů – je násobně vyšší než jejich počet. Je to mimo jiné tím, že jejich profesní příprava trvá dlouho.

V případě studia medicíny nebo psychologie máte pět let na vysoké škole a k tomu pak atestace a psychoterapeutický výcvik, jehož sebezkušnostní část trvá dalších pět let, k tomu patří ještě odborná část a práce pod supervizi. Ta doba o moc kratší nebude, jelikož je potřeba, aby sloužila nejen k získání znalostí a dovedností, ale také k tomu, aby profesionál vyzrál osobnostně, získával nadhled, odstup, ale i citlivost, osvojil si etické normy a podobně. Jen tak může svým klientům pomoci a nepromítat do toho své vlastní problémy či nevládnuté emoce a nebude své postavení nevhodně zneužívat.

Rozhovor vedla: Karla Mráčková

Profesor Michael Komárek: „České zemědělské univerzitě hodně dlužím a funkci děkana chápu jako službu naší fakultě“

Prof. RNDr. Michael Komárek, Ph.D., povede v příštích čtyřech letech Fakultu životního prostředí České zemědělské univerzity. Renomovaný geochemik s bohatou zahraniční zkušeností už na této fakultě odvedl kus práce jako zakladatel a vedoucí katedry geoenvironmentálních věd a také jako proděkan pro vědu a výzkum. Nyní ho čeká další výzva, řízení chodu celé fakulty. Odpovědnost za ni převzal od profesora Vladimíra Bejčka, dlouholetého děkana a jednoho z těch, kteří stáli u zrodu Fakulty životního prostředí.

Pane profesore, řídíte nyní fakultu, s níž jste spojil svůj profesní život. Jak se cítíte v roli děkana?

Už když jsem kandidoval, věděl jsem, že u nás na fakultě všechno funguje. Považuji to za velký dar do začátku a budu se snažit zachovat kontinuitu. Funkce jsem se ujal 15. prosince a hned týden nato se stala ta tragická událost na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy. To se samozřejmě promítlo i do mého nástupu. Procházíme nešťastnou dobou a musíme se s tím všichni vypořádat.

Fakulta životního prostředí má skvělé renomé, což je i velkou zásluhou vašeho předchůdce profesora Bejčka. Jak si ceníte jeho zkušeností?

Já si pana profesora Bejčka nesmírně cením lidsky i profesně. Je to náš přední ornitolog a co se týká manažerských schopností, hodně jsem se od něj naučil. My se s panem emeritním děkanem snažíme potkávat alespoň jednou týdně a rád si od něj nechám poradit. Každopádně nastoupit po

něm na pozici děkana rozhodně není jednoduchá role. Každý z nás je povahově trochu jiný, což je někdy ku prospěchu, jindy ne, ale vždy se mezi námi průnik našel. Myslím si, že to i nadále bude fungovat velice dobře.

Vaši vědci musí řešit stále náročnější výzvy například v souvislosti s klimatickou změnou. Jak na to budete reagovat ze své pozice?

Kromě klimatické krize tady máme další změny způsobené činností člověka, třeba znečištění prostředí. Synergie problémů v konečném důsledku každý problém násobí. A právě tímto směrem se naše fakulta ubírá. Máme zde hodně pohledů na klimatickou změnu: hydrology, klimatology, kteří studují změnu klimatu a její vliv na hydrologické cykly, máme tu silné týmy zoologů a botaniků, kteří zkoumají vliv klimatické změny na ekologická společenství, aplikované a krajinné ekology, geoinformatiky a také katedru, na níž působím já a která se zabývá kontaminací životního prostředí.

Všechny obory spolu nějak souvisí. A je velkým úkolem i pro děkana spojovat týmy, aby mezi sebou našly společnou řeč. To se zatím na fakultě, troufám si říci, děje. I když si třeba naši vědci dobře rozumí, každý z nich mluví trochu jiným jazykem. Mám řadu přátel mezi ekology, a když se bavíme o vědeckých tématech, chvílku nám trvá, než najdeme společnou řeč. Což je hezká ukázka toho, na čem musíme pracovat, abychom došli ke společnému cíli. Jde jen o to, nastavit si parametry diskuse.

Jak jste zmínil, velkými výzvami současnosti se zabývá i váš tým na katedře geoenvironmentálních věd. Na čem pracujete?

Já se zabývám kontaminací složek životního prostředí, zejména půdy. Degradace půd však neprobíhá pouze vlivem kontaminace, ale například i eroze, čímž jsme blízko ke katedrám zabývajícím se čistě fyzikální stránkou erozí, zatímco my máme co do činění především s chemickou stránkou. Degradace půd, respektive hospodaření na půdách je u nás v republice obrovský problém, dokonce jeden z největších environmentálních problémů.

Nechceme se přece dostat do situace, kdy bychom na jižní Moravě měli dezertifikované půdy. Kvalitní úrodnou půdu degradujeme zástavbou, která tam nepatří. A objevuje se řada nových kontaminantů. My se zabýváme těmi tradičními, jako jsou kovy, metaloidy či organické polutanty, ale pak je tu řada nových, takzvaných emergentních polutantů či mikropolutantů. Tyto látky se v nízkých koncentracích používají pro různé účely. Dobrým příkladem jsou per a polyfluorované látky využívané na výrobu materiálů odpuzujících mastnotu nebo vodu. To jsou například textilní membrány, nepřílnavé pánve, krabice na pizzu a podobně. Jsou všudypřítomné, najdeme je i v odlehklých oblastech planety a musíme se s nimi nějak vypořádat. Mají řadu negativních vlivů na lidské zdraví včetně karcinogenity. Jsou téměř nedegradabilní, v životním prostředí se nerozloží, proto se jim říká „věčné chemikálie“. Na základě Stockholmské úmluvy je na seznamu zakázaných polutantů asi 30 látek či skupin látek (údaj z r. 2019 – pozn. red.). Ale představme si, že takových látek je lidstvo schopno vyrobit třeba 30 až 40 tisíc jen tím, že se změní jeden atom v celém řetězci.

Problém je, že v podstatě neexistuje možnost jejich odbourání z životního prostředí. Koncentrují se třeba v odpadních materiálech po čištění vod, v kalech. V ČR vyprodukuje až 200 tisíc tun sušiny kalů za rok a stále nevíme, jak s nimi naložit. Zatímco v Německu kaly pálí a využívají je pro energetické účely, u nás se zatím velká část těchto látek kompostuje a využívá jako půdní aditivum pro zemědělskou půdu. V rámci našich projektů jsme proto testovali různé úpravy kalů, abychom zamezili šíření těchto látek dál do životního prostředí.

Ve vědeckém světě máte skvělé renomé a mohl byste se uplatnit leckde v zahraničí. Přesto zůstáváte věrný ČZU. Jaké jsou vaše důvody?

Já myslím, že České zemědělské univerzitě hodně dlužím. Beru to trochu i jako službu naší fakultě. Než jsem nastoupil sem na univerzitu

a začal rozjíždět novou katedru, měl jsem z Francie nabídku na pozici do etablovaného týmu. Nicméně, možnost podniknout něco zajímavého tady u nás pro mě byla lákavější. Považoval jsem za zásadní, že máme příležitost tu vybudovat něco nového a funkčního, na co můžeme být pyšní. Takovou nabídku moc lidí v životě nedostane. A nemusí se opakovat, týmy jsou často etablované a není jednoduché něco měnit. Od té doby to tedy beru jako službu. Francie je můj druhý domov, vyrůstal jsem tam a stále se tam vracím, ale doma jsem pořád zde.

Jsou zkušenosti, které jste získal ve Francii a v USA při práci ve vědeckých týmech, přenositelné do našeho prostředí?

Něco ano, něco ne... Snažím se aplikovat u nás to, o čem si myslím, že je dobré. Měl jsem štěstí, že jsem působil v řadě týmů v zahraničí a že tam vždy pro mě bylo něco nového, co lze využít i u nás. Třeba jak pracovat s lidmi, jak je motivovat pro vědu, jak pracovat se studenty, zejména doktorského studia. To se nyní, když máme na fakultě víc než polovinu zahraničních doktorandů, velmi osvědčuje. Práce s nimi je jiná než s českými studenty, i komunikace je jiná a jejich přístup je také jiný.

Myslím, že v tomto jsme trochu napřed. Naše katedra od začátku hodně pracovala se zahraničními studenty, a i když to není jednoduché, mají svá specifika, přicházejí z různých kultur, je to velká výzva.

Jak se díváte na současnou generaci českých studentů, pokud jde o jejich přístup ke studiu, motivaci, hlad po poznání?

Musíme rozlišovat studenty bakalářských, magisterských a doktorských programů. Studenti na doktorském stupni už chtějí dělat vědu a vybudovat si akademickou kariéru. Rád používám metaforu, kterou kdysi pronesl profesor Frýda u nás na katedře: Doktorát je vlastně řidičák do vědy. To je přesné, je to příprava na vědeckou kariéru. U nás je doktorské studium stále vnímáno jako třetí stupeň vysokoškolského studia, na doktorandy se pohlíží spíš jako na studenty než akademické pracovníky. Snad to trochu změní novela vysokoškolského zákona. Pro nás jsou to partneři ve výzkumu a titul, Ph.D. jim otevírá dveře do akademické sféry. Nejsem si úplně jistý, jestli jim bude k něčemu například ve státní správě.

Vnímají to tak i oni?

U nás na katedře určitě. Řada z těch, kteří studium dokončili, působí v nějaké vědecké instituci, což je skvělé. A můj názor na studenty současné generace je takový, že mají skvělé možnosti, dokážou je často využít, ale chybí jim komplexnější pohled na problematiku. Skvěle se připraví na jednotlivé zkoušky, často mají výborné znalosti, jenom je někdy nedokážou syntetizovat nebo použít pro něco jiného, vytvořit si širší obraz.

Také si myslím, že méně čtou, a to je jeden z hlavních problémů. Dobrá kniha – a bavíme se i o vědeckých publikacích – dokáže myšlenky a pohled na věc velmi dobře utříbit.

Když si představíte sám sebe na konci funkčního období, co byste považoval za největší úspěch?

Úspěch bude i to, když naše fakulta za pár let bude tak úspěšná jako dosud. Není to jen o tom, jak si nastavíme pravidla my sami, ale i o přístupu celé univerzity a vlády. Pokud se budou peníze do vysokého školství proporcionálně snižovat, bude pro nás problém, a zároveň tedy úspěch, zachovat fakultu v takovém stavu, v jakém jsem ji přebíral. Na další vizi pracujeme již delší dobu, a to je snaha dostat k nám špičky ze zahraničí. Cílíme i na Čechy, kteří působí v zahraničí a mají chuť se vrátit domů, mají obrovskou zahraniční zkušenost, síť kontaktů, renomé, mluví česky, takže mohou pomáhat rozvíjet i studijní programy, které jsou v češtině.

Při vašem vytížení je důležité umět relaxovat. Jak to s vámi vypadá v tomto ohledu?

Mám strašně moc zájmů. A jsem puntičkář, snažím se všechno dělat naplno, takže mě to nakonec možná i trochu stresuje... Už od malička se věnuji hudbě. Fotím, což mě nadchlo před lety, když jsem odjel na Fulbrightovo stipendium do Ameriky, v Michiganu byl zrovna podzim a javory se barvily do nádherných odstínů. Také se snažím najít čas na sport.

A obrovskou radost mi dělá můj sedmiletý syn, který mě bezelstně nutí relaxovat. Když slyšíte „Tati, už nepracuj...“, tomu nelze odolat.

Čím se v životě a v práci řídíte?

Pokaždé, když jsem jel do zahraničí nebo někam do jiného prostředí, jel jsem s pokorou, že se něco potřebuji naučit. V tomto duchu jsem ke všemu přistupoval. Když jsem se pak vrátil a začal u nás budovat něco nového, snažil jsem se obklopovat lidmi, kteří jsou lepší než já. Poznávat a učit se od nich, necítit se jimi být ohrožen, protože jen ti lepší vás mohou posunout dál. To je pro mě zásadní a doporučoval bych to každému.

A slovo na závěr?

Jsem opravdu pyšný na naši fakultu a na celou univerzitu. Je až nesku-tečně, co se tu v posledních letech podařilo vybudovat. Růst je obrovský. A je to zásluha všech skvělých lidí, kteří zde působí.

Rozhovor vedla: Lenka Prokopová

Foto: Tomáš Jůnek

prof. RNDr. Michael Komárek, Ph.D., vykonává od prosince 2023 funkci děkana Fakulty životního prostředí ČZU v Praze, kde od roku 2018 působil jako proděkan pro vědecko-výzkumnou činnost a v roce 2011 zde zakládal a poté vedl katedru geoenvironmentálních věd. Řádným profesorem České zemědělské univerzity v Praze byl jmenován v roce 2015.

Vystudoval geologii životního prostředí na Přírodovědecké fakultě Univerzity Karlovy. V letech 2009 a 2014 byl hostujícím vědecko-pedagogickým pracovníkem na Universitě de Limoges ve Francii. V roce 2012 získal Fulbright-Masarykovo stipendium pro vědce a přednášející na Western Michigan University v USA, v roce 2018 absolvoval stáž na Universitě Rennes I ve Francii.

Získal Zvláštní čestné uznání předsedy Grantové agentury ČR (2011), Cenu rektora za nejvíce citovanou práci (2017) a Cenu rektora za nejlepší publikační výstupy (2016). Dle studie Stanford University patří mezi dvě procenta nejcitovanějších vědců na světě.

prof. Jan Šobotník
a prof. David Sillam-
-Dussès před hnízdem
kompasového
termity *Amitermes
meditonalis* v severní
Austrálii

„Užívám si svobody výzkumu věcí, které jsou pro mě nejzajímavější, tedy vztahů mezi termity a jejich okolím,“ říká čerstvý profesor a špičkový odborník na všekazy Jan Šobotník

Jmenovací dekrety opravňující k používání titulu „profesor“ převzali 12. prosince 2023 z rukou prezidenta republiky další dva zástupci akademické obce České zemědělské univerzity: Jan Šobotník z Fakulty tropického zemědělství a Aleš Hanč z Fakulty agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů.

Jak se cítíte jako čerstvý profesor a co pro vás dosažení nejvyššího akademického titulu znamená?

Cítím se moc dobře, jako obvykle. Jsem totiž pozitivní člověk. Podobné události pro mě vždy znamenají jakési ohlédnutí zpět, vzpomínky na kolegy a studenty, kteří mi pomohli dělat moji práci tak, abych se za ni nemusel stydět. Jsem jim všem vděčný a děkuji alespoň takto za jejich pomoc.

Obecně mám pocit, že každý z nás má jakousi cestu, která jej často vede nevyzpytatelnými zákrutami dál a dál, a za sebe jsem moc rád, že mě osud zavál na ČZU, kde byly moje znalosti a zkušenosti oceněny nejvyšším pedagogickým titulem.

Jakými prioritami se ve své práci na univerzitě řídíte? A co

považujete za nejdůležitější, aby se mladý vědec vypracoval na špičkovou úroveň?

Mou prioritou bylo vždy dělat dobrou, vstřícnou a otevřenou vědu a rád sdílím své znalosti a zkušenosti s kolegy a studenty. Moc dobře si pamatuji svoje vlastní začátky, význam zkušenějších kolegů pro vlastní rozvoj a nikdy nepřestanu být vděčný dlouhé řadě lidí, kteří mi otevřeli dveře i srdce a pomohli mi najít cestu během mých začátků ve vědě. Od jisté chvíle už je ovšem člověk spíše sám a musí produkovat vlastní zajímavé výsledky. Musí také hodně číst, zkoušet nové, i třeba lehce šílené věci. Chybami se člověk učí, alespoň měl by. Za důležité považuji vyzkoušet si práci ve více skupinách. Návštěvy pracovišť v oboru a dlouhodobé stáže jsou zásadní, byť ne nezbytnou podmínkou vylepšení vědecké intuice. Dalším významným zdrojem inspirace jsou pro mne vědecké konfe-

rence, kde člověk může navazovat pracovní vztahy a tříbit si názory v debatách s kolegy.

Vzpomenete si na situaci, která vás za ta léta na univerzitě nejvíc potěšila?

Úspěšné projekty, články, obhajoby studentů... Těch událostí je celá řada, a pokud bych měl vybrat jednu hlavní, pak by to asi bylo vítězství našeho filmu Svět podle termitů na festivalu Life Sciences Film Festival 2017.

V tomto filmu se nám podařilo zachytit všechny důležité momenty života termitů, což je nejenom složité, ale i důležité pro širokou veřejnost, pro pochopení významu termitů pro celý náš svět.

Jak k tomu došlo, že se předmětem vašeho vědeckého zájmu stali právě termiti?

Stalo se to, stejně jako řada dalších událostí v mém životě, naprosto nečekanou shodou šťastných okolností. V roce 1995, kdy jsem končil magisterské studium, nebyla na Přírodovědecké fakultě Univerzity Karlovy dostupná žádná doktorandská pozice v entomologii, a tak jsem se přesunul do Ústavu organické chemie a biochemie Akademie věd ČR v Dejvicích, kde jsem strávil sedmáct krásných let prací na chemické komunikaci hmyzu a termitů. Postupem času mi bylo hříšně vytyčené chemickými metodami výzkumu hmyzu trochu úzké, a proto jsem se přesunul na ČZU, kde si od té doby užívám svobody výzkumu věcí, které mně osobně přijdou nejzajímavější, tedy vztahů mezi termity a jejich okolím, tvořeným hustou spleť vazeb mezi dalšími živými organismy a jejich prostředím. Jedná se o komplexní problém, ke kterému s kolegy přistupujeme různě, asi jako k velkému koláči, který okusujeme ze stran. Těším se, až se prokoušeme do samotného středu.

Termit má v obecném povědomí pověst škůdce, který „sežere, na co přijde“. Víme ale, že plní důležitou ekologickou funkci. Jak konkrétně a jak složité je termity s jejich špatnou pověstí obhajovat?

Ano, je to přesně, jak říkáte, termiti neboli hezky česky všekazi jsou v teplejších oblastech schopni sežrat prakticky jakýkoliv materiál rostlinného původu, jak jim velí jejich instinkty. Recyklace odumřelých substrátů

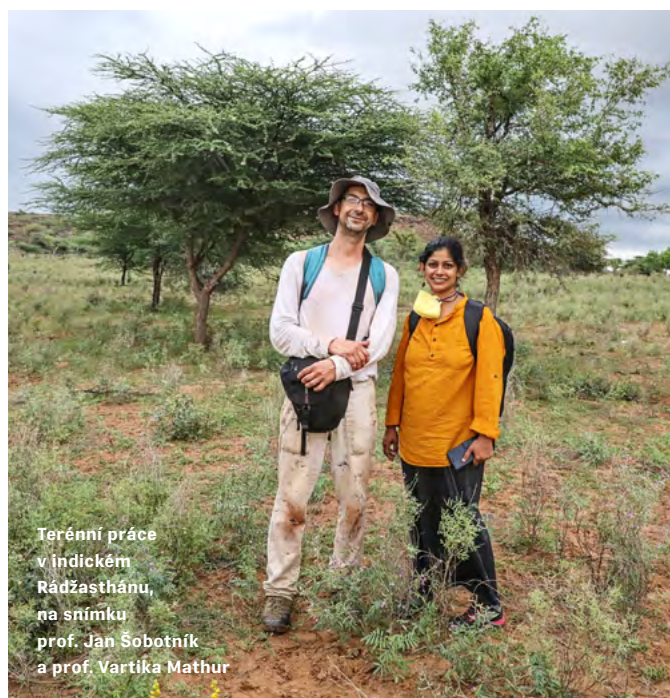

prof. Šobotník
u hnízda
Odontotermes obesus
v indickém státě
Himáčalpraděš

a uvolňování živin zpět do koloběhu života je jejich hlavní biologická funkce a není jejich chybou, že lidé vyrábí a přemisťují obrovská množství těchto věcí po celém světě a s nimi i mnohdy nebezpečné termity. Nemám tedy potřebu nějak zvlášť obhajovat termity, spíše jen konstatovat, že svou ekologickou roli plní velmi zdatně, lépe než kterákoliv jiná skupina živočichů a je jen na nás chránit se před nepříjemnými efekty jejich přirozených aktivit.

Při své specializaci musíte hodně vyjždět do terénu. Odkud jste si přivezl nejzajímavější poznatky a kam byste se už nerad vracel?

Každá terénní práce je specifická, odlišná od jiných a při každé z nich jsem se něco přiučil. V odpověď na vaši otázku musím přiznat, že mne naprosto pohlcuje Afrika, kde je diverzita i abundance termitů nejvyšší. Nasbírali jsme tam mnoho dosud nepopsaných druhů i rodů termitů, vloni jsme na základě materiálu sbíraného v Kamerunu v roce 2019 popsali novou podčeleď Engeltermitinae (Termitidae). Na druhou stranu jsou místa, na která vzpomínám

Terénní práce
v indickém
Rádžašthánu,
na snímku
prof. Jan Šobotník
a prof. Vartika Mathur

Odpočinek při práci
v Thajsku – vlevo
prof. David Sillam-
Dussès, uprostřed
prof. Jan Šobotník
a vpravo Thomas
Bourguignon

méně rád, a to konkrétně na pobyty na Papui či v Austrálii. Jsou to místa od nás velmi vzdálená, pracovat tam je obvykle velmi náročné a drahé, a navíc tam pronikl jen zlomek linií termitů, takže práce se tam brzy stává rutinní a až nudnou. Jakmile začnete pracovat na termitech v Africe, jste nadobro ztraceni a žádný jiný kout Země vám již nebude dost dobrý.

Kromě vědecké práce a bohaté publikační činnosti patří velká část vaší profesní aktivity studentům. Čím by se měl vyznačovat dobrý vysokoškolský pedagog a čím se při předávání znalostí studentům řídíte vy? A jací jsou podle vás dnešní studenti?

Před každou přednáškou se snažím nejprve si sám ujasnit, k jakému publiku se obracím a co chci sdělit.

Tomu pak přizpůsobuji konkrétní obsah a snažím se definovat si sám pro sebe nezbytné minimální penzum informací, jehož znalost považuji za nutnou. K tomu chci poskytnout i patřičnou nadstavbu, konkrétní příklady a „case studies“ (případová studie – pozn. red.), abych alespoň částečně nabídl přesahy a možné aplikace teoretických znalostí.

Dnešní studenti jsou v mnohém odlišní od mé generace. Pokud pomínu notoricky známá fakta týkající se vlivu moderních technologií na pozornost a zpracování informací, přijde mi, že jsou mnohem více zaměřeni na výkon, na konkrétní cíl, který si vytyčili a k jehož splnění se upínají. My jsme byli naproti tomu více naivní, otevření, entuziastičtí, nadšení pro naši práci. Dnešní generace je často mnohem efektivnější v jednotlivostech, zatímco má tendence přehlížet zbytek a ulpívat ve své vlastní jedinečné a poměrně omezené bublině. Může to být často ku prospěchu věci, ale na druhou stranu nejdůležitější poznání vždy vzniklo z multidisciplinárních přístupů. V tomto ohledu bych studentům doporučoval větší odvahu při vystupování z vlastní ulity a komfortní zóny.

Kromě vědy máte také řadu koníčků. Korespondujíte nějak s vaším profesním zaměřením, nebo se snažíte ve volném čase od vědy úplně oprostít?

Moje koníčky se stále točí kolem biologie, je to především moje rodina, přátelé, dům, zahrada a pes, kteří mi poskytují zázemí a návrat k běžným záležitostem. A stejně tak je mi koníčkem i práce a kdykoliv vyplňuji nudné tabulky či formuláře, snažím se myslet spíše na onu světlou stránku vědy, která mi stále poskytuje potěšení. Schopnost myslet a tvořit je dar, který bychom měli náležitě využít pro dobro nás samotných, společnosti a poznání. Práce je mi koníčkem a hranice mezi aktivitami pracovními a odpočinkovými je u mě poměrně fluidní.

Co je pro vás nejlepší způsob relaxace? A jakou knihu byste si s sebou vzal na opuštěný ostrov?

Těch věcí je celá řada a patří k nim nejen soukromé, ale i některé pracovní aktivity. Běžná relaxace zahrnuje zahradnické práce, procházky se psem a pobyt v přírodě, pokud je teplo, stolní hry s rodinou či přáteli, návštěvy divadel, výstav, cestování... Stejně tak rád sleduji dobré dokumentární či hrané filmy a seriály na internetových platformách. Mám řadu oblíbených knih a z hlediska opakovaného čtení bych volil nejspíše

mezi romány Na východ od ráje Johna Steinbecka a Vojna a mír Lva Nikolajeviče Tolstého.

Máte nějaké dosud nesplněné přání?

Mám trvalý pocit, že se mi sny plní průběžně. Před více než třiceti lety jsem se dal dohromady se svou ženou. Je mimořádně úspěšná v rámci své profese, již jsou pohybové divadlo a choreografie, které v současnosti vyučuje na katedře nonverbálního divadla HAMU. Oba jsme svým oborům propadli a zároveň máme poměrně flexibilní kalendáře a můžeme trávit hodně času spolu i s našimi dcerami. Nevím, co dalšího bych si měl přát, snad jen aby nám to vydrželo v lásce a ve zdraví. Pokud bych pak mohl vyslovit zcela nere realizovatelné přání, pak bych se přimlouval za zlepšení politické, ekonomické a ekologické situace v rovníkové Africe tak, aby zde do budoucna žili šťastní a bohatí lidé i termiti.

Jakou zásadní radu byste dal mladému člověku, který právě začal studovat na České zemědělské univerzitě?

Dobře si promysli, čeho chceš v životě dosáhnout. Přemýšlej, jak vidíš sama sebe za deset let. Přizpůsob strategii svému cíli a zároveň nevsad' všechno na jednu jedinou kartu. Buď otevřený/á

novým výzvám. Věř si a nikdy se nevzdávej: nedostatek v jedné oblasti často znamená výhodu v jiné. Žij naplno, buď aktivní v reálném životě. Děleť svou práci na 150 procent a věř, že odměna tě nemine.

A vaše životní krédo?

Poznej sám sebe.

Ptala se: Lenka Prokopová
Foto: archiv Jana Šobotníka

prof. Mgr. Jan Šobotník, Ph.D., získal profesuru v oboru Tropická zemědělství a tropická ekologie na katedře udržitelných technologií FTZ. Zabývá se především ekologií termitů, jejich evolucí, obrannými mechanismy a komunikací. Poměrně dost času tráví terénními pracemi. Hlavními metodami laboratorní práce jsou histologie, optická a elektronová mikroskopie, 3D rekonstrukce, chemická ekologie, biochemie, molekulární biologie apod. Na ČZU působí od roku 2012 jako odborný asistent, docent a od roku 2023 jako řádný profesor. Je ženatý, má dvě dcery.

Profesor Hanč: „Jsem rád, když se od studentů mohu dozvědět něco nového a použít to v další výuce nebo ve výzkumu“

Dalším čerstvým nositelem titulu profesor je Aleš Hanč. Má za sebou celou řadu vědeckých i pedagogických úspěchů, mezi ty největší řadí pokrok v oblasti vermikompostování. Působí na Fakultě agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů a vědecké poznatky i přístup k životu uplatňuje i na své chalupě v Podkrkonoší. Shrnout to můžeme jako šetrný a odpovědný vztah k okolnímu světu. V tomto duchu vychovává své studenty.

Co pro vás získání nejvyššího akademického titulu znamená?

Chtěl bych touto cestou poděkovat emeritnímu rektorovi profesorovi Balíkovi, který mě k dosažení této životní laťky opakovaně povzbuzoval. Získání profesorského titulu je oceněním dlouholeté práce a zároveň mě zavazuje k tomu, abych se dále vzdělával, a tak přispíval k dalšímu rozvoji vědecké a pedagogické činnosti. Představuje to pro mě větší svobodu a rozšíření možností zapojit se do dalších vědeckých disciplín a aktivit, které mě zajímají.

Jakými prioritami se ve své práci na univerzitě řídíte a co považujete za nejdůležitější, aby se člověk vypracoval na špičkovou úroveň?

Za důležité považuji pracovitost, zodpovědnost, pečlivost a cílevědomost. Mám to štěstí, že oblast mé působnosti mě opravdu baví a zajímá, výzkumně i pedagogicky. Vidím v ní smysl a perspektivu.

Hlavním předmětem vašeho bádání je odpadové hospodářství, konkrétně nakládání s bioodpady. To je dnes velmi žádaný obor, ale když jste začínal, asi tomu tak nebylo. Co vás na tom lákalo a kde se vzal zájem právě o tento obor?

Odmalicka mám vztah k zemědělství, zejména k pěstování plodin. Nejdříve jsem zahrádkářil společně se svým dědou. Přibližně v deseti letech jsem převzal péči o celou naši zahrádku. Moje nejoblíbenější knížka v té době byla Zelenina na zahrádce, kterou jsem uměl skoro nazpaměť. Součástí produkce byl i jednoduchý výzkum. Například když si šli rodiče utrhnout do fóliovníku rajče nebo okurku, tak je hned museli zvážit a hmotnost zapsat. Já jsem k tomu psal aktuální ceny plodin, které byly v obchodě. Na konci vegetace jsem údaje vyhodnotil a zjistil, jak se pěstování vyplatilo. Při pěstování jsem jako hnojivo používal zejména kompost, který pocházel hlavně z králíčího a kozího hnoje, protože jsme chovali králíky a kozy. Ale v kompostové zakládce byly i různé bioodpady.

Dříve byla výzkumu v oblasti odpadového hospodářství věnována malá pozornost. Změna nastala na přelomu století z důvodu rostoucího zaměření na udržitelný rozvoj. A v naší zemi také v souvislosti s novou a čím dál přísnější legislativou v oblasti odpadů.

Co považujete za svůj zásadní úspěch v oblasti vědeckého výzkumu?

Největší úspěch ve svém vědeckém výzkumu vidím v rozvoji oblasti vermikompostování. Výzkum recyklace bioodpadů s pomocí žížal u nás v minulosti téměř neexistoval. Spolu s kolegy jsme na toto téma napsali velký počet vědeckých, odborných i popularizačních článků. Vytvořili jsme certifikované metodiky, užité vzory, patent, funkční vzorky, ověřené tech-

prof. Ing. Aleš Hanč Ph.D.,

získal profesuru v oboru Agrochemie a výživa rostlin a působí na katedře agroenvironmentální chemie a výživy rostlin FAPPZ. Ve své pedagogické činnosti se věnuje problematice odpadového hospodářství a oblasti agrochemie a výživy rostlin. Je garantem bakalářského studijního programu Ochrana krajiny a využívání přírodních zdrojů a magisterského programu Technologie odpadů. Ve výzkumné a publikační činnosti se zabývá nakládáním s bioodpady a studiem procesů během kompostování a vermikompostování (využití žížal). Samostatně nebo jako spoluautor publikoval přes 190 vědeckých nebo odborných článků v ČR a v zahraničí. Byl hlavním řešitelem a koordinátorem tří výzkumných projektů zaměřených na vermikompostování. Za výzkum v oblasti vermikompostování bioodpadů získal Cenu ministra zemědělství. Působil na univerzitách ve Slovinsku, v Norsku a na Islandu.

U vermifiltru v Chile

nologie a podobně. Spolupracujeme s producenty vermikompostu a žížal. Výrazně se rozšířil zájem odborné a laické veřejnosti o toto téma.

Nakládání s bioodpady velmi úzce souvisí s ochranou krajiny. V čem jsme za poslední roky pokročili a jak byste ideálně viděl budoucnost?

V České republice je potenciálně ohroženo erozí přes 50 procent půd. Používání kompostu vyrobeného z bioodpadu je jedním z prostředků, jak zamezit erozi. I kdyby se využily na kompostování všechny zdroje bioodpadů, tak kompost na celou výměru půdy stejně nebude stačit. Bioodpady sice nazýváme odpady, ale ve skutečnosti je to cenná surovina, kterou je potřeba beze zbytku využívat. Ideální by tedy bylo všechno efektivně využít. Což se dělo v minulosti, kdy lidé žili v nedostatku. Viděl jsem to na příkladu babičky, která žila i ve stáří tak, aby zpracovala naprosto všechno a netvořila odpady. Ani neměla nádobu na odpad. My se tomuto přístupu dnes znovu učíme.

Kromě vědecké práce a publikační činnosti patří velká část vaší aktivity studentům. Čím by se měl vyznačovat dobrý vysokoškolský pedagog a čím se při předávání znalostí studentům řídíte vy? A jací jsou podle vás dnešní studenti?

Snažím se, aby výuka nebyla jen teorie, což v oblasti odpadového hospodářství naštěstí lze. V přednáškách vyzdvihuji příklady z praxe a snažím se být vzorem. Třeba když probíráme možnosti předcházení vzniku odpadů a znečištění, uvádím příklad svojí rodiny. Před deseti lety jsme se rozhodli prodat auto a postupně jsme zjistili, že nemít auto přináší rozhodně více výhod než nevýhod (například více pohybu a paradoxně i více volného času). Samozřejmě ne vždy je toto řešení možné, záleží na konkrétní situaci.

Co se týká studentů, jsou samozřejmě různí. Je velká skupina „běžných“ studentů, ale jsou i tací, od nichž se pedagog může učit. Jsem rád, když se od studentů mohu dozvědět něco nového a použít to v další výuce nebo ve výzkumu. Při předávání jmenovacích profesorských dekretů uvedl pan prezident Petr Pavel, že dobrý profesor je ten, kterého jeho studenti přerostou. A tak by to mělo být.

Mezi vaše koníčky bude patřit vermikompostování, ale nejspíš i další aktivity. Snažíte se ve volném čase oprostít od vědy?

V Podkrkonoší máme dům s půlhektarovou zahradou a také les. Dům jsem hlavně svépomocí opravil a neustále ho zvelebuji. Lidé mě tam znají jako zedníka. Zedničina a veškeré stavební práce mě moc baví. Asi to mám zděděné po pradědovi, známém lyžaři, který byl povoláním zedník a v zimě i učitel lyžování. V posledních letech jsem tam postavil

velký sklad na dřevo částečně zapuštěný v zemi, sklepní místnosti (i pro umístění baterií na fotovoltaiku) s pergolou, zabudoval jsem do země nádrže na vodu o objemu 36 m³ pro sběr dešťové vody ze všech objektů. Střechy mám situované tak, aby se na ně mohly umístit fotovoltaické panely se záměrem úplně se odpojit od veřejné elektrické sítě. Dlouhodobě tam využíváme solární kolektor na ohřev vody a zplyňovací kotel na dřevo s akumulačními nádržemi. Cílem je vytvořit zázemí plně v souladu s názvem studijního programu „Ochrana krajiny a využívání přírodních zdrojů“, který garantuji.

Těším se, že letos již ukončím veškeré stavební práce a budu se moci zase věnovat plně zahradě, kde máme 40 ovocných stromů, stovky keřů s jedlými plody, záhony se zeleninou a bylinami.

Pokud za dobrou relaxaci považujete i četbu beletrie, jakou knihu byste si vzal na opuštěný ostrov?

Od doby vysokoškolského studia jsem křesťan, proto bych si na opuštěný ostrov vzal Bibli. Ostatně, když jezdím na pracovní cesty do zahraničí, tak si malou Bibli беру s sebou. Kdybych tedy zůstal na opuštěném ostrově, jsem připravený.

Profesory se v posledních letech stávají stále mladší akademici. Čím to podle vás je?

Ve srovnání s minulostí jsou větší možnosti. Za mých vysokoškolských studií bylo obtížné a složité dostat se k vědeckým článkům ze světových časopisů. Neexistovaly bibliografické databáze v podobě, v jaké je známe dnes. Dalším důvodem je možnost vzdělávat se v zahraničí, vystupovat na konferencích a navazovat osobní kontakty s kolegy ze svého oboru.

Jakou radu byste dal mladému člověku, který právě začal studovat nějaký obor na České zemědělské univerzitě?

Ideální je, když student ví, co ho baví a co chce v životě dělat. Věnovat se do hloubky danému oboru se vyplatí i ve volném čase. Mou další radou je najít si časem brigádu ve svém oboru, tím student získá nejen zkušenosti, ale také kontakty.

A vaše životní krédo?

Je to ze závěru biblické knihy Kazatel: „Spisování mnoha knih nebere konce a mnohé hloubání unaví tělo. Závěr všeho, co jsi slyšel: Boha se boj a jeho přikázání zachovávej; na tom u člověka všechno závisí. Veškeré dílo Bůh postaví před soud, i vše, co je utajeno, ať dobré či zlé.“

Ptala se: Lenka Prokopová

U Tichého oceánu

S doktorandem u pokusu s technickým konopím po aplikaci kompostu a vermikompostu

S novým rokem nastaly personální změny na Fakultě tropického zemědělství

Prorektorem České zemědělské univerzity pro strategii se v polovině ledna stal prof. Ing. Jan Banout, Ph.D. Ve funkci proděkana Fakulty tropického zemědělství pro vědu a výzkum ho nahradil doc. Ing. Hynek Roubík, Ph.D.

„Je to dobrá volba, která zajistí kontinuitu práce v této agendě. Kolegové bych tímto velice rád popřál mnoho úspěchů v nové pozici,“ řekl na adresu svého nástupce na postu proděkana FTZ profesor Banout a dodal: „Všem ostatním děkuji za spolupráci a dosavadní podporu a těším se na další v roli vedoucího katedry a případně i prorektora ČZU.“

Profesor Banout se zasloužil o transformaci Institutu tropického zemědělství v samostatnou fakultu České zemědělské univerzity, což je v evropském kontextu unikátní. V jejím čele působil osm let, tedy dvě funkční období.

Novým proděkanem FTZ pro vědu, výzkum a doktorské studium se stal doc. Ing. Hynek Roubík, Ph.D., který je zároveň vedoucím výzkumného týmu Biogas Research Team. Věnuje se výzkumu zejména v oblasti odpadového hospodářství, environmentálního a ekologického inženýrství a je členem redakční rady několika časopisů. Také je autorem více než stovky recenzovaných (indexovaných) výzkumných prací a patří mezi nejmladší docenty v České republice. A je druhým nejmladším členem platformy České akademie zemědělských věd a Platformy pro bioekonomiku České republiky.

Lucie Grošařtová

prof. Ing. Jan Banout, Ph.D.

doc. Ing. Hynek Roubík, Ph.D.

Česká zemědělská univerzita potvrdila vedoucí pozici v žebříčku QS World University Rankings

Agentura QS publikovala letošní žebříček světových univerzit podle jejich umístění v předemných oblastech. V hlavní z pěti oblastí Vědy o živé přírodě a medicína zaznamenala ČZU posun o přibližně sto příček výše, když se umístila na 401.–450. pozici.

Ve specifických (detailizovaných) oblastech je Česká zemědělská univerzita v Praze mezi veřejnými vysokými školami České republiky nejlepší ve specifické oblasti Zemědělství a lesnictví (72. místo na světě), a to ze 450 hodnocených, a ve specifické oblasti Environmentální vědy (201.–250. místo na světě), a to z 520 hodnocených. V první stovce v celkem 51 specifických oblastech figurují z českých univerzit pouze ČZU v oblasti Zemědělství a lesnictví a dvě umělecky zaměřené vysoké školy. Kromě již zmíněných specifických oblastí se ČZU také poprvé umístila v další specifické oblasti Biologické vědy (551.–600. místo z 670 hodnocených). QS World University Rankings je portfolio srovnávacích žebříčků vysokých škol a univerzit sestavených společností Quacquarelli Symonds, analytickou firmou pro vyšší vzdělávání.

RED

„Z pandemie jsme se nepoučili. Přejde-li další infekční choroba podobná covidu, budeme tam, kde jsme byli na začátku roku 2020,“ říká virolog Jiří Černý

Že pandemie není jen vědecko-medicínský problém, ale i problém sociologický, dobře ví RNDr. Jiří Černý z Fakulty tropického zemědělství. Některé věci z pozice virologa ovlivnit nelze, ale mnoho dalších problémů nachází právě zde řešení, jak se ukázalo v období pandemie covidu. O tom, jak čelit budoucím pandemiím v souvislosti s tou předchozí, jednali v polovině února na České zemědělské univerzitě přední virologové z Česka i ze zahraničí. ČeskoSlovenskou virologickou konferenci 2024 zde Dr. Černý zorganizoval s cílem zvýšit povědomí o špičkovém výzkumu a podpořit vědeckou výměnu a spolupráci.

Pražská konference byla jedinečnou přehlídkou výsledků práce našich i zahraničních virologů. Z toho musí mít každý organizátor radost. Jak jste s jejím průběhem spokojen?

Jsem velmi spokojený. Mám radost, že se mi podařilo restartovat tradici virologických konferencí po době pandemie, kdy se všichni virologové museli věnovat jiným a důležitějším věcem. Mám radost, že se nám podařilo získat na konferenci zajímavé zahraniční hosty. Ale hlavně mám radost z toho, že se konference zúčastnilo velké množství mladých virologů. Nejen postdoků a postgraduálních studentů, ale i studentů magisterských a bakalářských oborů, kteří prezentovali velmi kvalitní a zajímavé výsledky své vědecké práce. To mi dává do budoucna velkou naději, že se virologie v Česku bude ubírat správným směrem.

Co bylo hlavním impulzem pro setkání předních virologů? A jsou takové výměny zkušeností běžné?

Konference vědců, kteří se zabývají stejným tématem, jsou velmi běžné. V Česku se takto scházejí odborníci z mnoha branží. Virologická setkání ale dlouhodobě chyběla. V roce 2017 jsem se proto po ukončení svého doktorského studia rozhodl, že takovou konferenci zorganizuji, a k mému nemalému překvapení se mi to povedlo.

Česká virologická komunita je celkem malá, proto jsme zvolili setkání na ČeskoSlovenské platformě. Jednácím jazykem konference je angličtina, aby se mohli zapojit i naši zahraniční kolegové a studenti. Opakovaně se nám tak daří získávat i velké množství zahraničních hostů.

Cíle, kvůli nimž konferenci připravujeme, jsou dva. Tím prvním je poskytnout bezpečný prostor pro naše studenty, v němž si mohou vyzkoušet prezentaci svých výsledků širšímu publiku, aby se pak nebáli vystupovat na velkých mezinárodních konferencích. Druhým cílem bylo spojit komunitu, která se věnuje výzkumu podobných témat. Všichni se známe třeba z literatury, je ale mnohem lepší mít osobní kontakt a v případě potřeby vědět, na koho se obrátit s prosbou o radu, pomoc nebo konzultaci. To velmi dobře zafungovalo třeba v rámci rychlé odpovědi na pandemii covidu-19.

Čím jste se řídili při výběru hostů?

Protože jsem byl hlavním organizátorem, mohl jsem vybírat podle své libovůle. Pozval jsem hosty, o nichž vím, že se věnují výzkumným tématům, která mě zajímají. To je hlavně ekologie virů, jejich interakce se zvířecími hostiteli a rychlá detekce těchto virů v odlehklých a těžko

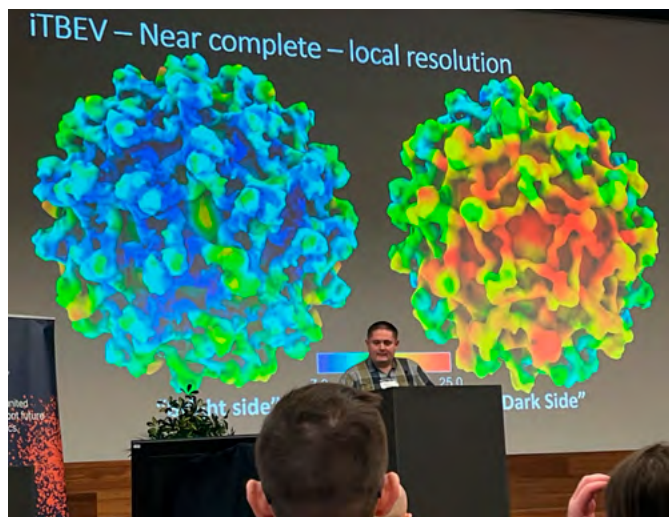
dostupných končinách světa, kde je ale velké riziko, že se mohou stát zdrojem velké epidemie, nebo dokonce pandemie.

Kdo z nich vás svou prezentací a svými závěry zaujal nejvíc?

To je těžké říci. Líbily se mi všechny prezentace jak zvaných hostů, tak i ostatních přednášejících. Mám velkou radost i z toho, že jsme pro konferenci získali podporu Evropské virologické společnosti a nejlepší studentská přednáška a poster dostanou zdarma registraci na Evropský virologický kongres, který se bude konat příští rok v Dubrovniku.

Vy jste na konferenci měli posterovou prezentaci. Jak jste ji pojali?

Lidé z mé laboranky měli posterů něco kolem osmi nebo devíti. Hlavně

u začínajících studentů jsem se snažil, aby si mohli vyzkoušet, jak se takový poster připravuje a jak má správně vypadat. Těm zkušenějším jsem nechal volnou ruku a jen jsem je zkontroloval a téměř bez připomínek schválil výsledek. Sám jsem připravoval dva postery, ale musím říci, že jsem je kvůli celé řadě jiných povinností trochu odbyl.

Ústřední motiv pražské konference „We are united to confront future epidemics“ svědčí o tom, jak klíčová je spolupráce vědců v této oblasti. Je podle vás v současné době sdílení poznatků z virologie dostatečné?

Určitě, poznatky ve virologii pomohly pandemii zvládnout výrazně lépe, než jak se mohla vyvíjet bez nich. Čímž neříkám, že nebylo možné ji zvládnout ještě lépe. Velkou roli pak hrálo sdílení výsledků. Za sebe mohu jmenovat německý projekt GISAID, kde se téměř v reálném čase sdílely sekvence virů izolovaných v různých částech světa. Mohli jsme tak sledovat, jak se pandemie vyvíjí, jaké jsou nové varianty viru a podobně. Bohužel se ale ukázalo, že i v tomto je svět hodně rozdělený. Zatímco Západ výsledky sdílel ve velkém, Čína se snažila hodně věci utajovat a poskytovala pouze minimum dat, a to ještě ne vždy spolehlivých. Globální Jih se pak ukázal jako bohem zapomenutý kout světa, kde chyběly prostředky na dostatečně masivní sekvenování. A je velkou ostudou vyspělého světa, že jsme jim nepomohli.

Na vědeckou konferenci navazoval kulatý stůl na téma Spolupráce mezi akademickou sférou a odborníky v oblasti veřejného zdraví a posílení odolnosti ČR proti pandemickým hrozbám. Jaká témata se zde probírala a dospěli jste k zásadním závěrům?

Kulatého stolu se zúčastnilo zhruba třicet odborníků. Na začátek jsme prezentovali příklady dobré praxe, kdy takováto spolupráce funguje a posunuje nás k důležitým poznatkům o situaci v Česku. Podrobně jsme je rozebrali a odrazili se od nich k dalším podobným projektům, které by bylo možné a dobré zavést. Bohužel jsme ale identifikovali i velké množství potíží, jako jsou nedostatečná komunikace a dublování některých projektů nebo nezáměr ze strany státu o posilování pandemické připravenosti. Zásadním problémem pak je to, že jsme se jako republika vůbec z pandemie nepoučili.

Do budoucna musíme posílit schopnost analyzovat naše předchozí jednání, odhalit chyby i silné stránky a poučit se. Musíme zlepšit komunikaci s veřejností a vyjasnit si, jaké nástroje používat a co nás jejich použití nebo nepoužití stojí.

Výzkumné a zdravotnické infrastruktury, které se během pandemie pracně, rychle a drazo budovaly, jsou nyní zcela bez podpory. Pokud přijde další podobná infekční choroba, budeme skoro přesně tam, kde jsme byli na začátku roku 2020. A to je velká škoda.

Na ČZU jste spoluzakládal Centrum infekčních nemocí zvířat, kde jste mimo jiné zkoumali koronavirus u zvířat. Na čem pracujete v současné době?

Centrum zahrnuje několik týmů z různých fakult ČZU. Věnujeme se tedy i různým tématům z virologie, bakteriologie a parazitologie. Tři z těchto týmů se zabývají výzkumem klíšťat a jimi přenášených patogenů, a to nejen těch českých, ale i tropických. Jsme také celkem úspěšní v získávání grantů na financování tohoto výzkumu, i když tady by situace vždy mohla být lepší.

Jak ovlivnila zkušenost s pandemií koronaviru SARS-Cov-2 výzkum v oblasti virologie?

Výzkum byl ovlivněn hodně. Poprvé v historii jsme mohli sledovat pandemii virového onemocnění v přímém přenosu. Bylo vygenerováno velké množství dat, která už posloužila a určitě poslouží i do budoucna. Vyzkoušeli jsme mnoho nových technologií, třeba RNA vakcíny, a ukázalo se, že když je vůle, jsme schopni posouvat naše znalosti velmi rychle kupředu.

A ovlivnila nějak povědomí a způsob myšlení běžné populace?

Tady je právě velký problém. Ukázalo se, že pandemie není jen vědecko-medicínský problém, ale že to je i problém sociologický. A právě po stránce sociologické jsme hodně zaspali. Myslíme, že je nutné do budoucna výrazně posílit naše schopnosti v tom, jak bez nějakého vztekání

dobře analyzovat naše předchozí jednání, odhalit chyby i silné stránky a poučit se z nich. Musíme zlepšit komunikaci s veřejností, musíme si vyjasnit, jaké nástroje a kdy v budoucnu používat a co nás jejich použití nebo nepoužití stojí.

Rozhovor připravila: Lenka Prokopová

Foto: Lenka Prokopová

Králem ankety Sportovec ČZU roku 2023 je medailista z mistrovství světa v Budapešti

Vynikající český atlet Matěj Krsek vystřídal ve vedení ankety o nejlepšího sportovce ČZU čtyřnásobnou držitelku tohoto titulu, biatlonovou hvězdu Markétu Davidovou. Cenu pro vítěze si převzal spolu s dalšími sportovci na prvních pěti pozicích ve čtvrtek 11. dubna 2024, na úvod jarního koncertu v Aule ČZU. Jako nejlepšího sportovce s handicapem porota ocenila neslyšícího beachvolejbalistu Jana Židka. Vítězům a všem ostatním přítomným pak přichystala nezapomenutelný zážitek první dáma českého soulu Marie Rottrová. Na ČZU se tím vrátila předcovidová tradice oceňování vítězů ankety při slavnostních příležitostech.

Anketu Sportovec roku vyhlašuje Česká zemědělská univerzita každý rok. Její vítěze vybírá porota na základě celoročních výkonů, účasti na významných světových kláních a v nejvyšších soutěžích ČR. Podle těchto kritérií pak vyhodnotí desítku nejlepších. Jde o prestižní záležitost, na předních příčkách se tradičně střídají špičkoví sportovci, kteří reprezentovali svoji alma mater i Českou republiku na domácích i zahraničních kolbištích.

Jedním z nich je letošní vítěz ankety **Matěj Krsek**, student třetího ročníku Fakulty agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů. Reprezentant v běhu na 400 metrů a ve štafetách na 4 x 400 metrů je medailistou z mistrovství světa, čtyřnásobným mistrem ČR a také dvojnásobným halovým českým šampionem. Běžel finále na halovém mistrovství Evropy i na halovém mistrovství světa. Patří mu několik národních rekordů v mládežnických kategoriích. Na Mistrovství světa v atletice 2023 v Budapešti byl členem bronzové mix štafety na 4 x 400 metrů.

Stálicí ankety je rychlostní kanoista **Josef Dostál**, který obhájil loňské druhé místo. Student Provozně ekonomické fakulty skončil na Mistrovství světa v Duisburgu v závodě na 500 metrů čtvrtý. Pátým místem v závodě na 1000 metrů si pak zajistil nominaci na Letní olympijské hry v Paříži. To byl zároveň Josefův hlavní cíl pro sezónu 2024. A protože je to vášnivý rybář, držíme palce, aby se mu v Paříži podařilo ulovit medaili.

Další ze studentů PEF, florbalista **Ondřej Němeček** je v anketě ČZU třetí. Se svým týmem získal titul mistra ČR a Světová florbalová federace ho zvolila čtvrtým nejlepším florbalistou planety. Je kapitánem reprezentačního družstva ČR. V české extralize hrál v loňské sezóně za Tatran Střešovice, s nímž získal mistrovský titul. Od podzimu 2023 působí ve švédské superlize. Právě z toho důvodu se nemohl zúčastnit slavnostního vyhlášení osobně a cenu za něj převzali prarodiče.

Jan Zabystřan z Fakulty lesnické a dřevařské vybojoval na Zimní světové univerziádě v Lake Placid tři zlaté a jednu bronzovou a stal se tak historicky nejúspěšnějším univerzitním sportovcem. Pravidelně se zúčastňuje světového poháru v alpském lyžování s největšími světovými hvězdami. V anketě ČZU je čtvrtý.

Na pátém místě ho následuje studentka téže fakulty veslařka **Pavlna Flamíková**, která se jedenáctým místem na Mistrovství světa v Bělehradě kvalifikovala na Letní olympijské hry v Paříži. Těžko říct, co bylo náročnější, zda závod mistrovství světa nebo státní závěrečná zkouška,

Jan Zabystřan se postaral o skvělý výsledek české výpravy na Zimní světové univerziádě v Lake Placid

Nejlepším sportovcem s handicapem je Jan Židek

Za třetího nejúspěšnějšího sportovce Ondřeje Němečka cenu Němečka cenu převzali jeho prarodiče

Pavína Flamíková uzavírá pěťici nejlepších sportovců ČZU

kerou Pavína vloni na FLD zdárně vykonala. A ještě k tomu stačila být osmá na Mistrovství Evropy ve slovinském Bledu.

Zvláštní cenu rektora pro sportovce s handicapem získal beachvolejbalista **Jan Židek** s čerstvým titulem z Mistrovství České republiky neslyšících. Lásku k beachvolejbalu zdědil po tatínkovi, dlouholetém reprezentantovi mezi neslyšícími. Každý z nich hraje s jiným partnerem, proto se často stává, že se na turnajích utkají proti sobě. Honza je také členem volejbalového týmu ČZU, který hraje první ligu v šestkovém volejbalu.

Sklobit studijní povinnosti s náročným sportovním programem rozhodně není jednoduché. Proto se Česká zemědělská univerzita v Praze studujícím sportovcům snaží vyjit vstříc při vytváření studijního plánu. A oni jí to na oplátku vracejí posilováním dobrého jména univerzity.

SPORTOVCI ČZU 2023

1.	Matěj Krsek	atletika, běh 400 m, FAPPZ
2.	Josef Dostál	rychlostní kanoistika, PEF
3.	Ondřej Němeček	florbal, PEF
4.	Jan Zabystřan	alpské lyžování, FLD
5.	Pavína Flamíková	veslování, FLD
6.	Vít Müller	atletika, běh 400 m překážky, TF
7.	Jakub Chaloupský	orientační běh, FŽP
8.	Nesnídalová Lucie	vodní slalom, FAPPZ
9.	Kricnar Vlastimil	paragliding, FŽP
10.	Sobíšek Tomáš	rychlostní kanoistika, FŽP

Vystupovat hrdě a sebevědomě, takové je životní krédo atleta Matěje Krška

Matěj Krsek je jedním z našich největších sprinterských talentů posledních let. Atletice se věnuje od jedenácti let a ve svých čtyřiaadvaceti stojí na vrcholu sportovní kariéry. Sprinterské geny zdědil po rodičích, jeho otec je jedním z nejrychlejších českých sprinterů historie a atletice se věnovala i maminka. Matěj vyrůstal atleticky na Kladně a později přestoupil do pražského Olympu. K jeho trofejím nyní přibyla jedna křišťálová za vítězství v anketě Sportovec ČZU roku 2023. Zajímalo nás, co pro něj toto uznání znamená.

Především bych rád řekl, že jsem byl vítězstvím v anketě velmi překvapen, věřil jsem v umístění okolo pátého místa. Jsem si vědom, že na univerzitě studuji i olympijští medailisté a také mistři a mistryně světa. Konkurence je tedy velká a této ceny si velmi vážím.

Jak se vám daří skloubit vrcholový sport a studium na vysoké škole? Jak moc je to náročné a kdo je pro vás oporou?

Je pro mne velkou výhodou, že mám školu doslova několik minut od Olympu, centra sportu ministerstva vnitra, kde absolvuji většinu tréninků. A domů to mám půl hodiny autem. Cestování mi tedy nezabere tolik času jako mnohým jiným. Pomohlo mi rozložení bakalářského studia na čtyři roky, stejně jako ohromná podpora ze strany rodičů. Musel jsem se také naučit efektivně pracovat s časem a uvědomit si, že i dvojky a trojky jsou dobré známky.

Souhlasíte s tvrzením, že si Česká zemědělská univerzita svých sportujících studentů váží a snaží se jim vytvořit co nejlepší podmínky?

Ano, je to univerzita, která sportovcům vychází vstříc.

Co vás na ní baví nejvíce?

Na univerzitě mám nejradši příjemné prostředí. Vždy když procházím kampusem, mám příjemný pocit, je tam ve vzduchu taková... pohoda. To je to slovo!

Chcete se v budoucnu věnovat profesi, na kterou se nyní připravujete, nebo se spíše vidíte ve sportovním prostředí?

Pravda je dokonce ještě jiná. Na ČZU dokončuji studium výživy a potravin, již před rokem a půl jsem si ale uvědomil, že chci razantně změnit obor. Nyní jsem již ve druhém ročníku oboru softwarového vývoje na Unicorn University a za rok mám ambici nastoupit na magisterské studium oboru Informační technologie na ČZU. Vidím se tedy ve světě IT.

Jste ze sportovní rodiny. Byla vaše cesta k vrcholovému sportu dána spíše vlivem rodičů, nebo jste v sobě měl přirozenou touhu věnovat se sportu?

Rodiče mě nikdy do ničeho netlačili, nechali mě zvolit si vlastní cestu. Já to bral mnoho let jen jako koníčka, příjemně strávená odpoledne na hřišti. A dnes sportem žiju, za nic bych ho nevyměnil.

Kterého ze svých sportovních úspěchů si ceníte nejvíce?

Nejvíce si cením bronzové medaile z Mistrovství světa 2023 v Budapešti ze smíšené štafety 4 x 400 metrů.

V současné době jste na vrcholu sportovní kariéry. Jaké cíle máte před sebou?

Vždy jsem měl a stále mám stejné cíle. Objektivně se zlepšovat. Hlavním

cílem pro tento rok, ale i pro roky následující je postupné vylepšování osobního rekordu na trati 400 metrů.

Co je pro vás nejlepší způsob odreagování?

Nejraději se odreaguji u čtení, sledování vědeckých podcastů, při hraní na klavír a u počítačových her.

A vaše životní krédo?

Stand tall.

Text: Lenka Prokopová

Foto: Petr Zmek / Soňa Maléterová, ČAS

Pro zahraniční akademiky už nejsou české velikonoční tradice velkou neznámou

Jednoho slunečného pátečního odpoledne, uprostřed očekávání blížícího se velikonočního období, ožila Knihovna České zemědělské univerzity pulzující energií různých kultur. Mezinárodní vědci a někteří doktorandi se zde sešli na pozvání Welcome Centra, aby oslavili Velikonoce českým způsobem a ponořili se do tradic a chutí těchto svátků. Velikonoční slavnosti si mohli užít i nejmladší vědci – děti zahraničních akademiků, kteří na univerzitě v současné době působí.

Nebylo to jen o ochutnávání velikonočních dobrot, jako jsou mazanec, beránek nebo velikonoční nádivka, které připravily členky týmu Welcome Centra. Byla to i skvělá příležitost poznat nové přátele a popovídat si s kolegy z různých fakult. Welcome Centrum naplánovalo spoustu tematických aktivit, které si každý mohl vyzkoušet.

Hlavní pozornost se upínala k tradičním metodám barvení velikonočních vajec, česky známých jako kraslice. Pod vedením paní Ivy měli všichni možnost naučit se barvení kraslic voskem, technice opředené staletou tradicí. Mnozí si tuto techniku vyzkoušeli a vytvořili krásná barevná vajčeka. Nechyběly ani další aktivity, například zdobení perníčků nebo výroba originálních pomlázek.

Jednou z nejzajímavějších částí programu byla ukázka svérázné české velikonoční tradice – pletení pomlázky z vrbového proutí. S pomocí

Ing. Mikuláše Joska, nového vedoucího Oddělení mezinárodních vztahů, se naši zahraniční vědci naučili splést osm vrbových větví a ozdobit je barevnými stuhami.

Za závěr proběhla prezentace vysvětlující význam jednotlivých velikonočních tradic s nahlédnutím do české kultury. Poté se všichni zapojili do kvízu a na jeho vítěze čekaly skvělé velikonoční ceny.

Byl to fantastický den plný zábavy a nových zážitků. Všichni se skvěle bavili a měli možnost si domů odnést mnoho vlastnoručně vyrobených pokladů. Doufáme, že toto setkání všem posloužilo k lepšímu pochopení českých velikonočních tradic a že jim pomůže užít si čas strávený v naší krásné zemi ještě intenzivněji.

Alena Gentile, CZU Welcome Center

Jaký je a kam směřuje festival populárně-vědeckých dokumentů Prague Science Film Fest

Mezinárodní filmový festival a univerzitní kampus, to je dost neobvyklé spojení. Ale také skvělý nápad, o čemž svědčí třináctiletá historie přehlídky populárně-vědeckých dokumentů na České zemědělské univerzitě. Popularizace vědy a odhalování tajemství přírody na filmovém plátně si získaly skalní příznivce nejen mezi studenty a zaměstnanci univerzity, ale i v nejbližším okolí. Prestiž festivalu vzrostla v roce 2020 díky partnerství s Academia Film Olomouc. Olomoucký festival se koná na jaře, suchdolský v říjnu pod značkou Prague Science Film Fest. O hladký průběh pražských filmových přehlídek se již několik let stará Karolína Otcová ze zahraničního marketingu ČZU.

Čím je festival tak zajímavý, že jste se rozhodla podílet na jeho organizaci?

Především tím, že zábavnou a přístupnou formou poukazuje na hlubší problémy a napomáhá popularizaci vědy. Takových aktivit mnoho není. Festival také studentům nabízí zajímavý a jim blízký formát. Jeho ambicí je nadchnout pro vědu a přiblížit celospolečenská témata.

Takže nadšení od samého počátku?

Dostala jsem se k tomu ještě jako studentka, kdy dramaturgii z velké části vytvářely fakulty. Každá měla svého minidramaturga, ten udělal předvýběr a my jsme pak filmy hodnotili a říkali třeba: „Přesně tomuhle problému se teď věnujeme a tyhle filmy nám do dramaturgie sedí, tenhle chceme a ten zase moc ne...“ Byli jsme zataženi do procesu selekce filmů, sami jsme je vybírali, což mě moc bavilo.

Jaká je cesta dokumentu do nejužšího výběru?

Nejprve se na webovém portálu otevře soutěž a tvůrci do ní přihlašují své filmy. Z toho pak dramaturgové vyřadí ty, které nejsou dokumentem, ale třeba fikcí. Zbývající filmy si pak promítá tým dramaturgů. Každý z nich musí zhlédnout minimálně dva lidé, aby byl vyloučen subjektivní pohled.

Snahou je objektivizovat subjektivní vjem, uplatnit bodové hodnocení a kritéria, která by umožnila porovnávat. Ale je těžké vybrat z obrovského množství přihlášených filmů jen několik.

Jaký je ze strany tvůrců zájem o účast v této soutěži přehlídky?

Zatímco v roce 2022 se přihlásilo kolem tisícovky filmů, vloni už to bylo 1680. Můžeme říct, že renomé festivalu a povědomí o něm roste. I ze strany filmařů sílí zájem být u toho a promítnout si svůj film právě na tomto festivalu.

A návštěvnost?

Také počet návštěvníků každým rokem roste. Vloni tu už bylo 1300 diváků, což je dobrá zpráva. Další posun je v mnohem větším zájmu ze strany středních škol. Na poslední filmové přehlídce jsme na projekcích měli tři pražské školy a jenom z obchodní akademie přivedli 62 studentů. Když už tady byli, chtěli si prohlédnout kampus, což jsem jim ráda splnila. Je to vítané zviditelnění univerzity, pokud jde o potenciální uchazeče o studium. Rozhodně stojí za to odlehčit náročná témata nějakým dalším programem.

Daří se vždy najít filmy, které odpovídají tématu?

Loňské téma #fitcheck zastřešovalo zdraví z pohledu těla, psychiky a životního prostředí, což jednotlivé filmy dokázaly pokrýt z mnoha různých úhlů. Ještě jsme se snažili dané téma podpořit doprovodným programem. V Potravinářském pavilonu FAPPZ probíhalo zdarma měření tělesného složení, firma Nexteom prezentovala v Aule své produkty a ordinaci, kterou na ČZU provozuje a přispívá tak k prevenci zdraví. K tématu péče o sebe a své zdraví přispěl i závěrečný festivalový večer, který volně navázal na snímek Sedavci promítaný během festivalu. Každý viděl, jaké cviky může provádět, když sedí u počítače a hrbí se u toho. Další novinkou loňského ročníku byl Pětiboj nekonečné inspirace. Pět řečníků, z toho dva z ČZU, ve fixním formátu deseti minut prezentovalo svůj projekt s cílem inspirovat a šířit povědomí o zajímavých tématech. V duchu festivalového tématu #fitcheck odhalovali, jak jejich inovace a výzkumy pomáhají v péči o tělesné i duševní zdraví nebo nakolik nás ovlivňuje prostředí, ve kterém žijeme.

Velkým oživením festivalů bývají besedy s tvůrci dokumentů po skončení projekce.

To je další přínos spojení olomouckého týmu s naším. Oni mají lidi, kteří studují filmovou tvorbu, my zase programy související s tématy dokumentů. Krásně se doplňujeme. My dodáváme vědce, kteří mají k tématu co říct, a ti se pak účastní debat po projekcích.

S festivalem populárně-vědeckých dokumentů máte co do činění už čtyři roky. Vidíte nějaký posun v kvalitě soutěžních snímků?

Myslím, že filmy jsou pořád stejně skvělé, i když každý rok na jiné téma. Dramaturgové se pokaždé snaží namíchat koktejl divácky lehčího žánru typu „wildlife“ a na druhé straně nějaké vážné téma, ze kterého může člověka i mrazit.

Právě takové snímky vloni vítězily.

Protože v sobě mají hloubku. Ještě před pár lety se většina filmů toči-

la kolem klimatické krize a podobných globálních témat. V loňském výběru byly filmy, které se snaží hledat řešení. Není to jen o problému, ale i o hledání cesty.

Loňskou novinkou byl workshop zaměřený na tvorbu filmu.

Pro nás novinka, pro AFO tradiční záležitost. Dnes je součástí každého projektu popularizace výstupů. Workshopu se tak může zúčastnit člověk, který se o danou problematiku zajímá, nebo například doktorand, který ví, že se popularizaci své vědecké práce bude věnovat. Lektori si pochvalovali, že se pracovalo v malých skupinkách a mohli se každému věnovat individuálně a intenzivně.

Máte v posledním ročníku Prague Science Film Fest svého favorita?

Moc se mi líbil dokument Vydlážděný ráj, který přivezli nizozemští tvůrci Hidde Boersma a Karsten de Vreugd. Velmi osvěžující je jejich komediální zpracování, a navíc jsou naznačena řešení. Takže nejen problém, ale i cesta, jak z toho ven. Podobně skvělý byl další snímek od těchto dvou tvůrců Jídlo zítřka. Oba přijeli do Prahy osobně a účastnili se debat po projekcích. To byl pro mě asi nejsilnější zážitek loňské přehlídky.

Co byste si přála jako téma letošního ročníku?

Mně osobně by se líbily filmy o věcech, které člověk může nějak ovlivnit. Na posledním festivalu mě zaujalo, že se v soutěži sešlo hodně filmů o stravě. To je návodné, člověk může změnit, co jí, kde nakupuje a tak. Není to jen o globálních problémech, ale i o tématech, ze kterých si můžete něco vzít a změnit to sami u sebe. Takže bych uvítala zaměření na konkrétní problémy a jejich případná řešení. Na ČZU máme rozhodně hodně projektů, které je možné takto prezentovat. Aby filmy oslovily diváka a ten si řekl: „Ano, můžu něco změnit, můžu líp jíst. A třeba tím udělám i něco pro zbytek planety.“

Ptala se: Lenka Prokopová / foto: Adam Mráček (AFO)

Debatu po projekci filmu Jídlo zítřka – vlevo tvůrci dokumentu Hidde Boersma a Karsten de Vreugd, vpravo vedle moderátora profesorka Lenka Kouřimská z Fakulty agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů ČZU

Organizační tým festivalu

Ceny pro vítěze

Pětiboj nekonečné inspirace

Setkání členů Point One
v březnu 2024

Co se děje v Point One aneb Zápisky z podnikatelského inkubátoru ČZU

Rok 2023 byl pro Point One plný nových výzev, skvělých hostů a došlo i na několik změn. Inkubátor pokračuje v mezinárodních projektech, podařilo se mu udržet významné partnery, nabral množství nových členů, uspořádal přehlídku podnikatelských nápadů, obměnil tým i kapitánku a samozřejmě dál provozoval a provozuje vzdělávací aktivity pro členy i širokou veřejnost.

Q1 – 2023

Jednou z největších změn, která v inkubátoru nastala, byl příchod nové manažerky Markéty Fejtové, která navázala na svou dřívější roli vedoucí akceleračních programů v Impact Hubu a na začátku roku 2023 převzala řízení Point One poté, co její předchůdkyně Klára Palasová odešla na mateřskou dovolenou. V první čtvrtině roku jsme přivítali 12 nových týmů, navštívily nás dvě podnikatelské superstars – Petr Hajduček, zakladatel a CEO Footshopu a Martin Rozhoň, zakladatel Vivantis, nyní startupový mentor a investor. V rámci mezinárodní spolupráce jsme se zúčastnili ideathonu Green Hexagon v Rakousku a bylo nás tam vidět.

Q2 – 2023

Druhé čtvrtletí jsme odstartovali spoluprací na třetím ročníku Start-up Night, největším studentském setkání mladých podnikavců. Do holešovické Haly 40 se jich z celého Česka sjelo na tři stovky. Jaro také již tradičně patří AVE Student Challenge, soutěži s naším dlouhodobým partnerem AVE CZ o nejlepší inovace v odpadovém hospodářství. Zapojilo se do ní 78 studentů a z finálové dvanáctky uspěla nejlépe Alexandra Tichá s návrhem takzvaného digitálního pasu, výrobku pro lepší diagnostiku textilu.

Q3 – 2023

Skvělá zpráva nás čekala hned na začátku třetího čtvrtletí. Náš partner VAFO Praha, jeden z největších výrobců krmiv pro domácí mazlíčky ve střední Evropě, s námi po pilotní zkušenosti prodloužil spolupráci a dál bude podporovat začínající podnikatele na ČZU. V létě workshopy ani

přednášky v inkubátoru neprobíhají. Proto jsme v srpnu pro členy uspořádali malý teambuilding, letní opékání buřtů v Lysolajích za zvuků kytar a historek z podnikání. V září se vše rozjelo znovu naplno a my ho zahájili s dalším hvězdným hostem. Navštívil nás Adam Matuška, CEO pivovaru Matuška, který se s námi podělil o svůj podnikatelský příběh o budování pivovaru a dvou věhlasných pivovarských restaurací.

Q4 – 2023

Podzim bývá v Point One opravdu nabitý. Nejdříve jsme si vyčistili hlavy na Point One Startup víkend. Následně nás čekala přehlídka našich nejlepších projektů Point One Pitchuj Startup, tentokrát s mezinárodní účastí a poprvé pouze v angličtině. Zde se v soutěži představilo šest našich projektů. Za vítězku porota vybrala Viktorii Malou, jejíž firma Leon vyrábí speciální pleny pro králiky a má velký mezinárodní potenciál. Na podzim jsme také přijali nové členy a Point One se podílel na čtvrtém ročníku Startup Night, kam dorazilo na 200 mladých podnikavců. Dalším skvělým hostem, kterého jsme v Point One přivítali, byla Anna Veselá, naše čestná členka, zakladatelka a CEO společnosti Spectoda vyvíjející

Podnikatelský inkubátor působí na univerzitě od roku 2015. Sídlí na kolejích EFG, kde vznikla tři moderní patra. Od svého založení podpořil více než stovku projektů. Kromě inkubačních programů pořádá také vzdělávací přednášky, workshopy a další aktivity. V roce 2023 to bylo celkem 53 akcí, dalších 21 v Q1 2024. Inkubátor od února 2023 vede a rozvíjí Markéta Fejtová.

speciální software pro bezdrátové ovládání světel a jejich synchronizaci. Rok 2023 jsme zakončili vánočním večírkem s celou naší komunitou a těšili se, co přinese rok 2024.

Q1 – 2024

Nový rok a první čtvrtletí začaly setkáním členů, které pravidelně pořádáme každý první čtvrtek v měsíci. Navštívil nás další ze skvělých hostů Michal Škoda, ředitel pivovaru Proud spadajícího pod Plzeňský Prazdroj, se kterým jsme probrali pivovarský byznys. V Aule ČZU jsme hostili Family meet-up našeho partnera VAFO, což je každoroční setkání zástupců společností ze všech zemí, kde VAFO působí. Přijali jsme také 13 nových členů, kteří chtějí posouvat své byznysové nápady za pomoci Point One. A jedeme dál!

Ing. Mgr. Petr Kopeček

Rozhovor s Adamem Matuškou
ředitelem pivovaru Matuška
a spoluzakladatelem
restaurací Dva kohouti
a Automat Matuška

Rok u kormidla inkubátoru Point One ČZU

Markéta Fejtová před rokem vystřídala na pozici manažerky Point One ČZU Kláru Palasovou, která si odskočila na mateřskou dovolenou. Vstoupila tak do rozjeté lodi podnikatelského inkubátoru, která uhání směrem k pomoci nadějným budoucím podnikatelům z České zemědělské univerzity i mimo ni. A jaký ten rok byl?

Markéto, máš za sebou rok v inkubátoru. Co jsi dělala před tím, než jsi přišla na ČZU?

Několik posledních let jsem se věnovala akceleračním a inkubačním programům v Impact Hub Praha (IH), respektive v Hub Innovation (odnož IH), nejvíc například na Social Impact Award.

Co tě lákalo na práci pro Point One?

Asi spojení akademické pudy a podnikatelského ekosystému. Startupy jsou na začátku nadšené a univerzita má skvělé zázemí. Když to správně propojíme a poskytneme začínajícím podnikatelům správné nástroje, můžeme jim doopravdy pomoci postavit udržitelný byznys.

Jak bys své dosavadní působení v Point One zhodnotila? Probíhalo všechno tak, jak sis představovala?

Byla to velká jízda na rozjeté lodi, ale věděla jsem, do čeho jdu. Nastupovala jsem v době, kdy měla moje předchůdkyně před porodem, rozjížděly se dva až tři mezinárodní projekty zároveň a běžel jarní nábor nových členů. Musela jsem se rychle zorientovat. Velkou oporou mi byli ostatní členové týmu, čehož si moc vážím.

Co tě v inkubátoru nejvíc překvapilo?

Nejvíc zřejmě tolik mladých, schopných a nadšených lidí, kteří se okolo inkubátoru pohybují či do něj vstupují. Také mě překvapila profesionalita nastavení inkubačních programů, především množství gamifikačních prvků, které členy udržují v pozoru. Nebo profesionalita většiny mých kolegů.

Z čeho máš za ten rok největší radost? Co se povedlo?

Určitě z našeho demo day – Point One Pitchuj Startup, jemuž jsme poprvé dodali mezinárodní přesah. Z nových členů, z pospolitosti komunity

Point One, kterou dlouhodobě budujeme, nebo z nového velkého grantu, díky němuž během tohoto roku můžeme projektům zajistit více individuálních konzultací. Je toho spousta.

Celý rozhovor naleznete na www.pointone.czu.cz

Ing. Mgr. Petr Kopeček

Markéta Fejtová představuje
novým členům inkubátor
Point One ČZU

Den Země 2024: Neptejme se, co může naše planeta udělat pro nás

Každý rok 22. dubna si připomínáme, jak křehká a zranitelná je naše planeta pod vlivem lidských aktivit. V tento den probíhají na celém světě informační kampaně upozorňující na ekologické hrozby a na nutnost chovat se zodpovědně k životnímu prostředí na planetě, která je naším jediným a nenahraditelným domovem. Do akcí pořádaných ke Dni Země se zapojuje přibližně jedna miliarda lidí ve více než 193 zemích. Oficiálním tématem pro letošní rok je Planeta vs. plasty.

Česká zemědělská univerzita má jako český lídr v oblasti udržitelnosti k poselství svátku planety velmi blízko. I když jsou respekt k životu a ochrana přírody součástí studijních a vědeckých programů všech šesti fakult, jedna z nich v tomto směru vyniká. Fakulta životního prostředí je už ze své podstaty vlajkovou lodí environmentální politiky celé univerzity, a proto se oslavy Dne Země každý rok soustřeďují právě tam. Letos s datem 18. dubna 2024 a s tématem Zdroje energie – změna klimatu. Scénář oslav ovlivnila intenzivně probíhající diskuse na téma zdrojů energie a klimatické změny, což je jedna z klíčových otázek směřování celé lidské společnosti.

Za snímek na téma Divoká fauna získal druhé místo ve studentské fotosoutěži Šimon Suchopárek

Téma energetiky rezonovalo od samého začátku, kdy všechny přítomné uvedl do problematiky přednáškou na téma Energie naší civilizace – odkud a kam kráčíme bývalý ředitel agentury Cenia Mgr. Miroslav Havránek. Jeho poutavé vystoupení ocenil děkan Fakulty životního prostředí prof. Michael Komárek, který na úvod oslav připomněl, že energie a energetika významně ovlivňují životní prostředí a že to je velmi komplikovaná problematika. „Proto je v současné době možná víc než kdy jindy třeba naslouchat odborníkům, kteří jsou schopni vést a vytvářet racionální debatu na základě relevantních dat s nepříliš velkým vlivem dojmů a pocitů,“ zdůraznil profesor Komárek a uvedl tím i letošní laureátku Ceny děkana Fakulty životního prostředí pro rok 2024 Danu Drábovou. „Vzhledem k tématu provázejícímu naše letošní oslavy Dne Země jsme na cenu navrhli osobnost, která má odvahu tuto debatu nastartovat, má obrovský přehled a zkušenosti, nesmírné, někdy až šokující znalosti. Má odvahu tato témata pootvírat a navrhnout řešení, která mnohdy nejsou populární,“ popsal důvody udělení letošní ceny za přínos pro životní prostředí děkan FŽP.

Renomovaná jaderná inženýrka se vzhledem k mimořádné schůzi Poslanecké sněmovny nemohla oslav na ČZU osobně zúčastnit, a tak se její plánovaná přednáška i převzetí ceny přesouvají na podzim.

A co znamená svátek planety pro ty, kteří problematice životního prostředí zasvětili profesní život a předávají své znalosti a zkušenosti mladým generacím?

Děkan FŽP prof. RNDr. Michael Komárek, Ph.D.: „Den Země je pro mě připomínkou toho, že nesmíme vnímat naši planetu a životní prostředí jako spotřební zboží, že potřebuje péči, která je ale založena na faktech, vědeckých poznatcích a na racionální diskusi.“

Proděkanka FŽP Ing. Kateřina Černý Pixová, Ph.D.: „Je to připomenutí, že planeta Země je naším domovem, a i přes veškerý technologický pokrok jsme stále součástí přírodního systému, který pro nás utváří. Je to tedy připomenutí, že je nezbytné o Zemi pečovat a nedevastovat ji. A naší planetě bych přála další miliardy let úspěšného života, a hlavně s udržením vysoce kvalitních podmínek a zdraví všech pestrých ekosystémů, které nabízí.“

Významnou roli při přípravách Dne Země vždy hrají studenti této fakulty, zejména spolek NaŽivo. Pro letošek si kromě výpomoci s organizací oslav připravili vyhlášení fotosoutěže, kterou sami uspořádali. V soutěži na téma Divoká fauna zvítězila Barbora Chotovinská a druhé místo obsadil Šimon Suchopárek. Druhým tématem byl Člověk versus příroda a tady se o první místo podělili Barbora Chotovinská a Adam Masopust. Gratulujeme!

Lenka Prokopová

Autorkou vítězného snímku na téma Člověk a příroda je Barbora Chotovinská - o prvenství se podělila s Adamem Masopustem

Mokřady jsou pro život na Zemi nepostradatelné. Svátek mají na Hromnice, v den ohlašující novou naději

V krajině hrají nezastupitelnou roli a mají mnoho životadárných funkcí. Jsou zásobárnou vody, zajišťují regulaci podnebí a teploty a také představují významný biotop vodního ptactva. Právě to bylo v roce 1971 jedním z hlavních důvodů pro podpis mezinárodní úmluvy o ochraně mokřadů, takzvané Ramsarské úmluvy. Na území České republiky je v současné době čtrnáct ramsarských mokřadů. Mezi nimi například Šumavská a Krušnohorská rašeliniště, Třeboňské a Lednické rybníky a další lokality. O jedinečnosti tohoto ekosystému jsme si povídali s prorektorem České zemědělské univerzity pro vědu a výzkum profesorem Janem Vymazalem.

Které ekosystémové služby nám mokřady poskytují a co všechno mohou ovlivnit?

Mokřady byly dlouho považovány za bezcenné oblasti, které je nejlepší vysušit a využít jinak. Velký obrat v jejich posuzování nastal teprve v 50. letech minulého století, kdy na základě vědeckých prací začalo být jasné, jak cenným ekosystémem mokřady jsou. V roce 1997 publikoval profesor Costanza se spolupracovníky v časopise Nature porovnání hodnoty 17 ekosystémových služeb pro 16 biotopů. Z této analýzy vyplynulo, že celková hodnota ekosystémových služeb může dosahovat částky až 54 bilionů USD ročně, přičemž většina není obchodovatelná na světovém globálním trhu. Odhadovaná roční hodnota ekosystémových služeb mokřadů činila téměř 15 tisíc dolarů na hektar a mezi 16 biotopů poskytovaly mokřady třetí nejvyšší hodnotu ekosystémových služeb. Jen pro porovnání, tato hodnota byla téměř dvěstěkrát vyšší než v případě zemědělské půdy.

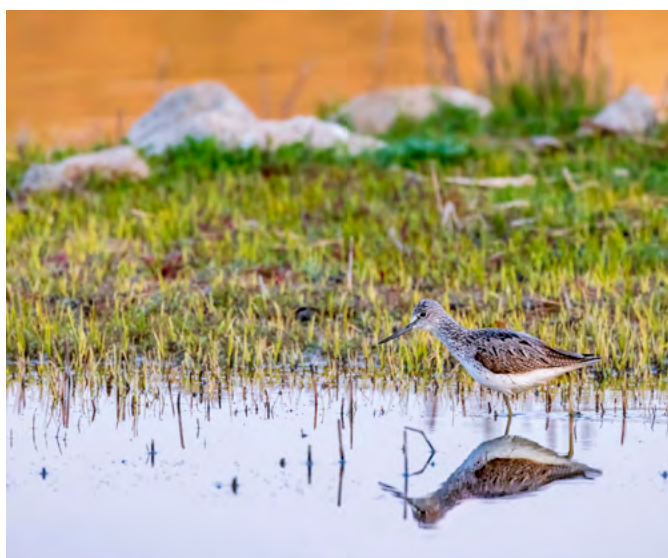
Ekosystémových služeb, které mokřady poskytují, je celá řada. Asi nejvýznamnější, ale většinou nepřilíš zdůrazňovanou je produkce potravin. Předpokládá se, že pro přibližně tři a půl miliardy obyvatel naší planety je základní potravinou rýže, což je klasická mokřadní rostlina a rýžoviště tvoří asi 1,5 procenta zemského povrchu. Nejenom rýže ale pochází z mokřadů, jsou to i drobné bobuloviny (brusinky, borůvky), měkkýši (ústřice, mušle), korýši (krabi, langusty), ptáci (husy, kachny) a ryby. V některých částech světa jsou rostliny z mokřadů jako například rákos nebo papyrus základním stavebním materiálem. Významnou ekosystémovou službou je zadržování vody v krajině. To je spojeno i s ochlazovacím ovzduším, což napomáhá zmírňování globálního oteplování. Mokřady

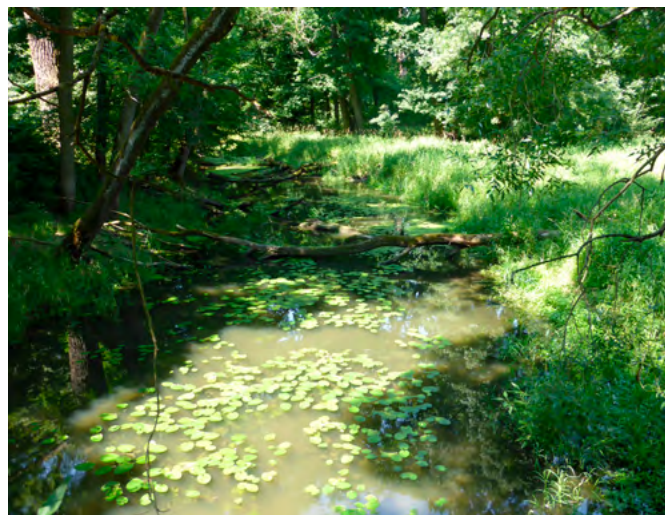
se řadí mezi takzvané ekotony (přechod mezi vodním a suchozemským prostředím – pozn. red.) s vysokým stupněm biodiverzity fauny i flóry. Z dalších pozitiv zmiňme zadržování povodňových vln, ukládání uhlíku, čištění vody, produkci dřeva a kulturní služby, mezi něž můžeme počítat i rekreační využití jako rybářství, myslivost a turismus, vzdělávací funkci díky naučným stezkám či pozorovatelnám ptactva. A také estetický a duchovní rozměr. V mnohých částech světa jsou zvířata žijící v mokřadech uctívána jako zdroj duchovní síly.

V íránském Rámsaru byla 2. února roku 1971 podepsána Úmluva o mokřadech, v platnost vstoupila v roce 1975. Hlavním motivem byla ochrana biotopů ptactva. Co musí mokřad splňovat, aby mohl být zařazen na mezinárodní seznam? A je tato ochrana dostačující?

Mokřady lze zařadit na seznam lokalit chráněných v rámci Ramsarské úmluvy podle jednoho z devíti kritérií, která jsou ještě rozdělena do dvou skupin. V první jsou mokřady, které jsou vzácné nebo unikátní pro danou geografickou oblast. Ve druhé skupině jsou mokřady mající mezinárodní význam pro ochranu biologické rozmanitosti. Tedy takové, které podporují zranitelné, ohrožené nebo kriticky ohrožené druhy nebo ekologická společenstva a mají zásadní význam pro udržení biologické rozmanitosti daného regionu.

Přibližně 70 procent mokřadů je zařazeno na seznam podle uvedených kritérií. Dalších pět specifických kritérií je založeno na vodních ptácích, rybách a dalších taxonech. Mokřad musí podporovat alespoň 20 tisíc

ptáků nebo jedno procento celosvětové populace jednoho ptačího druhu. V případě ryb je třeba, aby podporoval významné množství původních druhů, nebo byl zdrojem potravy či oblastí, kde se ryby rozmnožují. Poslední kritérium je založeno na přítomnosti jiných než ptačích druhů.

Státy, které jsou členy Ramsarské úmluvy, musí ochranu mokřadů implementovat do národní legislativy. Otázkou samozřejmě zůstává, jak důsledně je ochrana mokřadů v jednotlivých zemích dodržována a kontrolována. Pokud jsou podmínky ochrany dodržovány, je to jistě velmi přínosné pro zachování mokřadních ekosystémů.

Co se za půlstoletí existence Ramsarské úmluvy změnilo ku prospěchu světové situace mokřadů a jak k tomuto problému přistupují jednotlivé země?

I přes veškerou péči a ochranu mokřadů jich v celosvětovém měřítku ubývá. Nejcitlivější jsou především tropické porosty mangrovů, které v jihovýchodní Asii ustupují plantážím palmy olejné a také výstavbě akvakultur, kde se se produkují ryby nebo krevety. Obnova mangrovových porostů je možná pouze mechanickou výsadbou semenáčků, protože semena jsou většinou opatřena jakousi šípkou, po pádu na zem se zapíchnou přímo pod strom a nešíří se samovolně po okolí. V USA přijala administrativa prezidenta Bushe staršího v roce 1989 vůči mokřadům takzvanou No Net Wetland Loss politiku. V praxi to znamená, že pokud je nutné z nějakého závažného důvodu „zrušit“ mokřad, vyvstává povinnost vybudovat místo něj nový odpovídající velikosti, složení i vegetaci toho původního. Abychom byli přesní, tento cíl si stanovila již administrativa prezidenta Cartera v roce 1977, ale realizován byl až o dvanáct let později. Dalším významným posunem v celosvětovém měřítku je omezení použití rašeliny, především takové, která byla využívána pro spalování v elektrárnách. Rašeliniště jsou totiž jednoznačně největším úložištěm uhlíku na pevnině.

Velkým přínosem pro zachování mokřadů je jistě i Ramsarská úmluva. V roce 1974 bylo touto úmluvou chráněno 34 mokřadů o rozloze zhruba 750 tisíc hektarů. V současné době je to již 2500 mokřadů o celkové rozloze téměř 260 milionů hektarů. Počet mokřadů chráněných touto úmluvou se každý rok navyšuje, a tím se samozřejmě navyšuje i celková rozloha chráněných mokřadů.

Jak jsme na tom my s ochranou mokřadů a vnímáním jejich významu?

Mokřady jsou v České republice chráněny podle zákona č. 114/1992 Sb.,

o ochraně přírody a krajiny formou obecné územní ochrany, zvláštní územní ochranou a evropskou územní ochranou přírody a krajiny. Je ale potřeba uvést, že v českém právu ochrany přírody není samostatně upraven pojem „mokřad“. Celá řada mokřadních biotopů je však upravena v rámci a) ochrany významných krajinných prvků, b) zvláštní územní ochrany a c) ochrany území soustavy Natura 2000. Pokud by čtenář měl zájem seznámit se detailně s právní ochranou mokřadů v České republice, doporučuji publikaci: Čížková, H., Vlasáková, L., Květ, J. (eds.), 2017. Mokřady: ekologie, ochrana a udržitelné využívání. Episteme, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích.

Mnohde je vidět snaha o znovuoobnovení již zaniklých mokřadů, ať už to bylo kvůli těžbě rašeliny, odvodňování nebo jiným zásahům. Jaké jsou podle vás šance na jejich revitalizaci v době, kdy se víceméně potýkáme se suchem a nedostatkem podzemní vody?

Když se podíváme, jaké jsou hlavní příčiny zániku mokřadů, tak jsou to především odvodnění půdy pro zemědělství, těžba rašeliny, stavba přehrad, úpravy vodních toků (napřimování a regulace) a výstavba infrastruktury (silnice, dálnice, ale i rozvoj městské výstavby). Kromě obnovení rašelinišť a revitalizace menších regulovaných toků moc dalších možností nevidím. Oba zmíněné typy obnovy mokřadů již probíhají po celém světě. Rašeliniště byla většinou odvodňována pomocí příkopů, které je nutné zahradit. Zdánlivě jednoduchý proces je však v reálných podmínkách poměrně složitý. Kromě zahrazení odvodňovacích příkopů je také potřeba dbát na obnovení hydrologie celého rašeliniště, což nemusí být jednoduché. Celá řada rašelinišť se nachází na svažitých lokalitách, což dále komplikuje revitalizaci. Navíc mnoho rašelinišť se celosvětově nachází v prostoru národních parků a chráněných území, kde je omezen pohyb těžkých mechanismů, a je potřeba dodržovat striktní pravidla platná pro daná území. Další možností pro obnovu mokřadů jsou revitalizace regulovaných toků, především těch menších. Při revitalizaci se především soustředíme na úpravu toku tak, aby došlo ke zpomalení průtoku a mohlo docházet k rozlívání vody ve volné krajině, aby se obnovila niva. Obnova mokřadů v zemědělské krajině, především obnova mokřatých luk, které v 18. století tvořily téměř 50 procent současné zemědělské půdy v nížinách, je z mnoha důvodů těžko realizovatelná. V poslední době se daří budovat v zemědělské krajině alespoň tůň a menší mokřady, které jsou nesmírně důležité pro biodiverzitu krajiny.

Rozhovor vedla: Lenka Prokopová

Nemáme vztah k půdě a nenávratně ji ztrácíme, varují odborníci

Česká republika v posledních letech přichází o nejhodnotnější zemědělskou půdu kvůli výstavbě obřích skladů, průmyslových zón nebo nákupních center. Naši potravinovou soběstačnost jsme vyměnili za obří zabetonované plochy, které se neustále rozšiřují, což ovlivňuje krajinu nejen esteticky. Na vině jsou špatné zákony umožňující investorům zabírat další a další zelené louky a úrodná pole, ale také celkové nastavení společnosti, která již nemá k půdě žádný vztah.

Proč stavíme takzvaně do zásoby, přestože jsou stávající průmyslové zóny využity jen z poloviny? Jak bude vypadat nový zákon o ochraně půdy a co radí odborníci? Na naše otázky odpovídá doc. Ing. Jaroslava Janků, CSc., z katedry pedologie a ochrany půd Fakulty agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů.

Proč se tak snadno zbavujeme zemědělské půdy?

Chybí vztah k půdě, který byl pro selské rody typický. Vlastnické vztahy k půdě přerušené na dobu více než 50 let se nedaří rychle obnovit, půda se pro řadu vlastníků stala břemenem, které nechtějí a neumí využívat, hledají způsob, jak ji výhodně prodat.

Na vině jsou i mnohá vyjádření veřejně známých osobností, která snižují potřebnost zemědělství, padají výroky o levném exportu potravin, a naopak drahé výrobě u nás, o dostatku zemědělské půdy a podobně. Společnosti by prospěla i větší informovanost o nutnosti půdu chránit. Půda je důležitá nejen z pohledu výroby potravin, ale ochranou půdy chráníme také krajinu.

Zemědělské půdy ubývá kvůli výstavbě. O jakou přesně jde?

Zemědělskou půdu zabírá rezidenční i komerční výstavba. Velká města se historicky zakládala v nejlepších půdních a klimatických podmínkách. I dnes se nejvíce rozšiřují, a to včetně Prahy. To znamená, že si neustále kvalitní půdu zabíráme. Koneckonců Česká zemědělská univerzita je postavena na druhé třídě ochrany. První a druhé třídy ochrany jsou kate-

gorie, kde jsou vedeny půdy výrazně nadprodukční a neměly by se zabírat pro stavební účely, pouze ve veřejném zájmu, například liniové stavby jako železnice či silnice. Problémem jsou málo využitě průmyslové zóny.

Jak jsou stávající objekty využity?

Česká republika má zhruba 150 průmyslových zón, jejich využitelnost je sporná. Staví se takzvaně do zásoby. Průmyslové zóny (dále jen PZ – pozn. red.) mají nabízet nová pracovní místa, často se však teprve na investora čeká. Využitelnost nad 50 procent se považuje za velmi dobrou, jako je tomu například ve Středočeském kraji. S PZ jsou spojeny i další následné problémy jako zvýšená kriminalita, přetěžování silnic a další zábory půdy pro jejich stavbu. Také problémy s vodou, zvláště pak kontaminace, její nedostatek, omezení vsakování a podobně. Dle sdělení NKÚ se dosud neprokázal přínos průmyslových zón. Dosud nebyla zpracována žádná analýza. Nejvyšší kontrolní úřad prověřil vzorek 12 příjemců dotací za 117 milionů korun a u šesti z nich se nepotvrdilo, že by peníze přinesly očekávaný efekt (ČTK, 2018).

Proč se tedy nevyužívají stávající objekty?

Brownfieldy (nevyužívané, zanedbaný pozemek nebo objekt, – pozn. red.) jsou stále málo využívány. Neexistuje dostatečná státní podpora, která by přesvědčila investory nestavět na zelené louce, což je zatím pro ně jednoznačně výhodnější. Důkazem toho je například obec Zlonice na Kladensku, v jejímž katastru se nachází dva brownfieldy – zemědělský a průmyslový. Přesto byla nová fotovoltaická elektrárna postavena na poli.

Je tempo ubývání půdy stejné?

V posledních letech tu bylo jisté zpomalení. Prodleva byla pravděpodobně způsobena covidem a válkou na Ukrajině, protože ubyli dělníci.

Říkala jste, že v zahraničí už začínají půdu chránit. Co dělají naši zákonodárci?

V současné době se očekává zákon o ochraně zemědělského půdního fondu s platností od roku 2024. Dle mého názoru je opět bezzubý a úbytky půdy budou i do budoucna pokračovat.

V novele se objeví striktní zákaz výstavby na 1. a 2. zóně ochrany. Ovšem už nyní je jasné, že i v tomto bodě bude řada výjimek. Už jen například kvůli výstavbě pozemních komunikací, které přes tyto zóny povedou. Navíc je tu přechodná doba pěti let, během níž je ještě možné stavět bez omezení.

Evropská unie má také ambiciózní plán. Chystá se úplný zákaz záborů zemědělské půdy, a to od roku 2050. Zda se to podaří, je s otázkou. V novele je zmiňována i možnost výstavby agrovoltaiky na zemědělské půdě. Nejde o nenávratně zničenou půdu, ovšem i tady je půdní struktura narušována kvůli stékající vodě z panelů – takzvaný okapový efekt.

Jak moc taková výstavba ovlivňuje životní prostředí?

Nejsem klimatolog, ale problém vidím hlavně v omezeném vsakování vody a ohřívání zemského povrchu. Je logické, že pokud betonujeme ve velkém, zvyšuje se teplota ovzduší. Voda se jednoduše nemá kam vsakovat. Přesouvání zemědělství z nížin s sebou také nese další problémy, vyšší ekonomické náklady a erozi na svažitých pozemcích.

Nejhorší degradací jsou trvalé záборы – betonování, kdy se trvale zničí svrchní horizont. Tím vyvstává otázka, zda skrývkou uplatňovat například v případech staveb, které mají omezenou životnost. Protože ale dojde k vyjmutí ze zemědělské půdy, je tu předpoklad, že pozemek se i nadále bude používat jako stavební. Na stavbách dochází často k promísení zemin ze svrchních horizontů se zeminou ze spodních vrstev, která je z hlediska kvality nedostatečná pro růst rostlin například v zahrádkách bytových rodinných komplexů. Příměsí kamení a dalších cizorodých materiálů v zahrádkách novostaveb jsou bohužel časté. Je ale neuvěřitelné, jak jsme si krajinu těmito stavbami velmi zaneřádili.

Jaké máte tedy rady k záchraně situace?

Půdu již nezabírat a využívat brownfields. Další šanci vidím ve zvýšení odvodů státu a v zamezení spekulací s půdou. V procesu ochrany půdy lze vidět slabý článek v územním plánování. Jakmile se začne uvažovat o změně územního plánu, od toho momentu roste cena. S pokračujícím procesem více a více až po parcelaci stavebních pozemků. Za pozemky, které jsou dosud vedené jako zemědělská půda, byť jsou již stavebně využívány či se předpokládá stavební využití, se ovšem stále platí nízká daň jako ze ZP. I tady by mohlo dojít ke změně a u těchto pozemků by se daň mohla zvýšit na roveň stavebních. Dále jsou to odvody za vyjmutí ze zemědělské půdy, které se v této výši stále vyplatí investorům platit, zejména těm zahraničním. To by si v zemích na západ od nás dovolit nemohli.

Ptala se: Zuzana Mocková

Foto: Shutterstock

Studium v zahraničí už tolik netáhne. Co se změnilo za dvacet let v EU?

„Vstup do EU nám velmi ulehčil mezinárodní spolupráci a otevřel možnosti, o kterých se nám před pětácti lety ani nesnilo. Proto je překvapivé, že trendem poslední doby je spíše ubývání zájmu českých studentů o zahraniční studium,“ říká prof. Ing. Jiří Remeš, Ph.D. Jak změnil vstup České republiky do Evropské unie vysoké školy a čeho se v nejbližší době dočkáme? Přečtěte si rozhovor s prorektorem pro pedagogickou činnost na ČZU ke dvacátému výročí vstupu České republiky do Evropské unie.

Česká republika letos slaví dvacet let od vstupu do EU. Je dle vás co slavit?

Myslím, že ano. Vstup do EU spolu se vstupem do Severoatlantické aliance byl pro Českou republiku významným milníkem v novodobých dějinách. Dvacetiletý odstup už je dostatečný, abychom mohli bilancovat a zamyslet se, zda byla naše očekávání splněna a jestli jsme dokázali příležitosti využít. Měli bychom se ale také aktivně účastnit debaty, jak evropský prostor a nastavená pravidla soužití dále upravovat. A přitom uplatňovat vlastní zkušenosti, které se díky čtyřiceti letům komunismu od západní Evropy liší.

Jsmo relativně malý stát ležící uprostřed Evropy a naše dějiny ukazují, že se nacházíme v prostoru, přes který se přelévají ambice různých velmocí. Vždy jsme tak museli hledat spojení k tomu, abychom obstáli. Ostatně už od dob přemyslovského státu naše knížata a později králové prakticky úspěšně tuto politiku. Ne vždy se nám to samozřejmě podařilo.

V den vstupu ČR do EU
byl Rektorát nasvícen
v barvách Unie

Našimi ambicemi při vstupu do EU bylo ukotvení republiky ve svobodném světě, protože alternativy byly velmi omezené. Naše zkušenost s příslušností k východnímu bloku byla přitom jasným argumentem.

Myslíte si, že jsme si za tu dobu vybudovali pocit, že jsme Evropani?

U většiny Čechů to do určité míry platí. Pokud budu mluvit z vlastní zkušenosti, tak určitě ano. Když se Česká republika stala členem Evropské unie, vyvolávalo to ve mně silně pozitivní odezvu a cítil jsem se více jako Evropan. Například při cestování do zemí, které byly již dlouho členy Evropského společenství, nebo když jsem dostal nový pas s nápisem Evropská unie s možností volného pohybu po Schengenském prostoru. Samozřejmě vždy dochází po čase k jakémusi vystřízlivění, dnes zřejmě i pod vlivem rostoucích regulací a nástupem politické korektnosti v EU, která u nás starších se zkušeností z minulého režimu vyvolává negativní reminiscence. My, Češi, jsme navíc mistři v tom vidět spíše negativní stránky. Tím si ale trochu kazíme fakt, že posledních pětatřicet let patřilo k historicky nejsvobodnějšímu období vývoje naší společnosti. A k tomu přispěl i náš vstup do EU.

Dala by se příslušnost k Evropě zaměnit za vlastenectví?

Mezi vlastenectvím a evropanstvím bych rovnítko nedával. Myslím si však, že si to navzájem neodporuje. Mohu být vlastenec, být hrdý na to, že jsem Čech, ale určitě mohu být i hrdým Evropanem. Jako Evropan sdílím širší historii a příslušnost k jedinečné civilizaci, která v prostoru Evropy

vznikla a která stojí na humanismu, podnikavosti a svobodě jednotlivce. Osobně se proto dokážu cítit Evropanem stejně jako vlastencem – příslušníkem českého národa, který přispívá do mozaiky a kultury Evropy. Mám za to, že bychom si to zvláště v dnešní době měli často připomínat, abychom toto dědictví neztratili.

Jakých bylo těch dvacet let pro vysoké školy? Jak vypadají příležitosti získané vstupem do EU v praxi?

Příležitosti se narovnaly dle mého názoru hlavně při změně politického režimu v roce 1989. Vysoké školy se otevřely většímu počtu uchazečů i díky zavedení třístupňového vysokoškolského vzdělávání. To přineslo značné rozšíření spektra studia i na naší univerzitě, což je například také důvodem, proč máme téměř dokonalou genderovou vyváženost mezi studujícími. Na ČZU studuje 49,7 procenta mužů a 50,3 procenta žen. Dle mého názoru hlavně

díky dostatečně velké škále oborů a různě zaměřených studijních programů. Ty přirozeně odrážejí potenciál a preference studujících. Řešením je tedy vytvářet příležitosti, ne zavádět kvóty.

Velká změna nastala ještě před vstupem do EU, kdy jsme se připojili k principům univerzit na Západě. Zásadní význam mělo přistoupení České republiky k Boloňské deklaraci (evropský prostor vysokoškolského vzdělávání a s tím zavedení srovnatelných diplomů – pozn. red.). Projevilo se to znovunavrácením akademických svobod, samosprávy a do jisté míry nezávislosti veřejných vysokých škol, ať už mluvíme o svobodě vědeckého bádání nebo o možnosti volby studia dle zájmů studentů.

Dokážu se cítit Evropanem stejně jako vlastencem – příslušníkem českého národa, který přispívá do mozaiky a kultury Evropy. Zvláště v dnešní době bychom si to měli připomínat, abychom neztratili své dědictví.

Vstupem do EU jsme se mohli bez omezení připojit k programům, jako je Erasmus, což znamenalo posun v internacionalizaci univerzit. A tuto příležitost jsme na naší univerzitě plně využili, protože dnes máme 25 procent studujících ze zahraničí, což nás řadí na přední místo mezi českými univerzitami. Otevřením evropského prostoru se nám také naskytly možnosti výměny zkušeností a kontaktů mezi akademiky v ostatních zemích EU.

Jak je to s rovnými příležitostmi pro naše studenty v zahraničí?

Studujícím na českých vysokých školách by při zájmu o studium na univerzitách v členských zemích EU neměly stát v cestě žádné administrativní překážky a znevýhodnění. Rozdíly jsou jen v jazykové bariéře, v ekonomickém zázemí nebo ve znalostech daných studentů. Řekl bych, že každý student, který chce, může část studia strávit v zahraničí. Máme dostatek bilaterálních smluv s našimi partnery nejen v EU, ale i s univerzitami mimo Unii. Vstup do EU nám tedy velmi ulehčil mezinárodní spolupráci a otevřel možnosti, o kterých se nám před pětacírceti lety ani nesnilo. Proto je překvapivé, že trendem poslední doby je spíše ubývání zájmu českých studentů o zahraniční studium. Je to obecnější jev, se kterým mají zkušenosti i na jiných univerzitách. Souvisí to možná s ekonomickou situací, nebo také už to není dnes nic tak exkluzivního.

Co říkáte novince přicházející od Evropské komise, která navrhuje možnost získat evropský vysokoškolský titul na našich univerzitách?

S touto novinkou před časem vystoupil francouzský prezident Emmanuel Macron. Vysokoškolské tituly jsou však již dnes v EU víceméně standardizované a náročnost studia se dostává na srovnatelnou úroveň díky systému ECTS. Tituly získané na univerzitách v EU by se tak v podstatě mohly automaticky uznávat v jednotlivých zemích a měly by být vnímány i jako evropské diplomy.

ČZU je součástí Euroleague for Life Sciences, která se právě pod vlivem výše zmíněných iniciativ snaží vytvořit alianci podobně orientovaných univerzit, jejímž cílem je mimo jiné i vytvářet společné studijní progra-

my, propojovat a vytvářet společné kurzy a vytvořit jejich katalog tak, aby si mohli studenti vybírat do svého studijního portfolia i kurzy jiných univerzit. Cílem je také vytvořit společnou strategii pro celoživotní

vzdělávání. Tyto aktivity již částečně umožňuje program Erasmus, kdy dochází k uznávání předmětů absolvovaných na zahraniční univerzitě. Delší dobu již také fungují studijní programy Double Degree nebo Joint Degree, kde je ale trochu problém s názvy titulů udělovaných u nás za absolvování magisterských studijních programů, jako je například Ing., který nemá v zahraniční ekvivalent. Naše legislativa nám zatím neumožňuje udělovat titul Master of Science, což

by tento problém u anglicky vyučovaných studijních programů vyřešilo.

Co říkáte tomu, že v České republice máme třetí nejmenší podíl vysokoškolsky vzdělaných lidí v rámci Evropské unie?

Ještě v 90. letech studovalo na vysokých školách zhruba 15 procent populace daného ročníku. Postupně se ten podíl zvyšoval a dnes je to již více než 50 procent. V celkové populaci se to ale zatím příliš neprojevuje, což mimo jiné může souviset i s poměrně vysokou neúspěšností studujících při studiu. Podíl vysokoškolsky vzdělaných lidí je sice důležitý indikátor, záleží ale také na tom, jaké studijní programy studenti studují. Vezměme si například technické obory, ty jsou velmi často bez přijímacích zkoušek, protože je o ně malý zájem. Přitom absolventi technických oborů mají mnohem lepší uplatnění na pracovním trhu a stejně tak i vyšší platové ohodnocení než například absolventi humanitních oborů. Zdálo by se, že by tu měl fungovat tržní princip nabídky a poptávky, zatím to však ve vysokoškolském prostředí neplatí.

Čekají nás v rámci Unie nějaké novinky v akademické sféře? O čem se debatuje?

Zatím nás více přímo ovlivňuje to, co se děje v České republice, například co je uvedeno v připravované novele zákona o vysokých školách. To je pro nás v současné době aktuálnější než vývoj v širším evropském prostoru. Z hlediska novely zákona jsou to změny v doktorském studiu, při ukončování studia v bakalářských a magisterských studijních programech, přestupy ve studiu a podobně. Evropským tématem je ale určitě otázka celoživotního vzdělávání. V současné době se diskutuje problematika krátkodobých vzdělávacích kurzů zakončených takzvanými mikrocertifikáty. Na univerzitě jsme stále zvyklí spíše na klasické (dlouhé) studijní programy, nyní ale hledáme cestu, jak se zapojit do celoživotního vzdělávání, které je v době rychlého znalostního a technologického vývoje nezbytné. Uplatnit se přitom můžeme také u rekvalifikací, které budou určitě potřeba zejména v souvislosti s rychlým rozvojem robotizace, automatizace a umělé inteligence. Kurzy zakončené mikrocertifikáty budou navíc standardizovány z hlediska kvality a náročnosti v souladu s národním a evropským rámcem kvalifikací. Jsou proto pro nás velkou příležitostí. Nese to s sebou ovšem nutnou změnu univerzitního prostředí, větší flexibilitu a adaptabilitu na změny na trhu práce. Což vyžaduje zintenzivnit spolupráci s praxí.

Každý může část studia strávit v zahraničí. Máme dostatek bilaterálních smluv v rámci Unie i mimo ni. Vstup do EU nám velmi ulehčil mezinárodní spolupráci a otevřel možnosti, o kterých se nám dříve ani nesnilo. Proto je překvapivé, že v poslední době spíše ubývá zájem českých studentů o zahraniční studium.

Odešla legenda české krajinářské architektury a tvůrce zeleného kampusu ČZU

*Půl roku před svými 94. narozeninami opustil tento svět profesor Jiří Mareček (*3. 6. 1930, †26. ledna 2024), skvělý pedagog, odborník a člověk, legenda oboru zahradní a krajinářská architektura. Dlouholetý ředitel výzkumného ústavu VÚKOZ v Průhonicích a profesor MENDELU v Lednici na Moravě měl zásadní podíl na uspořádání zelených ploch kampusu České zemědělské univerzity, především pak na současné podobě Libosadu. Jako jediný český krajinářský architekt byl profesor Mareček nositelem medaile Za zásluhy I. stupně. Toto ocenění za celoživotní dílo v oboru obdržel 28. října 2022.*

Profesor Jiří Mareček dlouhodobě působil také na naší alma mater. Pro univerzitu vykonal velmi mnoho. Je autorem krajinářských úprav areálu ČZU v Praze, kde vynikajícím způsobem krajinářsky rozvinul původní urbanistickou a architektonickou koncepci areálu od prof. Dr. Ing. arch. Jana Čejky. S tímto jeho dílem se tak můžeme všichni setkávat každý den a obdivovat jeho cit pro skloubení urbanistického řešení jednotlivých staveb areálu s bravurní kompozicí dřevin, která jednotlivé stavby propojuje do harmonického krajinářského celku. Stál též u zrodu studijních programů na naší univerzitě, které se zabývají zahradní a krajinářskou architekturou. Jeho dlouholeté úsilí vyústilo v akreditaci studijního programu „Krajinářská architektura“, který můžeme nyní na FAPPZ ČZU v Praze vyučovat. Zpráva o jeho úmrtí velmi a hluboce zasáhla nás všechny, kteří jsme měli to štěstí a osobně jsme ho znali. Pan profesor byl odborníkem s neutuchající energií, který vždy kolem sebe šířil optimismus a nadšení pro obor a inspiroval tak mnoho generací studentů.

Velmi rád bych se podělil o jeden osobní zážitek s panem profesorem, který vždy dokázal svým líčením principů děl krajinářské architektury

i jejich estetických, dendrologických i významových souvislostí zaujmout v podstatě kohokoliv, kdo mu naslouchal. Na jedné z četných zahraničních exkurzí po západoevropských parcích, které vedl, měli řidiči našeho autobusu povinnou přestávku, kdy měli mezi jednotlivými cestami odpovídat. Oba ale místo toho, aby se šli prospát, následovali pana profesora a společně se studenty a s dalšími účastníky této exkurze celou dobu zaujatě naslouchali jeho charismaticky vedenému odbornému výkladu o kráse představovaného parku.

Čest Vaší památce, pane profesore, děkujeme Vám.

doc. Ing. Matouš Jebavý, Ph.D.,

vedoucí katedry zahradní a krajinné architektury FAPPZ ČZU v Praze

Měsíc žen a dívek na České zemědělské univerzitě

Rozhovory s našimi vědkyněmi vznikly v rámci kampaně, kterou ČZU spustila s podporou projektu AGRIGEP 11. února 2024 při příležitosti Mezinárodního dne žen a dívek ve vědě. Právě v ten den jsme na zivauni.cz zahájili sérii medailonků věnovaných ženám, které zasvětily profesní život vědě a výzkumu. Vybrali jsme pro vás alespoň dva z nich. Jako první dostává slovo Ing. Jana Mazancová, Ph.D., působící na katedře udržitelných technologií Fakulty tropického zemědělství.

Nutnost volby mezi rolí dobré matky a dobré vědkyně je nefér

Jaké mají dnes ženy ve vědě příležitosti?

Ženy jsou dnes ve vědě zviditelňovány. Je více vědkyň, což celkově souvisí i s lepším přístupem ke vzdělání celosvětově. Postavením žen se zabývá i OSN se specializovanou sekcí UN Women. Ve své Agendě 2030 si vytyčila udržitelné cíle a jedním z nich je genderová rovnost. Tu nechápejme jako stejnost, spíš jako rovné příležitosti, kdy například dívky mají od útlého věku přístup ke vzdělání obdobně jako jejich vrstevníci.

Historicky však nebyl hlas žen dlouhodobě slyšet. Jejich role byla především pečovatelská, měly se starat o domácnost a o děti a přístup ke vzdělání jim byl znemožněn nebo zde byly takové překážky, kvůli nimž ve vědě jednoduše nebyly. A pokud ano, nebyly vidět. Kolik znáte z historie žen vědkyň?

Marie Curie. Nikdo další mě nenapadá.

Vidět jich bylo opravdu málo. Dnes nám pomáhají komunikační média, ale problém je ve strukturálním nastavení společnosti. Podívejme se na procentuální zastoupení žen, která klesají, čím výše v akademické sféře jdeme. Přitom vysokoškolsky vzdělaných žen je v ČR 60 procent. Samozřejmě jsou více technicky zaměřené obory, takzvané STEM obory jako science, technology, engineering, mathematics, ve kterých je podíl absolventek pouze 30 procent, ale to je celosvětový jev. V akademické hierarchii pak zastoupení žen klesá, odborných asistentek je u nás kolem 40 procent, docentek maximálně 30 procent a dlouhodobě v České republice máme jen 16 procent profesorek.

Co to přesně znamená? Jaké jsou překážky pro uplatnění žen nejen ve vědecké kariéře?

Mateřství v tom hraje samozřejmě zásadní roli, ale jde i o celkové nastavení společnosti. Jak jsou nastaveny podmínky ve vědecké kariéře, jaké je hodnocení vědy, například při žádání o granty a podobně. V rámci profesního postupu ženy narážejí na strukturální překážky. Zásadní se objevují na úrovni doktorandského studia, kdy se může křížit biologická a sociální připravenost k mateřství a vědní potenciál a kariéerní ambice mladé vědkyně.

V České republice do určité míry stále panuje tradiční rozdělení genderových rolí a pokud žena stojí před rozhodnutím mezi mateřstvím a vědeckou kariérou, tak bez vhodně nastaveného prostředí ke sladění obojího se její vědecká kariéra výrazně zpomaluje či zastavuje zcela. Je to jeden z faktorů ovlivňujících propadavost doktorandek, a to nejen v českém prostředí.

Mně osobně přijde nefér už jen ta volba, kdy se ženy musí rozhodovat, jestli chtějí být dobré matky, nebo dobré vědkyně.

Tak jako je v českém prostředí stereotyp dobré matky, která se maximálně věnuje svým dětem, je tu i představa dobré vědkyně, která se věnuje jen vědě, a pokud to nedělá, nemůže být nikdy dobrá. Znáám to od svých kolegyň, na které, když skloubí rodinu a práci, hledí okolí s předsudky, že nemohou dělat dobře ani jedno.

Právě sladění rodinného a pracovního života se nyní akademická a výzkumná sféra musí věnovat skrze své plány genderové rovnosti, pokud chce čerpat finance z programu Horizont Evropa. Plány genderové rovnosti, takzvané GEP (Gender Equality Plan), jsou strategickými dokumenty k prosazování a dosažení cílů vedoucích k systematickému řešení genderové (ne)rovnosti v instituci. Lze očekávat, že obdobné plány bude postupně zavádět i soukromá sféra, přičemž mezinárodní korporátní společnosti je již mají.

Jak vypadá návrat vědkyň z rodičovské dovolené?

Když vypadnete z pracovního tempa, zvláště v dnešní době, kdy je zde velký tlak na publikace, je návrat velmi těžký. Proto Evropská komise

i české grantové agentury nastavily opatření, aby motivovaly mladé vědkyně k návratu z mateřské i k rychlejšímu začlenění zpět do výzkumného týmu a procesu, například skrze zohlednění kariérních pauz při hodnocení žádostí o grant. V českém prostředí mluvíme hlavně o rodičovské dovolené u mladých vědkyň. Nicméně, kariérní pauzu samozřejmě mohou mít i muži při péči o dítě či jinou blízkou osobu. Dalším opatřením mohou být stimulační grantové příležitosti po návratu z mateřské či responzivní rozpočtování grantů dovolující začlenit náklady na péči jako náklady uznatelné.

Mluvila jste o zlepšení situace. Může za to i trend zapojování mužů a jejich odchod na rodičovskou dovolenou?

Ano, to jsou přesně ty kroky, které nás posouvají kupředu. Nastává dekonstrukce tradiční mužské role, kdy muž je chleboďárce a zajišťuje plnou ekonomickou nezávislost rodiny a zbylá péče zůstává na ženě. Tyto dvě role se začínají prolínat. Přibývá žen, které jsou schopné zajistit finančně rodinu mnohem lépe, a zároveň tu jsou muži, kteří vstupují do rodičovské role mnohem aktivněji. Pokud bychom se na to ale podívali přesněji, čísla jasně ukazují, že je v českém vědeckém prostředí mužů, kteří jdou na rodičovskou dovolenou, stále relativně málo.

Kdysi mi jedna vědkyně řekla, že ženy jsou samy sobě nepřítelem. Vidíte to ve své praxi stejně?

Záleží na samotné vědkyni a prostředí, ve kterém pracuje. Ale ano, opravdu existuje fenomén včelí královny. Když už se konečně žena takřkajíc vydrápe na nějakou pozici a stálo jí to obrovské úsilí, má pocit, že ty ostatní to mohou také dokázat. A není jim třeba jakkoli pomáhat, protože jí samotné také nikdo nepomohl. A ta cesta nebyla jednoduchá. I z tohoto důvodu bychom o překážkách ve vědecké kariéře měli mluvit, a nejen v rámci Dne žen a dívek ve vědě. Je důležité si uvědomit, že pokud by ženy nemusely vynaložit takové úsilí k dosažení určité pracovní pozice nebo nějakého ocenění, mohly by dosáhnout lepších vědeckých výsledků v kratším čase. Vědecké výsledky jsou celospolečenským zájmem, není to tedy jen individuální úspěch. Posouvají celou společnost a pokud se do vědy dostane žena a je zohledněna její ženská perspektiva, má z toho prospěch celá společnost.

Často slýchám od kolegyň, které mají rodinu a zároveň jsou špičkové vědkyně, že jejich mužští kolegové nechápu, co chtějí měnit, když ony to přece zvládly. Jsou za tím však velké oběti na úkor soukromého života včetně rozpadu partnerských vztahů. To už ale nikdo nevidí. Proto je potřeba, aby vědkyně na seniorských pozicích ukazovaly cestu mladším, vybíraly si je i do svých vědeckých týmů a staly se pro ně vzorem.

Odpůrci kvót by vám ale řekli, že brát si ženu do týmu jen proto, že je žena, asi nebude ta nejlepší služba.

Samozřejmě je v první řadě důležité, aby uchazečka měla odpovídající kvalifikaci a odbornost a byla schopná do týmu přispět. Ovšem pokud se například při výběrovém řízení posuzuje kariéra za posledních pět let a nezohlední se fakt, že žena byla dva roky na rodičovské dovolené, bude vždy znevýhodněna. Většina severovýchodních zemí, které si vedou v gender

rovnosti lépe než my, začala tu změnu právě kvótami. Ve vedoucích a rozhodovacích pozicích včetně parlamentu mají třeba 45procentní zastoupení žen a kvóty jsou či byly hlavně podporou ženám v iniciačních fázích, aby se v první řadě nebály ucházet o vyšší pozice. Ženy o sobě často pochybují, málo si věří. Od útlého věku se od nich očekává, že budou hodnou holčičkou a budou se starat o ostatní, zatímco klukům se dává větší prostor na prosa-

zení a posouvání hranic. Obdobně je to s podporou dívek v matematice či technických předmětech a následně pak ve zmiňovaných STEM oborech.

Kvóty tedy opravdu mohou pomoci ženám, které nemají dostatečnou kuráž, přihlásit se na volné místo. Nicméně, kvóty samy o sobě nestačí, jsou jen jedním z podpůrných nástrojů ke strukturálním změnám.

Kde vidíte prostor pro zlepšení?

Pokud chtějí univerzity a výzkumné instituce čerpat výzkumné granty z programu Horizont Evropa, existuje pro ně od roku 2022 povinné kritérium mít veřejně dostupný plán genderové rovnosti (GEP), který jsem již zmiňovala. V GEP si instituce stanoví cíle, aktivity a indikátory vedoucí

ke strukturálním i kulturním změnám. Mají být zohledňovány životní etapy a pokud je tu vědecký talent, nemá být brán ohled na gender, věk, náboženství a podobně. Takový člověk by měl mít příležitost se rozvíjet a přispět vědě.

Tento plán pokrývá pět hlavních oblastí, které zahrnují sladování soukromého a pracovního života, což s sebou nese například klouzavou pracovní dobu nebo možnost zkrácení pracovního úvazku. Dále zajištění rovných příležitostí při náborech nových osob na volné pozice včetně tvorby stimulačního prostředí pro uchazečky, aby se například o vysokou pozici ucházely. Další oblastí je integrace principů genderové rovnosti do vědecké, výzkumné a vzdělávací činnosti. Zde se například jedná o složení vědeckých týmů, zahrnutí genderové perspektivy v předmětu zkoumání a dopadu výstupů na společnost. A v neposlední řadě je nutné zaměřit se na genderově podmíněné násilí, které je přítomno na mnoha vysokých školách nejen v ČR.

Jak si v rovných šancích pro vědce i vědkyně stojí Česká zemědělská univerzita?

ČZU je v této oblasti aktivní. Existuje pracovní skupina zahrnující představitele a představitelky ze všech fakult a relevantních rektorátních částí, která vypracovala veřejně dostupný Plán genderové rovnosti pro období 2022–2024. Univerzita se v něm zavázala zajistit, aby byly nastaveny mechanismy a systémy zajišťující rovné příležitosti včetně zacházení a hodnocení, a to pro všechny zaměstnané, nejen pro vědce a vědkyně. V posledních letech proběhlo několik edukačních aktivit na sladování pracovního a soukromého života a zohlednění genderové perspektivy ve vědě, výzkumu a vzdělávání. Nyní probíhají diskuse na téma podpory vědkyň po návratu z mateřské či rodičovské.

ČZU je spoluřešitelskou organizací projektu Horizon Europe (Widera) Assessment and Implementation of Agriculture and Life Sciences Universities' first Gender Equality Plans in Widening Countries (2023–2025)

– AGRIGEP, NO. 101094158, který usiluje o naplnění jednoho z hlavních evropských dlouhodobých cílů: Podporuje rovné příležitosti pro všechny, a to zejména v oblasti vysokoškolského vzdělávání, a klade důraz na rovné odměňování žen na akademické půdě zejména v technických oborech a přírodních vědách. Tento projekt navíc usiluje o začlenění problematiky Gender Equality do vzdělávacího systému a odborné přípravy studujících. Kromě toho jsou na ČZU projekty, které často vedou ženy vědkyně a jsou obsahově sektoriálně zaměřené na ženy. Můžeme jme-

novat Fem4Forest (Lesy v rukou žen) na FLD, GAEA: Granting Access to Employment & Entrepreneurship in Agriculture for Women (Poskytování přístupu k zaměstnání & podnikání v zemědělství pro ženy) a DEMETERA: Developing Entrepreneurial Skills & Tools for Women in Agriculture in Rural Areas, oba na PEF.

Ptala se: Zuzana Mocková

Foto: Petr Zmek

Nestyd' se sklonit hlavu, ale nikdy neohýbej hřbet

Takové je rodinné motto, jímž se řídí Ing. Barbora Černilová a které může být i jejím doporučením pro potenciální zájemkyně o vědu. Říká totiž, jak důležité je být pokorný. I tento rozhovor vznikl v rámci kampaně Měsíc žen a dívek ve vědě. Barbora Černilová je studentkou doktorského programu Technické fakulty v oboru automatizace a simulace, virtual reality.

Jak dlouho ve svém oboru působíte a proč jste se pro něj rozhodla?

Svému oboru se věnuji třetím rokem a poprvé jsem se s ním setkala během magisterského studia. V rámci působení na fakultě se primárně zaměřuji na modelování partikulárních látek pomocí metody diskretních prvků. Díky simulačním modelům je možné predikovat chování částic v pohybu a zejména v interakci s okolím. To nám poskytuje možnost optimalizovat a zlepšovat zemědělské procesy a zemědělské nástroje. V konečném důsledku to vede ke snížení ekonomických a ekologických dopadů spojených s výrobou a zemědělskými operacemi. Věřím, že tato

oblast může přispět k efektivnějšímu a udržitelnějšímu zemědělství, což v dnešní době považuji za klíčový faktor.

Jak vnímá vaše pracovní nasazení rodina a blízké okolí?

Že se věnuji práci, která mě naplňuje, hodnotí moje rodina velmi pozitivně. Obzvláště si vážím podpory svého přítele, který také působí na katedře elektrotechniky a automatizace a je pro mě velkou oporou.

Daří se vám vytvářet rovnováhu mezi osobním a pracovním životem?

Jelikož je můj přítel i mým kolegou, často se nám pracovní život promítá do osobního. V tuto chvíli to nevnímám jako problém. Pak ale máme samozřejmě čas vyhrazený pouze rodině.

Co nejvíce oceňujete v přístupu zaměstnavatele?

Měla jsem vždy štěstí, že mé okolí bylo v pracovním nasazení velmi aktivní a nápomocné. Na fakultě se mi naskytá mnoho příležitostí k aktivnímu zapojení. Máme skvělou vedoucí katedry, paní docentku Hromasovou, která je velmi vstřícná, ochotná a jak z pohledu manažerského, tak i vědeckého je pro mě velkou inspirací. Velmi si cením možnosti využívat nejmodernější technologie na Technické fakultě, jako jsou 3D skenování, 3D tisk, různé modelovací softwary, virtuální realita, elektronová mikroskopie, robotika a mnoho dalšího, vše samozřejmě s aplikací na oblast zemědělství.

Máte nějakou radu pro ženy a dívky, které uvažují o kariéře vědkyně?

Práce na univerzitě je velmi zajímavá a snad nikdy nemůže být monotónní. V rámci působení na fakultě je zapotřebí se kromě vědy věnovat i pedagogice, zapojovat se do různých projektů a vyjíždět do zahraničí. Je zde mnoho příležitostí pro osobní i profesní rozvoj. Pokud tedy některá z dívek či žen uvažuje o tomto profesním zaměření, otevírají se jí možnosti zapojit se do činnosti, která je rozmanitá a zároveň velmi přínosná.

red / Foto: Petr Zmek

Všechny rozhovory z kampaně Měsíc žen a dívek ve vědě najdete na www.zivauni.cz.

„Mysl, která se nebojí, nezná hranice,“ říká nový proděkan Fakulty tropického zemědělství

Docent Hynek Roubík se řídí přesvědčením, že „odpady jsou problém, výzva a příležitost všude“. Proto se dal na dráhu environmentálního a ekologického inženýrství v oblasti odpadového hospodářství. Výzkumu se věnuje na katedře udržitelných technologií Fakulty tropického zemědělství, kde také své vědomosti předává mladým doktorandům. V polovině ledna letošního roku se stal proděkanem této fakulty pro vědu, výzkum a doktorské studium.

Pane docente, ve funkci proděkana jste nyní vystřídal profesora Jana Banouta, který byl nově jmenován prorektorem ČZU a který vaše jmenování považuje za záruku kontinuity práce v této agendě. Jak to vnímáte vy?

Kontinuita je jistá. Pan profesor Banout tady na fakultě odvedl obrovské množství práce, je jejím zakladatelem a byl i prvním děkanem. A jsem rád, že mám možnost po něm převzít agendu.

Vždy jsem byl zastáncem toho, že věci musí běžet dál, což je důležité po administrativní stránce chodu fakulty i po strategické stránce. Zároveň sem ale každý člověk vnáší svoji vizi a s novou výzvou se objevují i nové příležitosti. Na některých změnách jsme pracovali v širším kolektivu, takže taková první, ač menší změna je, že jsme začali vydávat doktorské práce knižně. Je to mnohem čtivější a pro lidi příjemnější, když si tu knihu mohou vzít a někde přečíst. A má to dopad na větší čtenost disertačních prací.

Máte v hlavě vizi, kterou byste ze své nové pozice chtěl prosadit?

Vizí mám hodně a jsou většinou dlouhodobé. Jedna z věcí, o které budu usilovat, je vytváření a posilování multidisciplinárního a interdisciplinárního prostředí pro výzkumné práce. Chci víc propojovat vědecké pracovníky napříč pracovišti a také doktorandy. Na práci s mladými vědeckými pracovníky se zaměřuji už dlouho a dělám to rád, je tam vždy velký potenciál.

Dobrym příkladem mohou být moje „café scientific“, kde se snažím dát dohromady doktorandy, aby se seznámili napříč výzkumnými týmy, napříč tématy, aby zjistili, co ostatní dělají, naši společné průniky a pak spolu mohli lépe spolupracovat.

Vědecká práce je dnes na spolupráci závislá. Potřebujete znalosti z různých oborů, abyste se posouvali dál.

Dobrym příkladem spolupráce je váš Biogas Research Team. S jakou představou jste ho v roce 2018 zakládal?

Tehdy to byla miniaturní skupinka.

Naším vědeckým tématem bylo odpadové hospodářství, bioplynové stanice. Postupně se na to začaly nabalovat další s tím související věci od technologických a aplikačních záležitostí přes systémové a socioekonomické studie. Nyní se naše vize naplňuje a doufáme, že to tak bude i nadále.

Jak velký je nyní váš tým a kdo ho tvoří?

Biogas Research Team má zhruba dvacet lidí. Patří do něj seniorní a juniorní vědečtí pracovníci, doktorandi a podpůrný tým, tedy ti, kteří se věnují projektovému a finančnímu managementu. Budujeme tým na požadavcích trhu, v našem případě jsou to firmy, neziskové organizace, které potřebují naši expertizu. Na základě jejich požadavků se náš tým formuje a rozšiřuje se jeho zaměření. Tyto zkušenosti bych rád přenesl na fakultní úroveň. Chci umožnit větší propojení s firemním sektorem a se státním sektorem. Teď tady máme novinku, Agri Policy Lab, která se zabývá doporučeními pro místní „policy makers“. Potřeba takové služby vyvstala na základě toho, že naše projekty často realizujeme v rozvojovém světě a tam je třeba vše propojit s místními politiky. Agri Policy Lab je tedy unikátní interdisciplinární jednotka schopná řešit všechny výzvy a pomáhat vytvářet analytické dokumenty.

Bioplynové stanice jste zakládali nejen ve Vietnamu a v Zambii. Podle čeho vybíráte země?

Klíč je na straně těch zemí. My máme technologii, máme expertizu, která se k tomu váže, ale kde se to pak uplatní v praxi, závisí jen na nich. Oni musí udělat první krok, projevit zájem a pozvat nás, abychom jim s tím pomohli. Samozřejmě máme i své plány. Letos chci například prozkoumat možnosti v Bhútánu a chystáme spolupráci s Latinskou Amerikou, konkrétně v Chile, Kolumbii, snad i v Brazílii.

Na jaké úrovni je odpadové hospodářství v Latinské Americe?

To se liší podle vyspělosti jednotlivých zemí, ale také mluvíme-li o urbánní nebo rurální oblasti. Tam jsou obrovské rozdíly. A je to velký kontinent,

takže těžko zobecňovat. On je to problém všude. Jak já říkám, „odpady jsou problém, výzva a příležitost všude“.

Největší boom vašich bioplynových stanic zažil Vietnam.

To opět vycházelo z praktické potřeby. Ve Vietnamu v jednu chvíli došlo k tomu, že v souvislosti s rostoucí ekonomickou silou farmářů i celé

země nastala mnohem větší poptávka po mase, hlavně vepřovém. Což vedlo k tomu, že se na malých rodinných farmách koncentrovalo čím dál víc prasat a samozřejmě i čím dál víc odpadu. Bylo to tedy dáno přirozenou potřebou řešit situaci. Zároveň je ale důležité místní lidi

Chci posilovat multidisciplinární a interdisciplinární prostředí pro výzkumné práce a propojovat vědecké pracovníky napříč pracovišti s doktorandy. Na práci s mladými vědeckými pracovníky se zaměřuji už dlouho.

seznamovat s možnostmi řešení a s jeho dopady. I proto je popularizace vědecké práce tak zásadní.

Vy máte na svém kontě popularizačních počínů nespočet. S funkcí proděkana jsou však spojeny povinnosti, které vám možná uberou čas na praktický výzkum i na publikační činnost.

To je do jisté míry pravda, ale člověk to musí brát také jako službu fakultě a univerzitě. Teď bude moje role spočívat spíš v podpoře ostatních. Chci, aby se popularizaci vědeckých témat věnovalo víc a víc lidí. A také chci, aby se dostatečně popularizovala témata všech našich vědců. Hodně pracuji s doktorskými studenty a probíráme spolu, jakým způsobem psát popularizační články a jak dobře zprostředkovat své vlastní téma. Zajímavých témat máme opravdu hodně a byl bych rád za jejich větší popularizaci. Vědecký článek je jedna věc, ale je důležité vysvětlovat laickému publiku, co to vlastně znamená. Co vlastně ti vědečtí pracovníci nebo doktorandi dělají a jaký to má dopad.

Dalším z vašich významných projektů je AgriSciences Platform na Ukrajině. Její fungování se datuje od roku 2021 a původní záměr byl posílit a podpořit mladé učitele, výzkumníky a studenty v oblasti agrárních věd. Mnohé z plánů překazila válka, nicméně to neznamená konec vašich aktivit na Ukrajině. Ale lze v této situaci vůbec dobře fungovat?

Fungovat se v tom naštěstí dá. Zpočátku bylo náročnější přesunout všechno do online prostředí, ale na druhou stranu se „díky“ covidu fungování v tomto prostředí posunulo hodně dopředu. Řadu věcí lze řešit, některé však ne. V rámci platformy AgriSciences jsme se celé roky snažili propojovat ukrajinské univerzity zaměřené na agrární vědy mezi sebou i s univerzitami všeobecnějšího zaměření. Dařilo se to. Měli jsme tam hodně přednášek, školení, pomáhali s vybavením laboratoří, s nastavením různých mechanismů, zajišťováním kvality, s hodnocením a dalšími záležitostmi. Navázalo se hodně spolupráce, vznikaly dobré věci, zvýšila se publikační činnost i četnost projektů. Snažili jsme se ukrajinské kolegy vzdělávat, učili je, jak psát projekty a jak se zapojovat do konsorcií.

To všechno ruská invaze narušila. Člověk se s tím ale musí poprat, a tak projekt AgriSciences Platform pokračuje ve změněné podobě dál. Setkání pořádáme u nás, snažíme se dostat lidi z ukrajinských univerzit na nějakou dobu sem k nám, takže je mezi sebou propojujeme tady. Mají možnost školení i práce v našich laboratořích. Přednášky, které jsme mívali přímo na Ukrajině, teď máme online, také je nahráváme nebo jejich zkrácenou verzi připravujeme na YouTube. Běží to v náročnější formě, ale je velmi důležité všem ukázat, že se je snažíme podporovat a pracovat s nimi.

Přemýšlíte o něčem, co by Ukrajině pomohlo s poválečnou obnovou?

Revitalizace Ukrajiny po skončení války, to bude moc důležité období. Konkrétní projekt zatím nemáme, ale vážně se tím zabýváme. Připravujeme vědecké práce, analýzy, abychom zjistili, jaké mohou být dopady války na životní prostředí, na biodiverzitu, co můžeme očekávat. Zkoumáme vzorky, které nám přivážejí z Ukrajiny. Připravujeme podkladové studie, abychom věděli, jaké palčivé problémy bude třeba řešit. Jedním z nich budou opět odpady. Jednak ty tradiční, ale zároveň něco, co je pro nás nové a čemu říkáme „waste of war“. Tam jsou environmentální dopa-

dy obrovské a bude to velmi komplexní problém jak pro zemědělství, tak pro biodiverzitu.

Na co jste ze své práce na fakultě, z výzkumu nebo z další činnosti nejvíc pyšný?

Podle mě je ze všeho nejdůležitější dopad všeho, co děláte, na lidi. Ať už na lidi v týmu, když vidím, jakým způsobem se posouvají dál, nebo praktický dopad na lidi v zemích globálního Jihu, kde zřizujeme bioplynové stanice nebo řešíme jiné projekty. Před pár lety mi kolega z Wageningenu říkal, že každý vedoucí výzkumné skupiny by se měl hodnotit podle toho, jak schopní a uplatnitelní jsou jeho absolventi nebo lidé z jeho vědecké skupiny.

Takže máte radost, že se vám podařilo pár perel pustit do světa?

Pár perel pustit do světa, nebo je tady udržet. Obojí je důležité. Ale vždycky je to o lidech.

Co považujete v životě za nejdůležitější?

Mám takové motto: „Mysl, která se nebojí, nezná hranice.“ A další věc, kterou považuji za důležitou, je umožnit lidem posouvat své vlastní hranice dál.

Rozhovor vedla: Lenka Prokopová

Foto: Petr Zmek

„Chceme, aby byl hlas studentů slyšet,“ říká zástupkyně ČZU v asociaci ELSA

Pro každého pedagoga je důležité vědět, co si jeho studenti myslí, jakou mají představu o studiu a o svém dalším rozvoji. K naplnění tohoto ideálu přispívají i studentské vědecké konference, které jednou ročně pořádá Euroleague for Life Sciences (ELLS). Síť prestižních evropských univerzit už od roku 2001 spolupracuje v oblasti přírodních věd a věd o životě. Česká zemědělská univerzita je jejím zakládajícím členem a studentská asociace ELSA přidruženou organizací. A zde je studentský hlas nepřeslechnutelný.

Setkání členských univerzit ELLS jsou pro studenty skvělou příležitostí zažít atmosféru vědecké konference a poznat mnoho lidí z různých oborů a univerzit. Studenti bakalářského, magisterského a prvního ročníku doktorského studia mohou prezentovat výsledky svých vědeckých prací formou posterů a PPT prezentací. Získají zpětnou vazbu od kolegů a dalších odborníků.

Česká zemědělská univerzita byla hostitelkou konference ELLS uprostřed slunného podzimu roku 2022. Loňský ročník se vrátil do tradičního podzimního deštivého termínu a přesunul se na německou Univerzitu v Hohenheimu u Stuttgartu. Zástupci členských univerzit a jejich studenti se zde sešli ve dnech 17. a 18. listopadu 2023.

Naše univerzita vypravila do Hohenheimu autobus, a tak se této jedinečné akce mohla zúčastnit početná čtyřicetičlenná delegace studentů. Byli velmi aktivní a v silné konkurenci, kdy na konferencích léta dominovali

studenti Wageningen University, vídeňské BOKU nebo švédské SLU, získali tři první místa z celkových čtrnácti.

„Pro mě jako hlavního organizátora pražské konference byla ta v Hohenheimu mnohem pohodovější. Konečně jsem měl příležitost diskutovat s kolegy z našich nejbližších partnerských institucí o dalším rozvoji spolupráce, vylepšování společných aktivit a rozšiřování povědomí o této univerzitní síti,“ říká Mikuláš Josek, vedoucí Oddělení mezinárodních vztahů ČZU.

Tématem konference v Hohenheimu byla Síla vědy – mnoho pohledů na náš svět (The Power of Science – Many Perspectives on our World). Kromě oceněných řečníků si cenu za aktivitu odnesla studentská asociace ELSA, která společně s Univerzitou v Hohenheimu setkání mladých vědců z evropských univerzit sdružených v ELLS organizovala. ČZU v asociaci ELSA zastupují Benjamín Petržela z Fakulty lesnické a dřevař-

ské a studentka Fakulty agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů Tereza Otcová. Ta je tvář ELISA a její velmi aktivní členkou již tři roky.

Terezo, v čem vidíš hlavní přínos těchto konferencí?

Pro studenty je to skvělá šance potkat se s lidmi z různých zemí a různých univerzit a společně řešit témata vědy, kterým se věnují, podívat se na ně z jiné perspektivy. Vznikají nové možnosti spolupráce a my pak můžeme společně pracovat na výzkumech.

V roce 2022 se konference ELLS konala v Praze. Jak by z tvého pohledu dopadlo srovnání s tou loňskou?

Měli jsme to jednodušší vzhledem k menšímu počtu studentů a univerzit, tehdy se noví partneři ELLS teprve přidávali. Protože jsem měla možnost podílet se na organizaci naší konference, viděla jsem hodně rozdílů a také některé nedostatky. V Hohenheimu mají nádherné prostory ve starých historických budovách, což umocnilo atmosféru události, ale podle mě jsme řadu věcí zorganizovali o něco lépe. Například naše „poster sessions“ (prezentace pomocí posteru – pozn. red.) vypadaly lépe. U nás měli studenti plakáty se svými projekty vytištěné a rozvěšené po chodbě a bylo možné si je prohlédnout. Každý, kdo prezentoval svůj projekt, stál vedle něj a všichni ho mohli vidět, zatímco v Hohenheimu měli projekty na dataprojektoru jen na pár minut po dobu prezentace. Mrzelo mě to už kvůli nim.

ELISA získala v Hohenheimu cenu za aktivitu. Co si pod tím máme představit?

Naše univerzita se spolu s celým sdružením ELLS snažila dostat do European Universities Initiative (EUI) a s tím byla spojena úplně jiná práce, než na jakou jsme v rámci ELLS zvyklí. Po nás, studentech, se chtělo, abychom se k tomu vyjádřili a na celém procesu se nějak podíleli. Tak jsme se do toho pustili. Snažíme se, aby byl hlas studentů slyšet, aby se předávalo dál, co si myslí a co je pro ně důležité. I proto se rozhodli nám udělit ELLS Prize.

Jaká je tvoje motivace pro práci ve sdružení ELISA?

Je to příležitost spolupracovat s lidmi z různých univerzit. Každá z nich má jiné způsoby řešení, jinou prestiž a také pozadí je vždy trochu jiné. Můžeme se setkávat, navazovat přátelství, spolupracovat na projektech a na úkolech. Ale rozhodně nás nikdo nenechá spát na vavřínech. Pokaždé před nás postaví novou výzvu, nad níž se musíme zamyslet a zjistit, co si o tom myslí naši studenti. Poptat se, zkusit odvodit, jaká je situace. A pak jít, stoupnout si před ostatních dvacet studentů z asociace ELISA a prezentovat jim, jak to máme u nás, a společně se domluvit na nějakém postoji. A nakonec se postavit před rektory a prorektory, přetlumočit jim stanovisko studentů a snažit se je obhájit.

Cítíte ze strany vedení univerzit podporu?

Podpora je velká a bez ní by to nešlo. Jsou otevření všem připomínkám a nápadům, které jim předneseme, zajímají se o nás a jsou ochotni o věcech diskutovat a vyjít nám vstříc. Koneckonců, vedení univerzity by mělo vědět, co si studenti myslí, jaké jsou jejich potřeby a co chtějí.

Jaká je role „ELISA studenta“ na těchto konferencích?

Například moderovat ústní prezentace. Ručíme za to, že všechno půjde podle plánu, moderujeme diskusi a otevíráme témata. Zároveň máme možnost si vymyslet nějaký drobný vylepšovák. Letos jsme si připravili

„ELLS discuss sessions“. Pozvali jsme studenty k debatě o tématech, která jsou pro ně zajímavá a aktuální. Panovala uvolněná atmosféra, byl to takový pokec na káfičku se zajímavými lidmi a se studenty z jiných univerzit.

Na jaké téma?

Především to byla akademická budoucnost (Discuss your Academic Future), možnosti studia, stáže a tak. Pak také diskuse na téma Biodiverzita a Jak předávat vědu lidem (Bringing Science to the People). To poslední pro mě bylo nejzajímavější. Vědy o životě zahrnují celou škálu oborů a když mám možnost moderovat jednotlivé prezentace, dozvídám se spoustu věcí, kterým příliš nerozumím. Takže jsme řešili, jak správně a srozumitelně předávat informace lidem, kteří nejsou z oboru. Právě tyhle konference jsou velkým průkopníkem, nutí studenty sdílet informace tak, aby jim porozuměl úplně každý.

Podělíš se s námi o nějaký hezký zážitek?

Dostali jsme možnost připravit si hodinový program pro rektory, prorektory, lidi z mezinárodních oddělení univerzit a další hosty. Měli jsme jim představit, co bychom chtěli prosadit. Dali jsme dohromady šest studentů a vybrali si témata, nad nimiž by se univerzity měly zamyslet, projednat je a pak řešit. Téma Udržitelnosti jsme rozdělili do dvou skupin – „Life Sciences“ a „Best Practices“. V té první šlo o to, že by se univerzity zaměřené na vědy o životě a přírodě měly lépe prezentovat v oblasti udržitelnosti a měly by být příkladem pro ostatní, když je to jejich stěžejní téma. Druhá oblast se týkala vzájemného sdílení nejlepších možných zkušeností. Právě tady vidíme velké mezery, každá univerzita si to řeší sama za sebe.

Druhým hlavním tématem byly Benefity pro studenty a inkluзивita prostředí. Oba tematické okruhy jsme nejprve představili a pak přítomné rozdělili do čtyř skupin. Každou z nich moderátoři otázkami pobízeli k zamyšlení, nechali je přemýšlet a nakonec jsme všechno sepsali a přetlumčili vedení náš názor na to, co a jak by se mělo změnit. Úplně na závěr pan profesor Lošťák shrnul svůj názor na to, co je potřeba udělat. Uzavřel to slovy: „Jasný přínos toho všeho je: Máme skvělý směr, teď musíme začít pracovat.“ Přesně to jsme chtěli. Aby se něco změnilo.

Rozhovor připravila: Lenka Prokopová

Studenti ČZU v Hohenheimu uspěli

Konference univerzitní sítě ELLS, která se konala vloni v listopadu na německé Univerzitě v Hohenheimu, přinesla štěstí i účastníkům z řad studentstva ČZU.

Naše výprava byla velmi úspěšná v individuálních prezentacích. Diplom za první místo získala v sekci **Pigs, pine trees and everything in between** doktorandka Fakulty agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů Lucie Štvrtňová, a to za obhajobu práce *The impact of equine-facilitated psychotherapy on suicidal clients*.

Prvenství v oblasti **Food for the world** náleží doktorandce téže fakulty Darie Musiienko za posterovou prezentaci *Sensory quality of selected confectionery products from gluten-free ingredients using modified recipes*.

Další první místo za posterovou prezentaci vybojovala Sana Jajeh, absolventka Fakulty životního prostředí, která v sekci **Working together for a greener future** představila svou diplomovou práci *Restorative Green Spaces in Displacement: Theoretical concepts of restorative landscapes and their potential application in refugee camps*.

Studenti uctili odkaz 17. listopadu

V pátek 17. listopadu 2023 se naši studenti sešli v centru Prahy, aby uctili odkaz dvou významných událostí novodobých českých dějin, které se staly právě v tento den roku 1939 a 1989. Nejprve položili květiny a věnec k pamětní desce na Národní třídě. Poté se přesunuli na Albertov, aby si připomněli události spojené s počátkem sametové revoluce. I po více než třech desetiletích vidíme nutnost neustálého hledání pravdy, svobody a s tím spojené zodpovědnosti.

„Kdy, když ne teď?! Kdo, když ne my?!“

Ples České zemědělské univerzity: tanec, hudba a pytle brambor

V sobotu 16. března proběhl 12. ročník Plesu České zemědělské univerzity v prostorách Národního domu na Vinohradech. Večer zahájili trubači z Fakulty lesnické a dřevařské slavnostní fanfárou následovanou uvítacím slovem prorektora profesora Michala Lošťáka a předsedy Asociace studentů při ČZU Ing. Vlastislava Tůmy.

Nabitý program v Majakovského sále odstartovala kapela Golden Big Band Prague (GBBP) pod taktovkou Petra Soviče se sólistkou Zuzanou Vlčekovou. Na taneční parket vstoupil jako první soubor taneční školy Bohémia Chrast se svým soutěžním vystoupením. Pak akrobatickými kousky okouzli publikum žonglér Filip Zahradnický ze souboru La Putyka. Martin Chodúr se svým hlasem připojil ke GBBP a společně se postarali o plný taneční parket. Vystoupení taneční školy Coiscéim hostům nabídlo ukázkou irského tance. Program hlavního sálu pak uzavírala kapela Brand New Band, která hrála až do brzkých ranních hodin. Ti, kteří dávají přednost jiným hudebním žánrům, si přišli na své ve vedlejší Raisově sále. Jako první roztančila dav kapela Fousy. Po ní přišel na řadu hřeb večera – hudebník Vojtaano se svou známou písní Budulínek vs. Galantní jelen, na kterou všichni netrpělivě čekali. Kapela Jazz Busterzz pak vtáhla hosty do rytmu afroamerické komunity na počátku 20. století. A večer zakončily DJské sety od MajklS, Pomo a Zeekee. Ples ČZU není jen o skvělé hudbě a dechberoucích vystoupeních, ale také o setkání kamarádů či kolegů z řad studentů, pedagogů a dalších členů univerzitní komunity. Hosté si domů odnášeli spoustu zážitků, a také pytle brambor, cibule nebo ovoce. Taková tombola přece na Plese České zemědělské univerzity nesmí chybět.

Martina Bednářová

Foto: Petr Zátka

Umělá inteligence v procesu vzdělávání? Má to své výhody i nedostatky

S rozvojem technologií je spjata i potřeba jejich využívání v různých oblastech lidské činnosti. Nepochybně to platí i v případě rozvoje a využití umělé inteligence (AI, z anglického Artificial Intelligence), a to i ve vztahu k procesu vzdělávání. Spíše než ptát se, zda umělou inteligenci využijeme, je dobré se ptát, kdy a za jakých podmínek k tomu dojde.

O potřebě systému zkoušení online jsme se přesvědčili zejména v období pandemie covidu. To mělo za následek potřebu nalézt technické řešení v prostředí online jak pro přednášky, tak pro zkoušky. V podmínkách České zemědělské univerzity se jednalo o prostředí Microsoft Teams (MS Teams) spolu s využitím webkamer a testovacího prostředí Moodle. Systém kontroly však nebyl dokonalý, což nahrávalo některým vynalézavým studentům, kteří při zkouškách podváděli. Systém zkoušení byl převážně založen na poctivosti studenta. Ke zvýšené kontrole a eliminaci podvodného jednání při zkoušení by pak mohla pomoci i umělá inteligence, která se stále vyvíjí. Zkoušení za využití umělé inteligence se označuje pojmem proctoring. Zahrnuje v sobě nástroje online dozoru při zkoušení za využití umělé inteligence. Ta má zejména vyhodnocovat, zda student nepodvádí a nepoužívá nepovolené pomůcky. Proces kontroly přitom probíhá v reálném čase, tedy během vlastní zkoušky za využití speciálního softwaru pro proctoring, který využívá automatizovaného procesu vyhodnocování chování studenta za využití umělé inteligence.

Názory na využití proctoringu (a obecně umělé inteligence) se však různí, neboť v sobě zahrnuje jak výhody, tak i nevýhody a možná rizika. Za zcela zásadní výhodu je považován zvýšený dohled a prevence podvodů při zkoušce. V tomto ohledu je proctoringový systém schopen v reálném čase vyhodnocovat zejména činnost na sledovaném počítači, ale i v jeho okolí prostřednictvím záznamů kamer včetně analýzy audio a videozáznamu a podle naučených vzorců identifikovat rizikové chování studenta. K tomu je samozřejmě zapotřebí příslušný proctoringový software, ale i výkonný hardware a záznamová zařízení. S čímž se pojí i technická a finanční stránka. V rámci proctoringu pak zpravidla dochází k videozáznamu a živému dozoru za využití webkamer, případně dalších záznamových zařízení umístěných ve zkušební místnosti. Již z tohoto pohledu se tedy jedná o výrazný zásah do osobnostních práv studenta a jeho soukromí včetně zpracování jeho osobních údajů.

I z tohoto důvodu by pro zavedení proctoringu bylo vhodné nastavit jasný legislativní rámec, který v podmínkách České republiky prozatím chybí. A nejenom rámec legislativní. Tento způsob zkoušení je třeba zakotvit a jasně stanovit podmínky jeho využití i v příslušných akademických předpisech, zejména ve zkušebním řádu. Jedině tehdy se bude jednat o legitimní proces zkoušení. Ne každému systému zkoušení prostřednictvím výpočetní techniky vyhovuje a nemusí to být jen otázka generační. Někdo upřednostní test v písemné podobě, kdy si například přímo do testu může dělat poznámky, nehledě na případné výpočty u matematických úloh. Specifickou kategorií pak mohou být i studenti s handicapem, vůči nimž by proctoring mohl být diskriminační. Je proto potřeba zvážit vždy všechny aspekty tohoto či jiného druhu zkoušení. Zejména se doporučuje dát studentovi možnost volby, v jaké formě zkoušku absolvuje a zda souhlasí s využitím a dohledem umělé inteligence, či zda dá přednost dozoru pedagoga.

Autor zastává názor, že v případě jakýchkoliv pochybností o průběhu či výsledku zkoušky za využití proctoringu by vždy měla být garantována možnost přezkumu pedagogem, tedy lidským činitelem. Takové právo by měl student mít zaručeno například ve formě námitek vůči průběhu či výsledku zkoušky, kdy by o jeho výhradách rozhodoval příslušný pedagog, nikoliv umělá inteligence. Stejně právo by měl mít garantováno i zkoušející, pokud má pochybnosti či podezření, že zkoušený student přece jen podváděl. Ne každý automatizovaný systém je dokonalý a neomylný a je to pak zejména lidský činitel, kdo je tím nejdůležitějším prvkem celého procesu vzdělávání, předávání znalostí a zkušeností, jakož i jejich přezkoušení.

Koneckonců, necht' si každý z nás zodpoví „jednoduchou“ orwellovskou otázku: Chtěli byste, aby vás při testu sledoval „Velký bratr“?

Přes hranice knih a databází: Inovativní kurz pro doktorandy na ČZU

Knihovna ČZU již několikátým rokem nabízí studentům doktorského studia ucelený vzdělávací blended kurz, který odhaluje taje efektivního využívání informačních zdrojů ve vědě a výzkumu, procesu publikování, principů otevřené vědy a vědecké komunikace.

Kurz trvající tři měsíce, který kombinoval synchronní a asynchronní formy výuky, úspěšně absolvovalo téměř 90 studentů z pěti fakult České zemědělské univerzity. Na některých fakultách je kurz integrální součástí akreditovaných studijních programů, zatímco na jiných si jej studenti zvolí sami z vlastní iniciativy a touhy po nových znalostech.

Studentům byly k dispozici týdenní webináře na různá témata, předtvořená videa a další materiály doplňující učivo. Kurz rovněž zahrnoval praktické workshopy vedené interními i externími odborníky a nabídl prostor pro networking a individuální konzultace. Jeho úspěšné absolvování bylo ověřeno splněním několika úkolů, které potvrdily, že si účastníci osvojili praktické dovednosti.

V Knihovně ČZU dbáme na individuální přístup ke všem kolegům. Současně chápeme, že doktorské studium je časově náročné, a proto se snažíme účastníkům vyjit maximálně vstříc v možnosti asynchronního absolvování kurzu. Pro nepřetržitou podporu účastníků jsme využili i pomoc virtuálního knihovníka Archieho Bookworma. Archie dokázal všem poradit s plněním úkolů a koordinátorům kurzu usnadnil práci s organizací a komunikací.

Hluběji do světa vědeckých informací a vědecké komunikace

První modul kurzu byl zaměřen na efektivní práci s vědeckými informacemi (kromě jiného například vyhledávání v odborných databázích, poznámkování a práce s citačním manažerem). Účastníci kurzu měli možnost individuální konzultace s expertkou na rešeršní strategie PhDr. Lenkou Peškovou. Také si osvojili principy správného citování a použití citačního manažera.

Druhý modul byl zaměřen na vědeckou komunikaci. Zde byly představeny způsoby komunikace vědy i za práh klasické vědecké publikace či příspěvku na konferenci. Jedním z úkolů, které účastníci plnili, bylo vytvoření blogového příspěvku pro širokou veřejnost. Získali tak důležitou, ale náročnou dovednost, a sice umění vysvětlit svůj výzkum i mimo vědecké kruhy. Všechny příspěvky účastníků kurzu jsou dostupné na PhD Stories na platformě Medium. Za první tři měsíce letošního roku měly příspěvky na PhD Stories více než tři tisíce zhlédnutí. Nejoblíbenější blogový příspěvek s názvem „Do forest die? Even if they do, what does it have to do with me?“ napsal doktorand Agnish Kumar Das z Fakulty lesnické a dřevařské ČZU. Byl oceněn Cenou za popularizaci, za nejlepší blogový příspěvek.

V Knihovně ČZU si uvědomujeme, jak odvážný a složitý krok to může být, když se začne popularizovat věda. Proto jsme velmi rádi, že všichni na

ČZU máme skvělou oporu v univerzitním Odboru komunikace a PR, který zde představila jeho ředitelka Ing. Mgr. et Mgr. Karla Mráčková. Bylo také skvělé vyslechnout si praktické zkušenosti s komunikací vědy Terezy Mašíňové, Ph.D., na jednom z workshopů.

Třetí modul byl ve znamení Open Science. Univerzitní koordinátorka Open Science Ing. Kristýna Zychová účastníkům představila principy otevřeného a transparentního výzkumu. Získali tak informace o tom, jak otevřeně zpřístupnit celý výzkumný proces od předregistrace a tvorby „data management plan“ přes včasné sdílení skriptu, softwaru, dat a preprintů až po výběr otevřeného média k publikování výsledků. To, že účastníci poznali principy otevřeného výzkumu, bylo ověřeno v úkolech, které byly volně inspirovány podmínkami Open Science v progra-

mech Horizon Europe. V těchto programech je stejně jako v našem úkolu potřeba popsat povinné (Open Access a správa dat) a nepovinné principy Open Science (např. Citizen Science, včasné a otevřené sdílení dalších výsledků výzkumu a podobně). Následně si účastníci navzájem návrhy Open Science ohodnotili v rámci otevřeného recenzního řízení. Tímto úkolem si vyzkoušeli roli oponenta a zjistili, jakým způsobem funguje recenzní řízení.

V posledním modulu kurzu se všichni hlouběji seznámili s publikačním procesem a akademickou integritou. Výběr časopisu pro publikování je klíčovým bodem každého výzkumu, a proto si účastníci nanečisto zkusili vybrat časopis pro svůj výzkum. Úkolem bylo zjistit, jak zvolit důvěryhodný oborový časopis, jak zjistit indexaci časopisu v citačních databázích

V Knihovně ČZU si uvědomujeme, jak odvážný a složitý krok to může být, když se začne popularizovat věda. Proto jsme velmi rádi, že všichni na univerzitě máme skvělou oporu v našem Odboru komunikace a PR.

a co všechno je potřeba zajistit před zasláním článku do recenzního řízení. Byla tu i příležitost zúčastnit se workshopu od iniciativy Stop Predatory Practices, kde si na reálných příkladech každý mohl vyzkoušet, jaké charakteristiky je potřeba ohlídat při výběru důvěryhodného časopisu. Přírodním doplňkem kurzu byl workshop Ing. Patrika Touly z projektového oddělení ČZU, který všem představil projektové výzvy pro mladé a začínající vědce. Sdílel s nimi spoustu praktických tipů a představil podporu, kterou jim projektové oddělení ČZU nabízí. Neméně přínosný byl i kurz Jakuba Šindeláře, Ph.D., předsedy České asociace doktorandek a doktorandů, který představil koncepty well-beingu při Ph.D. studiu a také důležitost správného nastavení očekávání a principů komunikace s vedoucím disertační práce.

Závěrem bych jménem svým a jménem Knihovny ČZU chtěla poděkovat všem interním i externím kolegům, kteří si našli čas a připra-

vili si pro účastníky kurzu přednášku či workshop. Díky patří také kolegyním z oddělení vědy a výzkumu jednotlivých fakult, které pomáhají s propagací a administrativní podporou kurzu. Největší poděkování však přísluší samotným účastníkům kurzu, kteří svým proaktivním postojem, touhou naučit se něco nového a kolegiálním přístupem vytvořili skvělé prostředí pro spolupráci a podporu. Díky zpětné vazbě od účastníků kurzu mám už nyní spoustu nápadů na vylepšení a rozšíření témat. A kdo ví, možná propojení doktorandů z různých fakult podpoří i multidisciplinární výzkum na naší univerzitě.

Ing. Tereza Šimová

Máte-li zájem o absolvování kurzu v příštím roce, obraťte se prosím na Ing. Terezu Šimovou, koordinátorku kurzu (simovat@lib.czu.cz).

Jedeme v tom spolu aneb Hlavně se z toho nezbláznit

Studijní poradenství pokračuje v podpoře studujících na FLD prostřednictvím konzultací, neformálních setkání a workshopů. Pokračujeme v aktivní prezentaci poradenství přes sociální sítě s cílem podpořit studující, aby se nebáli se svým problémem svěřit. Jelikož vnímáme, že nejen studující se v poslední době potýkají s množstvím stresových a jiných zátěžových situací, cílíme nyní více i na pedagogy prostřednictvím workshopů a kon-

zultací k situacím se studujícími. Nedávno proběhl například workshop zaměřený na techniky zvládání stresu a prevenci vyhoření, další na interkulturní komunikaci se zahraničními studujícími. Plánujeme zopakovat také workshop zaměřený na komunikaci a techniky aktivního naslouchání.

Mgr., Bsc. Klára ten Donkelaar

Fakulta životního prostředí zahájila kurz celoživotního vzdělávání pro praktiky

Odborníci a specialisté na životní prostředí z praxe si od letošního roku mohou zvýšit svou kvalifikaci kurzem celoživotního vzdělávání pořádaným katedrou ekologie Fakulty životního prostředí. Kurz nazvaný Ekologie a podpora biodiverzity prostřednictvím předních expertů v oboru doplňuje a prohlubuje vědomosti a dovednosti v aktuální problematice přímo spjaté s moderní ochranou přírody v České republice. Specializované přednášky akademičtí pracovníci FŽP využívají prezenčně v sídle fakulty. Letos se během tří sobot a jedné neděle v únoru a v březnu bezmála tři desítky účastníků dočkaly celkem dvanácti přednášek na tato témata: fragmentace krajiny, říční ekosystémy, druhově rozmanitá zemědělská krajina, rostlinné invaze, dynamika lesů střední Evropy, ekologické pastí, tajemný svět lišejníků, fylogenetika a strom života, vývoj přírody ve čtvrtohorách, taxonomie a nomenklatura, behaviorální ekologie a Citizen Science v podobě ptačích budek. Fakulta životního prostředí až do letošního podzimu přijímá nové zájemce o kurz pro rok 2025. Sledujte proto aktuality na webu fzp.cz, kde se včas dozvíte všechny důležité informace.

Tomáš Jůnek

Diplomová práce nezapadne 2023

Studentskou soutěž Diplomová práce nezapadne ovládli studenti Fakulty agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů.

Časopis Agromanuál každoročně vyhlašuje soutěž pro studenty závěrečných ročníků zemědělských vysokých škol, která spočívá ve vytvoření zajímavých článků z výsledků vlastních diplomových prací. V průběhu roku 2023 byly v časopise Agromanuál i na webových stránkách www.agromanual.cz publikovány vybrané články splňující veškeré požadavky a odborná kritéria pro zařazení do soutěže. Členové redakční rady texty následně ohodnotili a vybrali trojici nejlepších článků, jejichž autorům bude rozdělena finanční odměna.

Na prvních příčkách se umístili studenti Fakulty agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů, kterým tímto srdečně gratulujeme.

1. místo – Ing. Adéla Kulháňková

Problematika vybraných herbicidních látek při pěstování rajčat
vedoucí práce *doc. Ing. Bc. Martin Koudela, Ph.D.*

2. místo – Ing. Matěj Novák

Insekticidní účinky esenciálního oleje z fenyklu obecného na hmyz
vedoucí *prof. Ing. Pavel Ryšánek, CSc.*

3. místo – Josef Pekař

Vegetační indexy a kvantifikace produkce biomasy ozimé pšenice
vedoucí *doc. Ing. Václav Brant, Ph.D.*

Katedra managementu a marketingu PEF sází na propojení teoretické výuky s praxí

Závěr zimního semestru byl zakončen zajímavým projektem v rámci předmětu Strategické řízení. Studenti měli za úkol zhodnotit vybrané zahraniční trhy v Africe a Asii a určit vhodnou strategii pro vstup na tyto trhy. Následně dostalo šest nejlepších studentských týmů možnost prezentovat své výsledky zástupcům společnosti. Zadání připravili vyučující katedry managementu a marketingu společně se zástupci rodinné potravinářské firmy Emco, spol. s r. o.

Prezentace výsledků se konala v reprezentativních prostorách sedmého patra rektorátu, kde o vítězích rozhodovala komise složená z akademiků Provozní ekonomické fakulty ČZU a zástupců společnosti Emco. Při výběru vítězných studentských týmů byl kladen důraz nejen na kvalitu závěrečné zprávy, ale také na schopnost studentů zaujmout svou prezentací a adekvátně reagovat na doplňující dotazy. Zástupci renomované potravinářské firmy zejména ocenili, jak studenti dokázali získat nezbytná data o (komplexních) trzích, provést jejich analýzu a navrhnout originální řešení.

„Zapojení odborníků z praxe do výuky považujeme za velmi důležité, tento přístup zkvalitňuje přípravu studentů,“ uvedla profesorka Tichá, garantka předmětu. Experti společnosti Emco připravili během semestru dvě přednášky a také konzultaci, aby studentům pomohli lépe pochopit specifika firmy. „Projekt nás bavil, myslím, že jsme byli více motivováni diskutovat a spolupracovat v rámci cvičení,“ říká jeden ze studentů programu Podnikání a administrativa Bc. Jan Lafek, který dostal se svým týmem možnost prezentovat projekt. „Osobně

mi náplň předmětu dost pomohla v mém zaměstnání, kde jsem mohl nabyté znalosti využít,“ dodává Lafek. Předmět Strategické řízení je určen studentům pátého ročníku studijních programů Podnikání a administrativa, Veřejná správa a regionální rozvoj, Projektové řízení a Systémové inženýrství. V zimním semestru se jeho výuky zúčastnilo více než 200 studentů, kteří byli v rámci jednotlivých cvičení rozděleni do týmů o čtyřech až pěti členech. V minulých semestrech se do přípravy projektů zapojily firmy jako L'Oréal Czech Republic, Česká spořitelna nebo KPMG.

Podobné propojení teorie a praxe je zřetelné i v dalších předmětech katedry managementu a marketingu, jako je Marketingová komunikace nebo Udržitelný management. Studenti zde nejen získávají teoretické základy, ale jsou také vedeni k praktické aplikaci těchto znalostí ve spolupráci s podnikatelskými subjekty. Tím se výrazně posiluje jejich propojení jak s akademickou, tak s profesní sférou.

Ing. Karel Jílek

Mezinárodní týmy, reálné projekty: Unikátní program ve spolupráci s Coca-Colou HBC CZ & SK

Katedra managementu a marketingu využila novinku programu Erasmus+ a v zimním semestru 2023/2024 uspořádala svůj první Kombinovaný intenzivní program (Blended Intensive Programme – BIP). Program s názvem HR Social Media Challenge byl zaměřen na řízení lidských zdrojů, především na využití sociálních médií v této oblasti. Atraktivní náplň BIP připravily odborné asistentky Ing. Kateřina Drahotová, Ph.D., a Ing. Martina Chalupová, Ph.D., ve spolupráci s Mgr. Vandou Ondráčkovou, HR business partnerkou ze společnosti Coca-Cola HBC. Kromě studentů PEF ČZU měli o program zájem také studenti z partnerských univerzit z Belgie, Francie a Nizozemska.

Cílem této aktivity bylo zapojit studenty do výuky řízení lidských zdrojů z praktického hlediska, vyzvat je k diskusi o hlavních výzvách, jimž v této oblasti firmy čelí. Jedním z témat byla i velmi diskutovaná umělá inteligence v HR.

Studenti nejprve absolvovali online lekce, které vedli odborníci z praxe. Kromě expertů z Coca-Coly HBC CZ & SK se zapojili také profesionálové z Komerční banky a Recruitment Clubu CZ. Následně proběhl týden prezenční výuky na Provozně ekonomické fakultě ČZU. Bohatý program doplnila exkurze do společnosti Coca-Cola HBC CZ & SK, prohlídka Prahy a také ochutnávka piva v univerzitním pivovaru Suchbátův Jeník. Studenti pracovali v mezinárodních týmech, komunikačním jazykem byla angličtina. „Praktické případové studie umožnily účastníkům vyzkoušet moderní metody a technologie spojené s HR v souvislosti s využitím sociálních sítí,“ uvedla doktorka Drahotová. „Příjemně nás překvapila kreativita studentů při hledání originálních řešení, a také jejich schopnost je přesvědčivě prezentovat,“ dodala Mgr. Ondráčková,

HR Business Partner, Coca-Cola HBC CZ & SK. Katedra managementu a marketingu už teď připravuje BIP 2024, tentokrát ve spolupráci s Pivovary Staropramen. Program bude opět zaměřen na řízení lidských zdrojů, primárně bude cílit na studenty magisterského stupně. Lenka Adamcová, Talent Acquisition and Development Manager CZ & SK k projektu BIP uvedla: „Projekt BIP je velmi inspirativní a velice nás těší, že můžeme být jeho součástí. Je to příležitost, jak propojit zkušenosti z praxe s vědomostmi nabytými ve škole. Studenti dostanou možnost pracovat na konkrétních případových studiích, získat zpětnou vazbu od kolegů v oboru, ale i nahlédnout pod pokličku pivovaru Staropramen v samém srdci Prahy.“ Kombinované intenzivní programy umožňují podporovat a implementovat mezinárodní mobilitu v kombinaci virtuální a prezenční aktivity. Cílem je vytvořit mezinárodní spojení partnerských univerzit, které mohou společně nabídnout aktivitu propojující teoretickou výuku s praxí za použití inovativních výukových přístupů.

Krajané v USA: Online Univerzita třetího věku ČZU jako spojení s domovinou

Virtuální univerzita třetího věku je jedinečný koncept, který v takové podobě realizuje v České republice pouze Provozně ekonomická fakulta České zemědělské univerzity v Praze. Prostřednictvím tohoto konceptu zajišťuje seniorské univerzitní vzdělávání těm, kteří nemohou z různých důvodů dojíždět na prezenční přednášky do univerzitních měst, tedy zejména posluchačům z menších měst a obcí. Nyní se tato možnost vzdělávání dostává i přes kontinent a budou ji využívat především čeští krajané a jejich potomci.

Cílem rozšíření konceptu Virtuální U3V do USA (a v budoucnu případně i do jiných států) je umožnit krajanům v seniorském věku nejen zlepšovat své znalosti a procvičovat paměť, ale také být v kontaktu s rodným jazykem a posílit tak svoji sounáležitost s Českou republikou. V zásadních bodech je koncept VU3V pro USA stejný jako pro ČR a SROV. Jednosemestrální kurzy a studium v rámci konzultačního střediska zůstávají zachovány. Semestry budou nicméně delší (půl roku), možný věk pro zapojení bude snížen na 50 let a společná výuka (online nebo face-to-face) nebude kvůli velkým vzdálenostem povinná. Pro lepší porozumění budou všechny studijní materiály dvojjazyčné (videopřednášky budou opatřeny titulky). Pro pilotní semestr budou takto připraveny čtyři kurzy – České dějiny a jejich souvislosti I, Pozoruhodný svět hub, Genealogie – Hledáme své předky a Klenoty barokního sochařství v českých zemích. „U3V bude kompenzovat určitý stesk krajanů po domově, po jejich domovské vlasti. Budeme ji nabízet krajanům, kteří už češtinu třeba neovládají na takové úrovni, že by se sami zapsali na seminář v České

republice, ale vzhledem k tomu, že přednášky budou v češtině s anglickými titulky, umožní jim to studium v angličtině a zároveň nezapomínat na jazyk jejich předků,” říká Klára Moldová, viceprezidentka T. G. Masaryk Czech School v Chicagu.

Konzultačními středisky v USA budou především české školy působící na různých místech USA, soustředěné pod partnerskou organizaci T. G. Masaryk Czech School, se kterou ČZU uzavřela smlouvu o spolupráci a která bude mít na starosti veškeré administrativní a daňové povinnosti směrem k USA. Uzavření smlouvy je výsledkem jednání, která probíhala především na 11. výroční konferenci českých škol v Severní Americe. Zúčastnilo se jí vedení PEF a vedoucí oddělení Univerzity třetího věku PEF. Memorandum o spolupráci s Klárou Moldovou podepsal rektor ČZU profesor Petr Sklenička.

Karla Mráčková / PEF

Doměk, ve kterém
Karel Havlíček žil
v brixenském exilu

Institut s významnou historií (VI.)

Mimořádná osobnost Karel Havlíček Borovský a jeho pobyt v areálu Chuchelských lázní

První moderní Čech, novinář, spisovatel, politik a básník Karel Havlíček Borovský byl naprosto mimořádnou osobností předminulého století, která strávila své poslední dny v areálu Chuchelských lázní, dnešního sídla Institutu vzdělávání a poradenství ČZU. Přesněji řečeno v místech, kde dnes mají kanceláře akademičtí pracovníci. Kéž by každá generace Čechů měla alespoň jednoho takto brilantního autora a myslitele.

Borovský po sobě zanechal rozsáhlé dílo, které je inspirativní a „dobře čitelné“ i dnes. A to přesto, že autor už ve svých 34 letech zemřel na tuberkulózu, krutou metlu své doby. Ta byla i příčinou úmrtí jeho manželky a dcery. Vzpomeňme tedy na mimořádnou osobnost, která našla útočiště mimo tehdejší Prahu. V místě, kde dnes probíhá vzdělávání všech generací.

Chtěl být knězem

Karel Havlíček přišel na svět jako syn kupce Matěje Havlíčka v malebné vesnici Borová na Vysočině. Po ní si také dal přídomek Borovský. Když mu bylo devět let, přestěhovala se rodina do Německého Brodu (od roku 1945 Havlíčkova Brodu). Dům na náměstí, kde otec provozoval svůj krám, stále stojí a je v něm velice dobře pojedená expozice o životě a díle Karla Havlíčka – určitě stojí za návštěvu.

Budoucí slavný muž si ale Německého Brodu příliš neužil, prakticky ihned po přestěhování rodiny byl na rok poslán do Jihlavy, aby se naučil německy. To byla tehdy běžná praxe, německé děti zase naopak pobývaly v českých oblastech, aby ovládly i druhý zemský jazyk. Karel Havlíček se ovšem v jihlavském „jazykovém ostrově“, kam se například později z vysočinské vesnice Kaliště odstěhovala i rodi-

na Gustava Mahlera, nejenom naučil německy, ale také si alespoň v rámci svého ještě dětského chápání uvědomil národnostní rozdíly a začal se stávat „kovaným Čechem“. Po absolvování gymnázia v Německém Brodě zavedla Havlíčka touha po dobru a čistých mezilidských vztazích do pražského kněžského semináře. Jak se ale dalo čekat, studium a život v semináři devatenáctiletému mladíkovi záhy vzaly iluze. Ze seminaristů zde byli vychováni konzervativní a protivlastenecky zaměřeni kněží. Po necelém roce studia byl Havlíček ze semináře vyloučen, mimo jiné pro své satirické epigramy a různé recesistické žertíky, kterými narušoval zatuchlou nehybnost vzdělávacího ústavu. Nijak mu přitom samozřejmě nepomohl ani jeho příklon k rusofilství. Představení semináře se dokonce obávali, že by Havlíček mohl přestoupit na pravoslaví.

Češi potřebují monarchii

Budoucí slavný novinář, pro svoji svobodomyšlnost dnes někdy označovaný za „prvního moderního Čecha“, zřejmě patřil k typu lidí, kteří se potřebují upnout k velké myšlence, a u něj to nejprve byla víra ve všeslovanskou vzájemnost v čele s ruským carem – báťuškou. Na své ideály však tito lidé dokážou nahlížet kriticky a je-li to namístě, po bližším poznání se jim i vysmát.

Havlíčkoví se právě tohle stalo poté, kdy asi rok působil jako vychovatel v Moskvě v rodině profesora Ševyрева, jedné z vůdčích osobností slavjanofilství. Pod tlakem toho, co v Rusku viděl, opustil teorii o spojení Slovanů pod „osvíceným“ ruským carem, a naopak české rusofily varoval. Stačí si přečíst Křest svatého Vladimíra či Obrazy z Rus (se zmínkou o karabáči, který by uměl historiky z Ruska vyprávět nejlépe). Zlehčováním a popisováním situace „tamo na východě“ Havlíček pohnul žlučí mnoha zastáncům slovanské velkoříše. Tuto myšlenku prosazoval ještě za první světové války důležitý politik Karel Kramář! Havlíček však jako realista viděl budoucnost svého národa pouze uvnitř rakouské monarchie. Samozřejmě ale důkladně proměněné – federalizované, se svobodou projevu a podobně. Kdo ví, co by se stalo, kdyby se tento Havlíčekův ideál uskutečnil? Možná bychom dnes žili pod vládou Habsburků, která by se ovšem změnila na „soft“ vládu typu britské monarchie. Podunajský kolos by zastavil Hitlera, Češi by jako jeho nejbohatší obyvatelé jezdili na chaty do Alp a do Chorvatska... Leč zanechme snů, které se už nevyplní, a vraťme se k Havlíčkovi, jenž se ocitl v Praze, zklamán všemi ideály, k nimž se do té doby upínal – od církve a rusofilství až po zaprášené české obrozence. Spisovatel si dělal legraci z „kdedomování“ a prázdného vlastenčení, skandálem skončila jeho sarkasticky odsuzující recenze románů J. K. Tyla Poslední Čech. Málo českých intelektuálů si tehdy uvědomovalo, že Havlíčekův sveřepý boj za svobodu projevu je v dané chvíli to nejdůležitější. Muži, který se rozhádal takřka se všemi, naštěstí „kryla záda“ první z největších dobových autorit František Palacký. V té době už Havlíček proslul jako novinář, autor epigramů a básní i třeba Epištol kutnohorských zesměšňujících římskokatolickou církev. Vedl tehdy také jediný česky vydávaný list Pražské noviny, ty se ovšem z rozhodnutí majitele změnil v provládní orgán. Havlíček si tedy sám založil Národní noviny, které měly na svoji dobu velmi dobrou úroveň. Posledním ze tří periodik, jemuž Havlíček vdechl ducha svobody, vzdělávání a otevřenosti, byl pak v Kutné Hoře vydávaný časopis Slovan.

Nepřítel říše č. 1

V revolučním roce 1848 byl zvolen poslancem hned za tři obvody, vybral si nakonec humpolecký. Je zajímavé, že realisticky uvažující Havlíček odmítal myšlenku revoluce proti Vídni. Předpokládal, že by v ní Češi nezvítězili a následkem by bylo další „utažení šroubů“. Ještě v roce 1848 Havlíček na svůj poslancecký mandát rezignoval – přece jen se cítil být více novinářem než politikem. Vzhledem k tažení Vídně proti všem českým periodikům, která se, byť jen oťřela o politiku, byl za své články do Národních novin i do Slovanu proskribován a Slovan nakonec sám zastavil. V té době se chtěl brilantní autor a myslitel vrátit k rodné hroudě. Jeho bratr František mu našel nájemní dvůr poblíž Německého Brodu, kde chtěl Karel Havlíček hospodařit. Na odchod z velké politiky už ale bylo pozdě. Sám císař František Josef I. (nepochybně na základě referencí ministra vnitra Alexandra Bacha) považoval Havlíčka za nejnebezpečnějšího českého „podvraceče“ rakouské říše. Když v roce 1854 při příležitosti své svatby císař vyhlásil amnestii, omilostnil i revolucionáře, kteří proti němu bojovali se zbraní v ruce. Havlíčka, jenž pouze psal, však z vyhnanství neosvobodil. Bach císaři navrhl nechat Havlíčka deportovat do Salzburku. To se však mocnáři zdálo stále příliš riskantní, vždyť z města bylo dobré spojení

do Čech. Nakonec tedy panovník osobně určil za místo vyhnanství pro Havlíčka zapadlou horskou vesnici Brixen v Jižním Tyrolsku. Žili tu bigotně zbožní katolíci, u nichž nehrozilo, že by se od českého buřiče nakazili virem svobody, zvláště když zde byly určeny osoby, které na něj dnem i nocí dohlížely. Nemluvě už o tom, že se v Brixenu hovořilo podivným dialektem a Havlíčkovi jeho čistá němčina z počátku nebyla mnoho platná.

Kvůli rodině podepsal

Havlíčekův odsun do vyhnanství v roce 1851 byl v rakouské říši unikátní záležitostí. Přece jen to nebyla Rus se svojí nekonečnou Sibiří. Kvůli Havlíčkovi musely být upraveny některé právní normy a aby to nevypadalo, že novinář je „super důležitá“ osoba, poslali s ním do Brixenu ještě revolucionáře z roku 1848 Schallhammera a důstojníka Hebra, který trest dostal pro dluhy. Vyhnanství českého myslitele bylo mimořádným úkazem i v rámci evropského trestního práva. Havlíček totiž v Brixenu dostával na živobytí 500 zlatých ročně, to byl tehdy plat vyššího státního úředníka. Cestu manželky Julie a dcery Zdenky do Brixenu rovněž platil erár, stála 150 zlatých. Rodina si v Brixenu pronajala útulný domek se zahradou a altánkem a jídlo jim nosili z blízkého hotelu. Havlíček měl veškerou volnost studia, myšlení i psaní, musel jen počítat s tím, že nad každou řádkou jeho dopisů budou mudrovat cenzori a že ne jeden dopis skončí v koši. Zda bylo v Brixenu zdravé podnebí, o tom se lékaři dodnes přou. Na první pohled šlo o ideální místo pro ozdravné pobyty, život tu mohl být bezstarostný, všechno platil erár. Bohužel se zde ale Julii zhoršila tuberkulóza, a tak se raději i s dcerou vrátila do Čech. V roce 1855 se Havlíček rozhodl přijet za nimi, ale musel podepsat prohlášení, že se napříště zdrží jakýchkoliv veřejných aktivit. Bylo už pozdě. Manželka Julie zemřela na tuberkulózu dříve, než dorazil. Vzápětí pak byla tato krutá metla 19. století diagnostikována i u něj a u jeho dcery.

Po návratu do Čech měl Havlíček zakázanou Prahu, navíc mu úřady přestaly vyplácet rentu. Rozhodl se využít ubytování v tehdy populárních Chuchelských lázních (dnešní budova IVP ČZU), které byly mimo Prahu,

ale přece blízko k návštěvám přátel, zejména Boženy Němcové a jejího manžela. Teprve když si ověřili, že Havlíčkovi už zbývá jen málo života, pustili ho zpět do Prahy. Tady pak brilantní autor zemřel v bytě svého švagra v dnešní Havlíčkově ulici. Týden předtím požil velké množství prášků na spaní, není tedy vyloučeno, že chtěl svůj život ukončit vlastní rukou...

Havlíček viděl budoucnost svého národa

pouze uvnitř rakouské monarchie.

Samozřejmě důkladně proměněné,

federalizované, se svobodou projevu.

Kdo ví, co by se stalo, kdyby se

Havlíčekův ideál uskutečnil?

Kdo přinesl korunu – a jakou?

Na pohřbu Karla Havlíčka Borovského se sešla smetánka českých vlastenců a intelektuálů, také zástup jeho čtenářů. Pohřeb organizoval manžel Boženy Němcové, který za to „vyfasoval“ osm dnů vězení. Traduje se, že Božena Němcová položila na Havlíčkovu rakev trnovou korunu. Podle vzpomínek účastníka pohřbu Josefa Turnovského však šlo o věnec vavřínový, ze kterého si lidé trhali lístky na památku. Navíc není jasné, kdo jej přinesl. V policejních análech není účast Němcové na pohřbu zaznamenána.

Zabezpečte svůj digitální svět: Hesla, správce hesel a multifaktorová autentizace

Každý den používáme jak v pracovním, tak v soukromém životě různé online služby, jako jsou e-mail, sociální sítě, internetové obchody nebo elektronické bankovníctví. Tyto služby nám usnadňují komunikaci, zábavu, nákupy nebo správu financí. Pokud je nemáme dostatečně zabezpečené, mohou představovat riziko nejen pro naše soukromí. Představíme vám základní metody zabezpečení vašich online účtů, vysvětlíme, proč jsou důležité a jak je můžete snadno používat.

Proč jsou hesla důležitá

Heslo je první a základní ochranou vašeho online účtu. Pokud je krátké nebo jednoduché, může být snadno uhodnuto nebo prolomeno útočníky, kteří se snaží získat přístup k vašim datům, penězům nebo identitě. Když stejné heslo používáte na více místech, mohou být v případě úniku na jednom místě ohroženy i vaše další účty. Proto je důležité mít pro každý účet unikátní a silné heslo, které obsahuje alespoň 12 znaků, kombinuje velká a malá písmena, čísla a speciální znaky. Hesla by neměla obsahovat informace dohledatelné na internetu (datum narození, rodné příjmení, jméno domácího mazlíčka). Silné heslo je těžké uhodnout nebo prolomit pomocí slovníkových útoků, hrubé síly nebo sociálního inženýrství. Měli byste ho pravidelně, alespoň jednou za půl roku měnit a nikdy byste ho neměli sdílet s nikým, ani s lidmi, jimž důvěřujete.

Jak si pamatovat všechna hesla

Pokud máte mnoho online účtů, může být obtížné si všechna hesla zapamatovat. Zapisovat si je na papír nebo do počítače je nebezpečné, protože papír můžete ztratit nebo zničit nebo vám může být ukraden či napaden počítač. Řešením je používat správce hesel, což je speciální aplikace, která ukládá a šifruje vaše hesla v bezpečném trezoru. Správce hesel vám také pomůže vytvářet náhodná a silná hesla pro každý účet a vyplňovat je při přihlašování. Existuje mnoho správců, které můžete používat na různých zařízeních, například LastPass, Bitwarden, Dashlane, 1Password nebo třeba Keepass. Ti vám ušetří čas a starosti

s pamatováním a zadáváním hesel. Správce hesel byste měli chránit silným hlavním heslem, které si dobře zapamatujete, a také multifaktorovou autentizací, pokud je to možné.

Co je multifaktorová autentizace

Multifaktorová autentizace (MFA) je další vrstva ochrany vašeho online účtu, která vyžaduje, abyste kromě hesla zadali ještě nějaký další faktor, který dokazuje vaši totožnost. Tímto faktorem může být například kód, který vám přijde SMS zprávou, e-mailem či telefonním hovorem, nebo otisk prstu, obličej či hlas. MFA ztěžuje útočníkům přístup k vašemu účtu – i když získají vaše heslo, nemají druhý faktor. Mnoho online služeb nabízí možnost zapnout MFA ve svých nastaveních, jako jsou například Google, Facebook, Twitter, Amazon nebo PayPal. MFA vám poskytne vyšší úroveň zabezpečení a důvěryhodnosti vašeho online účtu. MFA byste měli používat vždy, když je to možné, a zvolit si nejspolehlivější metodu ověření, například aplikaci pro generování kódů, jako jsou Google Authenticator, Authy nebo Microsoft Authenticator.

Zabezpečení vašich online účtů je důležité pro ochranu vašeho soukromí a bezpečnosti. Používejte pro každý účet unikátní a silné heslo, ukládejte a spravujte svá hesla pomocí správce hesel a zapínejte multifaktorovou autentizaci, kde je to možné. Tímto způsobem si můžete užívat výhod online služeb bez obav o svá data, peníze nebo identitu.

Martin Masáček, Odbor bezpečnosti

Páté narozeniny týmu Biogas Research Team

Biogas Research Team pod vedením docenta Hynka Roubíka oslavil pět let fungování od svého založení v roce 2018.

Biogas Research Team (BRT) se specializuje na oblast nakládání s organickým odpadem a na udržitelné technologie a s tím související témata. Působí v Evropě, v Asii a Africe a od letoška také v Latinské Americe.

Hned po svém založení se stal významným hráčem v oboru, což se podařilo díky širokému spektru projektů. Za posledních pět let se tento tým zapojil do několika desítek takových společných aktivit. Jedním z klíčových prvků úspěchu spočívá v multidisciplinárním přístupu, který zahrnuje odborníky z různých oblastí, což přispívá k celkovému řešení problematiky a potenciálu v udržitelném energetickém sektoru i v příbuzných oborech.

V posledních letech BRT publikoval více než stovku recenzovaných vědeckých článků, což je také důležitým indikátorem dobře fungujícího vědeckého týmu. Usiluje o přenos poznatků do praxe, spolupracuje s průmyslovými partnery a podporuje aplikaci výsledků svého výzkumu v reálném prostředí.

Vedoucí týmu doc. Ing. Hynek Roubík, Ph.D., se stal jedním z nejmladších docentů v České republice a jeho vedoucí role v BRT zahrnuje nejen výzkum, ale také inspiraci a vedení týmu k tomu, aby pokračoval v inovacích a ve výzkumných aktivitách. „Fearless minds, endless potential,“ to je motto, které docent Roubík pro svůj tým používá.

BRT dnes čítá přes dvacet členů a skládá se jak ze seniorních vědeckých a akademických pracovníků, tak z juniorních vědeckých pracovníků a doktorandů. Dále jsou v týmu ti, kteří se starají o jeho celkové fungování zahrnující projektový management, administraci projektů nebo komunikaci. K týmu se připojují i magisterští studenti, kteří pod vedením pracovníků BRT pracují na svých závěrečných pracích. „V našem týmu máme experty

s nejrůznějšími zkušenostmi pocházející z nejrůznějších zemí, což přispívá k vytvoření zajímavého a inspirativního prostředí,“ říká docent Roubík.

A když se zeptáme přímo pracovníků BRT? „Jsem moc ráda, že mám možnost být součástí Biogas Research Team. Je zde skvělá atmosféra a mám dostatek volnosti na výzkum i zapojení do projektů. Zároveň zde mám možnost navazovat nové spolupráce s partnery napříč nejrůznějšími vědeckými institucemi,“ pochvaluje si členka týmu docentka Yelizaveta Chernysh, která je rovněž držitelkou prestižního grantu MSCA4Ukraine.

„Je tu skvělý tým a všichni se navzájem podporují a pomáhají si,“ dodává Viktoriia Chubur, postdoktorská výzkumnice BRT.

„Propojovat vědeckou práci a implementovat věci do praxe je to, co se mi tady líbí,“ říká Eduardo Duque Dussan, výzkumný pracovník BRT.

„Náš tým bych přirovnal k otevřenému přístavu, kde může zakotvit každý, kdo má ambice sdílet a zároveň získávat zkušenosti z různých vědeckých oblastí a koutů světa, do nichž může následně nasměrovat kurz své další plavby,“ uzavírá Jan Staš, projektový manažer BRT.

A kdybychom se zeptali některého z absolventů? „Docent Hynek je nejlepší, měl jsem tu čest být pod jeho vedením na své doktorské cestě,“ říká Ghaith Hasan, jeden z prvních doktorských absolventů BRT.

Tak uvidíme, kde bude Biogas Research Team při dalších oslavách třeba po deseti letech.

Dr. Stacy Hammond

Předmětem výzkumu infektologů na FAPPZ jsou blechy

Okřídlené rčení praví, že blecha psí na člověka nejde. Není to tak úplně pravda. Malý výzkumný tým z Fakulty agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů je od loňského léta součástí projektu studia původců bartonelózy, infekce přenášené blechami. Projekt probíhá současně ve třech českých výzkumných institucích.

Kromě infektologů z katedry veterinárních disciplín a katedry mikrobiologie, výživy a dietetiky jsou do projektu zapojeni také parazitologové z Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy a Státního zdravotního ústavu. Díky projektu grantové agentury ministerstva zdravotnictví „Bartonelóza v ČR jako přehlížené onemocnění: zdroje a rizika infekcí“ má vědecký tým poprvé v historii ČR ambici, prostředky a možnost studovat v detailu výskyt bartonelových infekcí u zvířat a lidí včetně genetické diverzity a faktorů virulence původců – bakterií r. Bartonella – a získat data srovnatelná s úrovní poznání v okolních státech. Ambicí projektu je především přinést reálná data o výskytu bartonel, a to jak na základě přímé detekce bartonel v lidské a zvířecí populaci, tak sérologickou diagnostikou u lidí.

Co jsou to bartonely a proč bychom o nich měli vědět víc

Bakterie rodu Bartonella jsou gramnegativní bakterie osidlující trávicí trakt krevsajících parazitických členovců, typicky právě plech. Různé druhy blech hostí různé druhy bartonel a riziko lidské infekce je dáno především potenciálním kontaktem s tím kterým druhem blechy. Blecha psí (*Ctenocephalides canis*) je v Evropě spíše raritou, jak na psech, tak na kočkách parazituje především blecha kočičí, *C. felis*. A ta na člověka jde! Blecha se nakazí sáním na infikovaném zvířeti a bakterie se pak namnoží v jejím střevě. Přenos na dalšího hostitele může proběhnout zanesením blešího trusu do rány nebo pozřením infikované blechy. Škrábnutí od kočky, jejíž drápy jsou kontaminované bleším trusem, může vést k nejrozšířenější bartonelóze u lidí, nemoci (neboli horečce) z kočičího škrábnutí. Mezi blechami také dochází k přenosu bartonel na potomky, a to prostřednictvím výměšků s částečně natrávenou krví, kterými se živí larvy. Blecha tak může být infikována i bez sání na hostiteli.

Historie lidské bartonelózy evidentně sahá do doby domestikace kočky, neboť ta byla zcela jistě doprovázena zvýšeným kontaktem lidské populace s kočičími blechami. Do dnešní doby se mnoho nezměnilo. V populaci kočky domácí je blecha kočičí nejčastějším krevsajícím členovcem a Bartonella henselae, kterou přenáší, je tak nepřekvapivě nejčastějším původcem lidské bartonelózy. Nemoc z kočičího škrábnutí (*Cat-scratch disease, CSD*) je onemocnění, které u imunokompetentních pacientů většinou probíhá jako mírné, lokální, zánětlivé poškození kůže s regionální lymfadenopatií. U starších, oslabených či imunokompromitovaných pacientů však může infekce probíhat systémově či s atypickým klinickým průběhem. V České republice byla nemoc z kočičího škrábnutí dosud věnována jen malá pozornost, ačkoli je toto onemocnění na našem území poměrně časté. Onemocnění je centrálně sledováno od roku 2017, je však hlášeno jen několik desítek případů ročně a naprostá většina z nich jen v několika krajích (Plzeňský, Zlínský,

Moravskoslezský, Praha), kde jsou klinická pracoviště, která se diagnostice tohoto onemocnění věnují a posílají vzorky na vyšetření. Z některých krajů nejsou hlášeny téměř žádné případy. Není to však způsobeno tím, že by se zde nemoc z kočičího škrábnutí nevyskytovala. Podobně jako jinde ve světě je i u nás většina pacientů dětského věku.

Jak výzkum blech a bartonel probíhá

Zatímco detekci bartonel u lidských pacientů a u jiných zvířat řeší kolegové z Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy a Státního zdravotního ústavu, na ČZU realizujeme sběr a vyšetřování materiálu ze psů a koček z ČR. Od spolupracujících veterinárních lékařů se snažíme získávat nejen blechy sesbírané z koček a ze psů (ideálně alespoň tři blechy, je-li zvíře zblešené), ale také vzorek krve ze stejného pacienta a základní doprovodná anamnestická data zahrnující lokalitu, věk a životní styl. Vzhledem k tomu, že jsou bartonely detekovány kultivačně, odebraný materiál je přímo na klinikách zamražen a my si ho po avízu vyzvedneme. Kromě kultivace provádíme detekci DNA a sekvenaci k určení genetické diverzity bartonel. Izolované bakterie budou následně použity i k testům virulence a případné rezistence vůči antibiotikům.

Kromě čistě vědeckých aspektů má studium výskytu bartonel zásadní praktické přesahy. Veterinárním lékařům projekt poskytne informace a argumenty pro lepší komunikaci o problémech blech s majiteli jejich pacientů. Z omezených dat získaných během prvních měsíců trvání projektu se zdá, že všichni pacienti diagnostikovaní se závažnou klinickou bartonelózou měli v domácnosti kočku nebo psa. Zvláštní pozornost v rámci projektu věnujeme propojení jednotlivých případů bartonelózy člověka s vyšetřením zvířat z okolí pacientů, a to právě ve veterinárních ordinacích zapojených do projektu. Věříme ve skutečné spojení humánní a veterinární medicíny při diagnostice a prevenci bartonelózy.

Občanská věda ve výzkumu blech a přenášených patogenů

Data o kočičí populaci v České republice nejsou úplně přesná, celkově na našem území žije kolem dvou milionů psů a 1,4 milionu koček, jak uvádí FEDIAF ve statistikách z roku 2018; webová stránka statistika.com uvádějí 1,34 milionu koček v roce 2022. Kdo a jak kočky spočítal, už statistiky neuvádějí, a kolik na nich žije blech, lze jen těžko odhadnout. Zásadní část bleší populace totiž žije na polodivokých kočkách, které se do ordinací veterinárních lékařů nedostanou. Získat dostatek blech je z toho důvodu

překvapivě složité. Právě proto se projekt studia bartonel snaží formou dnes tolik populární občanské vědy získat materiál nejen z veterinárních ordinací a klinik, ale také přímo od majitelů zvířat. Studenti a pracovníci ČZU jistě nepředstavují vzorek průměrné populace, ať už to znamená cokoli, ale i kdybychom my všichni na ČZU vlastnili „průměrný počet koček“, bude jich několik tisíc. To už je materiál, se kterým se dá pracovat. Více na <https://bartonella.paparazit.cz/>

Zapojte se do soutěže o titul Táta blech / Máma blech

Sehnat dostatek blech ze psů a koček není zdaleka tak snadné, jak by se mohlo zdát. Máme-li objektivně posoudit frekvenci výskytu bartonel, potřebujeme blech stovky. A právě tady je prostor pro zapojení amatérských výzkumníků z řad studentů a zaměstnanců ČZU, jejich rodin, přátel a sousedů. Pomozte nám nashromáždit dostatek materiálu. Staňte se parazito-logem ze záliby a zapojte se do soutěže o titul Táta blech / Máma blech. Soutěžní lhůta končí 31. října 2024 ve 24:00.

V podstatě je to jednoduché: stačí sesbírat blechy z domácích mazlíčků, u kterých by se vyskytly. Nachytné blechy v malé čisté epručetě nebo malém čistém zip-sáčku je třeba ideálně hned po odchycení dodat (spolu se základními informacemi o zdroji) na katedru veterinárních disciplín (budova FAPPZ C, kontakty níže), kde budou blechy uloženy v mrazáku před dalším výzkumem, tedy vlastní kultivací a detekcí bartonel. Pokud není možné blechy dodat hned (ideálně živé, do 24 hodin), je lepší je zamrazit a další postup dohodnout s námi. Náruživější lovce v případě zájmu vybavíme sáčky nebo epručetami.

A teď to hlavní: První tři nejúspěšnější lovce odměníme drobnými dary od sponzorů kampaně. Absolutní vítěz pak díky velkorysému sponzorské podpoře „veterinárního“ pivovaru Krum získá poukaz na

VAŠE BLECHY – NAŠE STAROST

Pomozte nám i vy doplnit chybějící data o výskytu původců nemoci z kočičího škrábnutí v ČR!

MVDr. Ondřej Daněk, Ph.D.	daneko@af.czu.cz	+420 773 490 003
prof. MVDr. David Modrý, Ph.D.	modrydav@gmail.com	+420 724 334 808
Ing. Petr Cibulka	cibulkap@af.czu.cz	+420 721 657 713

degustační návštěvu pivovaru pro tři až čtyři osoby. Pivovar Krum v Moravském Krumlově vznikl jako naplnění jednoho z mnoha snů pivomilce, gurmeta a sládka MVDr. Radka Nedopila (více viz www.pivokrum.cz). Pivo se z blech vařit asi nedá a jeho konzumace k omezení dopadu bartonelózy zřejmě nepřispěje, ale podporou naší soutěže sládek Dr. Nedopil dělá pro výzkum bartonelózy maximum. Zbytek je na vás!

Kontakt pro dodávky blech

MVDr. Ondřej Daněk, Ph.D. – daneko@af.czu.cz, +420 773 490 003

prof. MVDr. David Modrý, Ph.D. – modry@af.czu.cz, +420 724 334 808

prof. MVDr. David Modrý, Ph.D.,
katedra veterinárních disciplín FAPPZ

METROFOOD: Klíč k inovacím v oblasti potravin a výživy

Fakulta agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů ČZU dosáhla dalšího milníku v rámci budování velké výzkumné infrastruktury METROFOOD. Pod vedením koordinátorky profesorky Lenky Kouřimské zahajuje ČZU realizaci několika podpůrných projektů, které významně podpoří rozvoj této infrastruktury.

Výzkumné infrastruktury představují pilíř pokročilého výzkumu a inovací a poskytují nezbytné zdroje a služby pro rozvoj vědy a technologií. METROFOOD-CZ jako národní uzel mezinárodního konsorcia METROFOOD-RI sdružujícího 48 institucí z 18 evropských zemí hraje v tomto kontextu klíčovou roli. Tato infrastruktura se zaměřuje na širokou škálu výzkumných aktivit od primární zemědělské výroby až po finální potravinářské produkty, přičemž klade důraz na kvalitu, autenticitu, bezpečnost a sledovatelnost potravin. Již v roce 2018 byl METROFOOD zahrnut do cestovní mapy Evropského strategického fóra pro výzkumné infrastruktury a nyní zahájil novou fázi svého vývoje s realizací projektu METROFOOD-EPI, podpořeného z programu Horizont Evropy. Tato nová fáze umožní vytvoření právní entity pro správu infrastruktury, tzv. ERIC (European Research Infrastructure Consortium), což výrazně zefektivní řízení mezinárodního konsorcia a přispěje k jeho konsolidaci v evropském výzkumném prostředí.

proběhne modernizace výzkumných pracovišť na ČZU v rámci projektu METROFOOD-CZ – Modernizace výzkumné infrastruktury (CZ.02. 01. 01 /00/23_015/0008202). Projekt podpořený EU prostřednictvím programu OP JAK obdržel finanční prostředky ve výši 115,3 milionu korun, z nichž více než 60 milionů je určeno pro ČZU jako hlavního koordinátora. Rozvoj infrastruktury umožní provádění sofistikovanějších analýz potravinářských produktů a lepší sledování kvality a bezpečnosti surovin a potravin v celém výrobním procesu. Dojde ke zlepšení kvality a výsledků výzkumu, k rozšíření portfolia služeb pro uživatele infrastruktury a posílení mezinárodní konkurenceschopnosti. Díky těmto inovacím bude možné provádět sofistikované cílené i necílené analýzy potravinářských produktů a lepší sledování nutriční, sensorické, technologické a hygienické kvality a bezpečnosti potravinových surovin a potravin, čímž se otevře cesta pro vývoj nových metod a technologií s potenciálem pozitivně ovlivnit potravinářský průmysl a zdraví spotřebitelů.

Souběžně s rozvojem právní entity této výzkumné infrastruktury

prof. Lenka Kouřimská

Jak dobře rozumíte svému psovi

Nová studie vědců z katedry etologie a zájmových chovů Fakulty agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů ČZU a katedry etologie Univerzity Eötvöse Loránda v Budapešti zkoumala, zda brachycefalie u psů ovlivňuje způsob, jakým lidé rozumějí jejich výrazům, a na co se při tom soustředí. Brachycefalictí psi mají kratší lebky a ploché obličej. Běžným příkladem je mops nebo francouzský buldoček.

„V rámci studie jsme poskytli 350 účastníkům videozáznamy a fotografie, které zobrazovaly brachycefalické psy a psy normocefalické, tedy s 'normální' délkou hlavy v různých situacích. Ptali jsme se, v jaké situaci byly záznam nebo snímek pořízeny a které prvky obličeje nebo těla psa byly pro tento závěr rozhodující,“ vysvětluje spoluautorka vědecké práce Ing. Petra Eretová, Ph.D., odborná asistentka na katedře etologie a zájmových chovů FAPPZ. Pro účely studie vědci nahráli chování 23 psů dvou plemen. Bostonští teriéři zde zastupovali brachycefalické psy a teriéři Jack Russell normocefalické psy. Psi prošli osmi fázemi experimentu zahrnujícího čtyři situace: „volání jménem“, „hra“, „odloučení“ a „ohrožení cizí osobou“. Účastníci byli úspěšnější v rozpoznávání výrazů tváře bostonských teriérů v pozitivních scénářích (volání

jménem a hra), ale měli problémy s rozpoznáváním výrazů v negativních kontextech (odloučení a ohrožení cizí osobou), které byly snadněji rozpoznatelné u teriérů Jack Russell.

„Zajímavým zjištěním bylo, že při hodnocení chování bostonských teriérů se lidé jen velmi málo soustředili na jejich obličej a na ocas v porovnání s teriéry Jack Russell. Rovněž velké, úchvatné oči bostonských teriérů nezaujaly více pozornosti než oči těchto teriérů,“ podotýká Dr. Petra Eretová a připojuje vysvětlení: „Může to znamenat, že lidé jsou si do jisté míry snížené výrazové schopnosti brachycefalického obličeje vědomi.“

red

Zlatá medaile pro tým na Mezinárodním salonu vynálezů a inovačního podnikání

Certifikovaná metodika, na níž pracovali vědci z katedry agroekologie a rostlinné produkce FAPPZ, byla oceněna zlatou medailí na Mezinárodním salonu vynálezů a inovačního podnikání, který se konal 13. a 14. října 2023 v Kišiněvě v Moldavské republice.

Tato metodika seznamuje s nejnovějšími informačními technologiemi a jejich aplikacemi v zemědělství včetně systémů pro podporu rozhodování, simulačních modelů plodin a dalších počítačových nástrojů. Měla by také pomoci s řešením problémů na regionální úrovni v otázkách souvisejících s rostlinnou výrobou a s dalšími otázkami spojenými se zemědělstvím, řízením přírodních zdrojů a pěstitelských systémů a potravinovou bezpečností. Včetně problémů spojených se změnou a proměnlivostí klimatu. Publikace nabízí uživatelům odpovídající doplň-

kový materiál umožňující reagovat na požadavky měnícího se klimatu. Metodika je rozdělena do dvou částí, teoretické a praktické. V teoretické části jsou shrnuty základní informace o simulacích produkce plodin, hospodaření s vodou a živinami, klimatických rizicích a environmentální udržitelnosti. V praktické části jsou uvedeny postupy pro práci v programu DSSAT (Decision Support System for Agrotechnology Transfer).

FAPPZ

Rok 2023 očima Suchdolského Jeníka

Výzkumný a výukový pivovar Suchdolský Jeník, který sídlí na Technické fakultě ČZU v Praze, prožil další nabitý a úspěšný rok. Pivovar se aktivně účastnil nejrůznějších akcí, vařil skvělá piva, sbíral ocenění a podílel se na výuce studentů.

Rok 2023 zahájila várka světlého ležáku. V lednu se studenti vydali na exkurzi do Pivovaru Řeporyje, který vaří velmi zajímavá piva. Začátkem února se sládkci zúčastnili poutavé přednášky profesora Dostálka o nealkoholickém pivu na VŠCHT. Následně uvařili oblíbený nakuřovaný a tmavý ležák. Zajímavou zkušeností byla spoluúčast na válce pivního stylu NEIPA (New England IPA) v Peckém Pivovaru.

Březen byl plný událostí. Suchdolský Jeník dodal své pivo na Ples ČZU. 24. března se konal Den otevřených dveří a 27. března soutěž Jarní cena sládků, kde se Suchdolský Jeník se svým světlým ležákem umístil ve velké konkurenci 178 vzorků v semifinále mezi 21 nejlepšími. Koncem března se konal 25. ročník konference Uplatnění českých odrůd chmele v pivovarnictví, kde byly představeny novinky z oblasti chmelařství. Sou-

částí chmelařské konference v Žatci byla prohlídka nového Žateckého pivovaru, který se pyšní špičkovým technologickým vybavením.

Duben byl bohatý na mezinárodní aktivity. Hned z kraje měsíce pivovar navštívili studenti potravinářských technologií z belgické univerzity Gembloux Agro-Bio Tech. Součástí jejich alma mater je rovněž pivovar, a tak bylo zajímavé podílet se o zkušenosti z oboru. V rámci programu Erasmus+ se 20. dubna Suchdolský Jeník účastnil stáže v kyperském minipivovaru Pivo „πιβο“ Microbrewery, kde mohl poznat zdejší pivní kulturu a výzvy související s výrobou piva v tamních podmínkách.

Květen přinesl kladné hodnocení Suchdolského Jeníka v rámci projektu The Beer Trekker Project. A 3. května pivovar obdržel třetí místo za nakuřovaný

ležák v kategorii Speciální piva v rámci Ústeckého pivního jarmarku. Dvacátý květnový den navštívili Technickou fakultu po čtyřiceti letech absolventi z roku 1983. Při té příležitosti se s fakultním pivovarem seznámili při jeho prohlídce a degustaci piva. Velmi poučná byla konference Fermentis Academy 2023 o možnostech uplatnění speciálních kvasnic v pivovarnictví.

Červen probíhal ve znamení exkurzí. Začalo to 4. června v Pivovaru Mutějovice a ve Vinařství Mikulášek. Věděli jste, že v kraji světově proslulé chmele na Žatecku se daří i vinné révě? V sobotu 10. června se na ČZU konala tradiční Zahradní slavnost, na níž Suchdolský Jeník čepoval své pivo a zároveň zpřístupnil své prostory zájemcům o prohlídku. Pivovar se 16. června poprvé, a rozhodně ne naposled zúčastnil akce Pivo na náplavce 2023.

V červenci se vařilo pivo a závěr léta opět přinesl řadu ocenění. V srpnu Suchdolský Jeník vybojoval první místo v kategorii Tmavý ležák v soutěži Prázdninové pivo roku 2023. V září pak získal další prvenství na prezentaci minipivovarů na Vlašimské vidličce 2023. Zaměstnanci se také zúčastnili

Technicko-technologického semináře v pivovaru Radegast a 8. září čepovali pivo na prvním ročníku Dožíněk ČZU. Na akci Kampus Fest dne 26. září měl Suchdolský Jeník premiéru a o dva dny později se pivo čepovalo jako každý rok na Suchdolském posvícení. A 4. října suchdolský univerzitní ležák nechyběl na zahájení zimního semestru na Warsaw University of Life Sciences. Tmavý vánoční ležák byl hotov již 20. října.

Na přelomu listopadu a prosince se pivovar vydal na cestu za poznáním pivní kultury do Lotyšska, kde všechny oslovil pivní styl Baltický porter.

Úspěšný rok 2023 zakončily v prosinci Vánoční trhy ČZU. Tam si zájemci mohli opatřit pivo ze Suchdolského Jeníka ke štědrovečerní tabuli.

Doufejme, že rok 2024 bude přinejmenším stejně úspěšný. Dej Bůh štěstí!

Ing. Pavel Braný / Ing. Tomáš Vaško

Do Kostelce nad Černými lesy za zábavou i poučením

V sídle Lesů ČZU v Kostelci nad Černými lesy se pořádá něco děje a rozhodně stojí za to se tam z Prahy vypravit, i kdyby to bylo „jen“ kvůli zajímavé nabídce zdejšího střediska okrasných dřevin a školek či zahradnictví nebo na prohlídku zámku. Je toho ale mnohem víc, co sem přitahuje stále více návštěvníků všech věkových kategorií.

Tříkrálový koncert Černokosteleckého Zámeckého Orchestru naznačil, že letošní sezona bude na kulturní a společenské dění opět bohatá. Už v březnu na tuto hudební událost navázala první velká společenská akce, Reprezentační ples Lesů ČZU.

O Velikonocích bylo živo ve středisku okrasných a lesních školek při pleťení pomlázek a počátkem dubna dobrovolníci v rámci celorepublikové akce Uklidme Česko dávali do pořádku univerzitní les.

Den Země se pak stal příležitostí k uspořádání Dne za obnovu lesa. Akce pořádaná 20. dubna byla určena zejména rodinám s dětmi a všichni se mohli dozvědět, jak se sází les, společně s lesníky si to zkusit na vlastní kůži a přispět tak k lepší kondici univerzitních lesů. Ve dnech 10. a 11. května otevřely své brány středisko okrasných dřevin a školek

a zahradnictví ČZU akcí pro celou rodinu. A v sobotu 11. května mohl v rámci Dřevařského dne s Lesy ČZU každý nahlédnout do zákulisí areálu pily ve Smrčinách. Tam měl Den otevřených dveří premiéru, zatímco v kosteleckém zámku se už stává tradiční a oblíbenou událostí. Zámek je sídlem univerzitního podniku Lesy ČZU, ale zároveň je tu atraktivní prohlídkový okruh s mnoha překvapeními. Letos otevřel své brány 25. května. V ten den se také konala vernisáž nové expozice o lese, lesnicích a lesnictví Lesarium s podtitulem „Vidět, zažít a cítit les“.

Na letošní sezonu toho mají v Kostelci v plánu ještě hodně. Například o prázdninách se můžeme těšit na pátou Kosteleckou zámeckou noc (27. 7.) nebo na Zámecké divadelní představení pod letní oblohou (16. 8.).

Sledujte program na <https://lesy.czu.cz/cs>

Modernizace laboratoří na Technické fakultě pro rozvoj průmyslové automatizace a precizního zemědělství

S ohledem na rostoucí tlak na digitalizaci a automatizaci v oblasti zemědělství bylo rozšířeno vybavení katedry elektrotechniky a automatizace o dva robotické systémy od společnosti ABB. V rámci projektu Národního plánu obnovy byl zakoupen jeden průmyslový robot IRB 1090 a jeden kolaborativní robot GoFa CRB 15000.

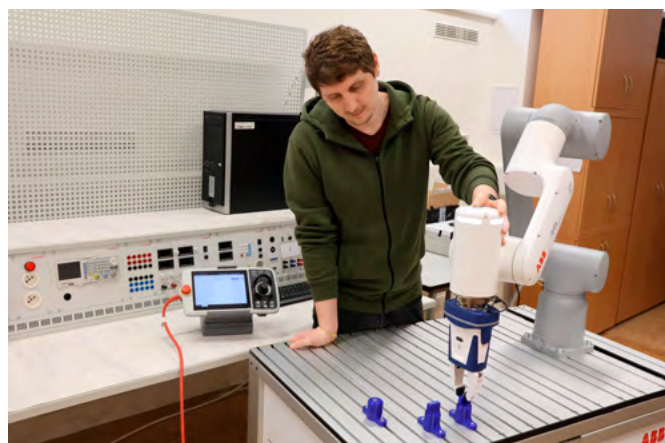
Hlavním cílem bylo posílit výuku a výzkum v oblasti aplikované průmyslové automatizace s přesahem do oblasti precizního zemědělství. Tyto roboty tak mohou přispět k inovacím ve studijních plánech programů Inženýrství údržby, Precizní zemědělství, Silniční a městská automobilová doprava a Informační a řídicí technika v agropotravinářském komplexu na Technické fakultě a umožní podporovat aktivity ve sféře modernizace zemědělských postupů.

Průmyslový robot IRB 1090 byl na katedře elektrotechniky a automatizace integrován do modelu průmyslové linky demonstrující skutečný průmyslový systém včetně vybavení rozhraním pro komunikaci s dalšími řídicími systémy. Tento model poskytuje studentům možnost nahlédnout do reálného robotizovaného pracoviště využívaného v průmyslu a získat komplexní představu o jeho funkčnosti. Kolaborativní robot GoFa CRB 15000 je robotický systém navržený tak, aby úzce spolupracoval s operátorem, často bez potřeby ochranných bariér, což ho činí ideálním pro širokou škálu aplikací od výroby až po zemědělství. Na katedře bude GoFa využíván jak pro výukové účely, tak i v rámci výzkumu aplikací kolaborativních robotů v prostředí precizního zemědělství. Společně se zakoupenými

roboty získala katedra elektrotechniky a automatizace softwarový nástroj RobotStudio, který je navržen pro programování a simulaci reálných robotických systémů přímo od společnosti ABB. Tento komplexní software v sobě spojuje 3D CAM systém pro tvorbu a úpravu tras nástroje robota, online ovladač s aplikací virtuálního flexpendantu a v neposlední řadě nabízí možnost propojení virtuální a rozšířené reality. Díky tomuto propojení je umožněna efektivní spolupráce více účastníků, kteří se podílejí na vytváření sdíleného průmyslového systému.

Implementace robotických systémů do výuky bude rozšířena o navrhování konstrukcí systémů a vývoj pracovních hlavic robotů pro různé oblasti technických aplikací. Tyto robotické systémy budou aktivně využívány při zpracovávání bakalářských a diplomových prací. Zaměření těchto prací může zahrnovat oblasti, jako jsou vytváření pracovních hlavic pro jemnou mechaniku, péče o rostliny anebo implementace umělé inteligence do robotických systémů.

doc. Ing. Miloslav Linda, Ph.D., doc. Ing. Monika Hromasová, Ph.D.,
Ing. Jiří Kuře, Ph.D., Ing. Barbora Černilová

Užitečná spolupráce v hodnocení ekonomiky fotovoltaických systémů

Fotovoltaická přeměna energie má dnes významné místo v energetickém mixu hlavně v souvislosti se snížením uhlíkové stopy. Její význam by se však neměl přeceňovat.

Naše zkušenosti a data z dlouhodobého provozu 85 velkých fotovoltaických elektráren ukazují, že jejich skutečná životnost dosahuje zhruba poloviny původně plánované doby. Po deseti letech provozu roste četnost závažných poruch, což může výrazně snížit zisk majitelů fotovoltaických elektráren. Investice se zatím i tak vyplatí a do budoucna bude vše záviset na vývoji ekonomických podmínek.

Dva týmy z Technické fakulty a Provozně ekonomické fakulty České zemědělské univerzity navázaly užitečnou spolupráci v posouzení ekonomiky fotovoltaických elektráren v závislosti na důležitých technických

Na snímku (zleva) L. Poulek, L. Severová, T. Šubrt a M. Libra

i ekonomických proměnných, zejména na životnosti elektrárny, výkupní ceně energie a diskontní sazbě. V závislosti na těchto proměnných byly sledovány průběhy prosté doby návratnosti, vnitřního výnosového procenta a čisté současné hodnoty. Nové informace mohou majitelům fotovoltaických elektráren pomoci k realističtějšímu odhadu zisků. Na základě této spolupráce vznikla prestižní publikace v nakladatelství Elsevier, která je za necelý rok už dvacetkrát citovaná v databázi Web of Science a jejíž citace přibývají. Další publikace byla akceptována a je nyní v tisku. Věříme, že tato užitečná mezifakultní spolupráce bude úspěšně pokračovat a dále se prohloubit.

prof. Ing. Martin Libra, CSc., Dr. h. c.

Nový zdroj inspirace pro formulový tým ČZU

Členové studentského formulového týmu České zemědělské univerzity se 18. ledna 2024 vydali do nizozemského Delftu na čtyřdenní seminář „Applied Vehicle Dynamics“ pořádaný společností OptimumG, kde přednášky a diskuse vedl majitel společnosti Claude Roulle.

Seminář byl zaměřen převážně na klíčová témata v oblasti aplikované dynamiky vozidel, jako jsou pneumatiky, příčné a podélné zatížení, přenos zatížení v klidovém stavu a za jízdy, kinematika podvozku a aerodynamika. Studenti zde měli možnost získat hlubší znalosti v oblasti, která je klíčová pro porozumění monopostu a jeho dalšímu vývoji. Diskuse a praktické ukázky poskytly všem neocenitelné informace a jiný úhel pohledu na celou problematiku. Každý den byl nabitý novými informacemi, což studentům umožnilo lépe porozumět velmi složitým aspektům dynamiky vozidel.

Seminář byl veden v angličtině a poskytli zúčastněným odborné znalosti, a také možnost navázat kontakty s dalšími kolegy, kteří pracují například v F2 nebo F4 v závodních týmech v Itálii. Byla to i skvělá příležitost poznat studenty jiných univerzit z Německa a Polska. Po ukončení semináře se členové formulového týmu ČZU vydali zpět do Prahy s bohatším porozuměním problematice aplikované dynamiky vozidel a s novými impulzy pro svůj další výzkum a vývoj.

Luboš Typlt

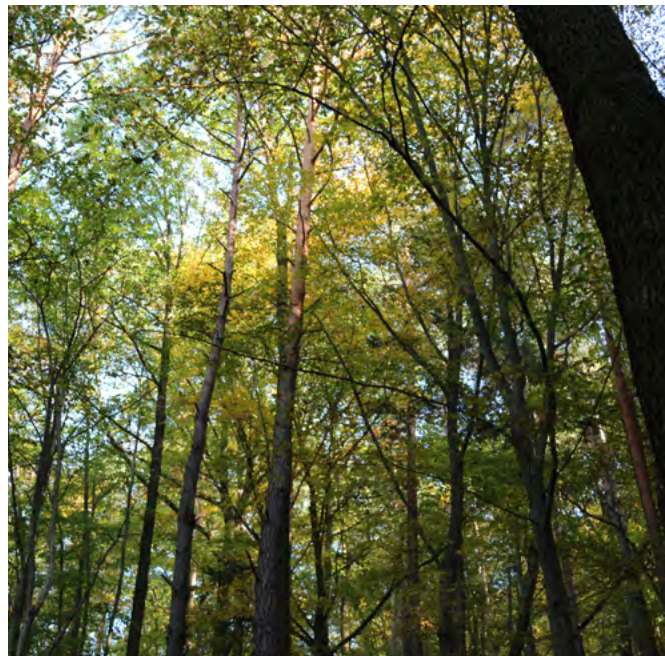

Fakulta lesnická a dřevařská založila oddělení výzkumu rizik pro lesy

V reakci na rostoucí intenzitu poškozování lesů v Evropě a potřebu vývoje nových postupů lesnického managementu a souvisejících politik vzniklo na FLD oddělení, které se těmito otázkám věnuje.

Evropské lesy byly v posledních letech zasaženy bezprecedentní vlnou disturbancí včetně lesních požárů, sucha a přemnožení škůdců. Tato situace iniciovala na evropské úrovni politické procesy, jejichž cílem je zlepšit připravenost lesnického sektoru na další nepříznivý vývoj a podpořit mezinárodní spolupráci a výměnu poznatků. V reakci na tento vývoj bylo na FLD ČZU v koordinaci s Ministerstvem zemědělství ČR zřízeno v lednu 2024 oddělení výzkumu rizik pro lesy. Cílem této jednotky je přispět k rozšíření poznatků v oblasti změn disturbančních režimů evropských lesů a jejich dopadů a k formulaci nových přístupů k managementu.

Zřízení oddělení navazuje na strategické projekty FLD EVA4.0 a Extemit-K (2018–2023), kde byly položeny základy výzkumných týmů zaměřených na ekologii a management disturbancí zejména s ohledem na přemnožení kůrovců, adaptaci lesů a lesnictví na změnu klimatu, biologické invaze, ekosystémové modelování a další. Nové oddělení integrovalo některé z těchto týmů a představuje tak důležitou součást udržitelnosti výsledků zmíněných projektů. Činnost oddělení odborně zastřešují prof. RNDr. Tomáš Hlásny, PhD., a Dr. Andrew M. Liebhold, dřívější vědecký koordinátor projektu EVA4.0. Profesor Hlásny se dlouhodobě věnuje problematice dopadů změny klimatu na lesy a možnostem adaptace. V posledních sedmi letech se aktivně podílel na tvorbě politik zaměřených na management přemnožení kůrovců v podmínkách změny klimatu. Doktor Liebhold je jedním z předních světových vědců v oblasti

biologických invazí. Spolu se svým týmem na FLD zásadním způsobem rozšířil poznatky o globálních mechanismech historických invazí hmyzu včetně role globalizace a změny klimatu.

prof. RNDr. Tomáš Hlásny, Ph.D.

Zemědělská půda v České republice: Ocenění v době klimatických změn

Změny klimatu mění mapu zemědělské půdy v České republice. Nová studie odhaluje, jak změna průměrných teplot a srážkových vzorců ovlivňují hodnotu půdy, a naznačuje, že to, co bylo kdysi méně žádané, se nyní může stát zlatým dolem pro zemědělce.

Nedávná studie vědců z ČZU odhalila, že vyšší průměrné teploty, častější sucha a změny v srážkovém režimu mají přímý dopad na půdu a její hodnotu. Co bylo kdysi považováno za méně vhodnou půdu pro zemědělství, se tak nyní může díky novým klimatickým podmínkám ukázat jako cenné.

Výzkumníci se soustředili na analýzu „bonitovaných půdně ekologických jednotek“ (BPEJ), což jsou jednotky shrnující důležité informace o půdách od její struktury až po klimatické faktory (definované klimatickými regiony).

V rámci výzkumu bylo zjištěno, že změny v klimatu vedou k posunu v hodnotách půdy v různých regionech, přičemž některé oblasti, které byly tradičně považovány za méně vhodné pro zemědělství, se stávají atraktivnějšími. Klíčovým nástrojem studie byla „hedonická metoda“ umožňující

analyzovat, jak jednotlivé charakteristiky půdy ovlivňují její základní cenu dle oceňovací vyhlášky č. 441/2013 Sb. Ukazuje se, že určité vlastnosti půdy, jako jsou odolnost vůči erozi nebo schopnost udržet vodu, nabývají na významu v důsledku klimatických změn. To má nemalé důsledky pro oceňování zemědělské půdy, což je klíčové pro zemědělce, investory a veřejnou správu.

Lze říci, že studie je cenným příspěvkem k lepšímu porozumění vztahu mezi zemědělskou půdou, klimatem a ekonomikou, který může formovat budoucí zemědělské politiky a rozhodnutí v oblasti ochrany půdy v České republice. Poskytuje totiž komplexní pohled na to, jak se měnící klima odráží v ekonomické hodnotě půdy, a zdůrazňuje nutnost adaptace zemědělských postupů pro zachování a zlepšení kvality půdy.

Ing. Karel Jílek / Zdroj: odborná studie autorů J. Slaboch a M. Malý

Udržitelná budoucnost venkova: Jak projekt DEMETRA otevírá dveře ženám v agropodnikání

Evropský projekt DEMETRA s cílem posunout podnikatelské schopnosti žen v oblasti venkovského zemědělství je po dvou letech úspěšně u konce. Pod vedením konsorcia institucí z různých koutů Evropy – z Kypru, Kréty, Polska, Německa, Slovinska a České republiky – přinesl nejen cenné poznatky, ale také praktické nástroje pro podporu žen ve světě agropodnikání. Partneři projektu se během studie ponořili do analýzy výzev a vzdělávacích mezí, které ženy v tomto sektoru brzdí. Ve finále pak představili návrhy řešení pro jejich překonávání, otevřeli dveře k novým příležitostem a ukázali, že posílení podnikatelských dovedností a znalostí u žen je klíčové pro rozvoj venkovského zemědělství.

Projekt DEMETRA si stanovil ambiciózní cíl mapovat specifické vzdělávací potřeby a překážky pro ženy podnikající na venkově a vyvinout efektivní nástroje a metody, které by jim pomohly tyto mezery překonat. Projektový tým se pustil do analýzy situace, v níž se tyto ženy aktuálně nacházejí, a získal tak přesný přehled o stavu jejich vzdělání, kompetencích a specifických vzdělávacích potřebách. Díky identifikaci klíčových nedostatků a bariér na lokální i evropské úrovni bylo možné formulovat specifická doporučení pro zlepšení současného stavu.

Na základě těchto poznatků byl vytvořen nový projekt, který má za cíl zvýšit povědomí žen o tom, jak vést ekologicky udržitelné a inovativní podnikání na venkově a rozvíjet své obchodní dovednosti. K zajištění širší dostupnosti vzdělávacích materiálů vznikla digitální platforma DEMETRA. Ta poskytuje ženám, zejména těm s omezeným přístupem k tradičnímu vzdělávání, možnost zdokonalit jejich podnikatelské znalosti a dovednosti prostřednictvím praktického výcviku a školení zaměřených na rozvoj jejich potenciálu. Platforma DEMETRA se zároveň stala volně dostupným digitálním zdrojem pro všechny zájemce o zlepšení svých dovedností v oblasti zemědělského podnikání. Navíc byl v rámci

projektu DEMETRA vytvořen program propojující zkušené mentory s ženami aspirujícími na podnikání v zemědělství. Tento program poskytoval cílenou podporu, průběžné poradenství a praktická řešení pro překonávání výzev, jimž ženy v průběhu svého podnikatelského snažení čelily. V rámci tohoto úsilí bylo vytvořeno 21 inspirativních videí nabízejících cenné rady a perspektivy žen z šesti různých zemí a dostupných na webových stránkách a na digitální platformě projektu.

Realizace projektu DEMETRA podpořená programem Evropské unie ERASMUS+ pod klíčovou akcí 2 – Partnerství pro spolupráci představuje další krok k podpoře ženského podnikání v zemědělském sektoru. Projekt byl úspěšně realizován pod dohledem členů katedry systémového inženýrství (KSI) na Provozně ekonomické fakultě. Nyní jsou jeho výsledky volně dostupné všem zájemcům.

Více informací o projektu naleznete na webu:
<https://www.demetra-project.com/>

Ing. Robert Hlavatý, Ph.D. / Ing. Karel Jílek

Most přes propast: Iniciativa AI Bridge odstartovala aktivity na poli umělé inteligence

AI Bridge je nová iniciativa pořádaná katedrou informačního inženýrství (KII) na Provozně ekonomické fakultě ČZU, která se zaměřuje na propojení akademického světa a komerčního sektoru v oblasti umělé inteligence. Hlavním cílem je překlenout propast mezi teoretickými znalostmi a praktickým využitím AI. Iniciativa nabízí řadu aktivit včetně workshopů, podcastů a příležitostí pro networking a zapojení do projektů.

Umělá inteligence (AI) odkazuje na simulaci lidské inteligence v strojích. Odvětví AI se hemží mnoha definicemi a protichůdnými názory na terminologii a míru pokroku aktuálního i potenciálního. V souvislosti s AI se ovšem aktuálně nejvíce mluví o strojovém učení (machine learning), jež prošlo opravdu dlouhou cestou s největšími milníky v implementaci zpětné propagace chyby (backpropagation) v 70. letech a v přechodu na hluboké učení

(deep learning) po roce 2000. Tento přechod umožnily pokroky ve výpočetní síle, sběru a ukládání dat. Zatímco velká data a příchod architektury transformerů jsou předmětem nejnovějších případů použití velkých jazykových modelů, zrak se pomalu obrací především směrem k technologickým gigantům a jejich plánům. Workshopy AI Bridge jsou navrženy tak, aby účastníkům poskytly praktické dovednosti v oblasti AI od pokročilého

užívání nástrojů po programování reálných projektů. Vznikly tedy dvě větve (práce s nástroji AI, programování metod AI) a dohromady zatím proběhlo devět workshopů. V rámci projektu Týden pro Digitální Česko organizovaného Úřadem vlády zahájila tato iniciativa své aktivity prvním workshopem, v němž doktorand KII Štěpán Pešout vedl krok za krokem přibližně 30 účastníků v programování klasifikační a regresní úlohy s přesahem do světa bankovníctví. Navazující workshop se trefil do černého z hlediska zájmu veřejnosti, a tak si více než 70 registrovaných účastníků mohlo vyzkoušet pokročilé dotazování velkých jazykových modelů a nahlédnout do porovnání produktů chatGPT, Google Gemini a Microsoft Copilot pod vedením doktora KII Martina Čejky. V dalším, v pořadí třetím workshopu uspořádaném na konci ledna pohovořil o současných technologiích doc. Ing. Arnošt Veselý, CSc., jenž v zajímavém povídání osvětlil veřejnosti předpoklady a principy technologie zpracování textu. Soutěžní atmosféru měl workshop o generování obrázků. Téma zpracování obrázků pokračovalo i v dalším workshopu, při kterém si účastníci sestavili konvoluční neuronovou síť pro rozpoznávání čísel. Následovala série workshopů o chatbotech, workshop o využití metod umělé inteligence v průmyslu a poslední workshop zakončil externista Dmytro Molokoiedov, který přednášel o nasazování modelů strojového učení do produkce.

O podcastu a budoucnosti iniciativy

Premiérový podcast iniciativy AI Bridge se konal 1. února 2024 a momentálně všechny podcasty procházejí postprodukcí. Budeme moc rádi, když

je poté naladíte na Spotify, Google Podcast, YouTube nebo kdekoliv své podcasty rádi posloucháte. Prvním hostem byl Dmytro Molokoiedov, jenž vede AI tým ve společnosti Medannot, kde pracují na 3D modelech orgánů pro podporu rozhodování chirurgů. Dima mluvil o svých studentských letech, o kariéře, ale také jsme se dostali k tomu, jak se pracuje s 3D daty v neuronových sítích nebo co jsou to takzvané Multioutput Neural Networks. Na druhý podcast k nám dorazil Lukáš Kellerstein z Microsoftu. Kromě povídání o produktech umělé inteligence a jejich dopadech se rozpořoval například o procesu přijetí do společnosti Microsoft.

V oblasti networkingu a projektů své aktivity teprve rozmyšlíme, ale už nyní víme, že bychom chtěli využít kontakty z našeho působení mimo akademický svět pro to, aby se rodily nové projekty, kde budou zapojeni studenti, firmy i vědeckí pracovníci. Moc se nám líbil projekt AI Digi pod hlavičkou Ministerstva průmyslu a obchodu, kde jsme pod vedením doc. Ing. Jana Tyrychtra, Ph.D., zpracovávali úlohy počítačového vidění i zpracování textu do podmínek konkrétního podniku. Doktorandi KII si píšou inovativní projekty s vysokým potenciálem, které bychom rádi sdíleli a pracovali na jejich uplatnění v praxi.

Děkujeme za podporu a v říjnu se na vás těšíme s mnoha novými workshopy a přednáškami z oblasti umělé inteligence.

Ing. Karel Jílek

GRACE: Tým Petra Keila zahajuje projekt o lučních společenstvech

Ekolog a datový analytik Petr Keil, který díky ERC grantu přivedl na Fakultu životního prostředí mezinárodní tým specialistů na analýzu vědeckých dat, letos zahájil nový projekt zaměřený na luční společenstva a pastviny. Grantová agentura ČR prostřednictvím programu Lead Agency 2024 podpořila tříletou spolupráci odborníků z ČZU, rakouské Univerzity Štýrský Hradec a Univerzity Vídeň a Výzkumného ústavu Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví (VÚKOZ).

„Náš výzkumný tým, jehož zásadními členy jsou také špičkoví odborníci Adam Clark z Grazu, Hana Skokanová z VÚKOZ a Franz Essl z Univerzity Vídeň, bude studovat biodiverzitu a druhové složení středoevropských pastvin v průběhu času, napříč prostředími a napříč historií využívání zemědělské půdy. V našem projektu navrhujeme použít bezprecedentní kombinaci historických dat a nových metod,“ popisuje Petr Keil. Vědci počítají s využitím více než 100 000 záznamů z botanických parcel shromážděných na pastvinách ve střední Evropě za poslední století. Zaměří se na tři století průzkumů mapujících změny krajinného pokryvu v historickém rozsahu

rakousko-uherské říše. Během terénních průzkumů, které začnou již během letošní vegetační sezony, chtějí znovu ověřit složení rostlin na zhruba 1200 zkušných plochách. Při zpracovávání dat využijí špičkové teoretické nástroje pro interpolaci, předpovídání a vysvětlení komplexní dynamiky pomocí modelování stavového prostoru a strojového učení.

„Společně nám tyto nástroje umožní kvantifikovat dopady rozsáhlých změn krajiny prostřednictvím takzvaného přírodního experimentu řízeného rozdíly v načasování a intenzitě zemědělské kolektivizace ve střední Evropě v průběhu 20. století. To zlepší porozumění středoevropským pastvinám a dopadům změn krajiny na ekologická společenství po celém světě,“ očekává Petr Keil.

Mgr. Tomáš Jůnek, Ph.D.

Mezinárodní workshop studentů k hodnocení vertikály chmele, sladu a piva

Dynamický rozvoj odvětví minipivovarů v České republice, které je neodmyslitelnou součástí bohatého národního pivovarnického dědictví, získal nový rozměr díky mezinárodnímu workshopu na Provozně ekonomické fakultě ČZU v Praze. Týdenní program zaměřený na sběr dat, exkurze a výměnu zkušeností se uskutečnil od 11. do 15. prosince 2023 v prostorách této fakulty za účasti 21 studentů.

Pedagogové z PEF ČZU, Ekonomické fakulty Poznaňské zemědělské univerzity a Francouzské školy mezinárodního agrorozvoje (ISTOM) koordinovali aktivity zahrnující online hybridní přípravu a sběr sekundárních dat. Účastníci workshopu se rozjeli do Plzně, kde navštívili sladovnu Plzeňského Prazdroje, do pivovarů a sladoven na Nymbursku a také do

minipivovarů v Praze a okolí. Navštívili pivovar v Lounech a město Žatec, zapsané na seznam světového dědictví UNESCO, kde se setkali s firmami zabývajícími se pěstováním chmele a obchodem s ním. Významnou součástí programu bylo setkání s mladým producentem sladovnického ječmene, který poskytl cenné informace o technikách pěstování a trhu. V průběhu týdne se studenti zapojili do sběru dat, zpracovali informace z rozhovorů, zhotovili diagram hodnotového řetězce, který zahrnoval poznatky ze všech návštěv a zdrojů. Program byl zakončen integračním a socializačním večerem, přičemž interakce mezi studenty bude pokračovat i v lednu v rámci hybridního formátu.

Týdenní workshop se ukázal být obohacující a významnou pedagogicko-praktickou zkušeností, která přispěla k hlubšímu porozumění složitých vztahů v pivovarském odvětví.

Ing. Pavel Kotyza, Ph.D. / Ing. Karel Jílek

Od mrazáku k domácí pizze: Proč je volba jídla více než jen otázkou času a dovedností

Co rozhoduje o tom, zda si k večeři připravíte pizzu z mrazáku, nebo z vlastního těsta? Je to víc než jen otázka dovedností nebo času. Nový výzkum vědců z ČZU odhaluje koncept Food agency – komplexní kombinace sociálních faktorů, dovedností a zkušeností, které společně ovlivňují naše stravovací návyky a volby. Netradiční pohled nabízí hlubší pochopení toho, jak se naše vztahy s jídlem vyvíjejí v průběhu času s ohledem na naše zdraví a životní styl.

Vaření představuje základní aspekt lidské existence, jenž je nejenom nezbytný pro naše přežití, ale také významně formuje sociální a kulturní dynamiku. Rozvoj kulinářských dovedností a sebevědomí v této oblasti roste spolu s naší tzv. food agency – schopností rozhodovat a ovlivňovat co a jak konzumujeme. Jedná se o komplexní kombinace sociálních faktorů, dovedností a zkušeností, které ve výsledku ovlivňují naše rozhodování o tom, jak se stravujeme. Například rozhodnutí mezi vyndáním pizzy z mrazáku a vytvořením vlastní pizzy z domácího těsta je ovlivněno nejen našimi kulinářskými dovednostmi, ale také časem, zkušenostmi a sociálním kontextem, jako je například možnost povečeřet s rodinou.

V době, kdy se zdravé stravování stává stále významnější částí veřejné diskuse, je užitečné se na tyto otázky zaměřit. A právě tohoto tématu se týká výzkum vědců ČZU zaměřený na revalidaci a empirickou aplikaci škály, která souhrnně měří jejich přístup ke stravování (název škály CAFPAS je akronymem anglického názvu Cooking and Food Provisioning Action Scale – pozn. red.). Studie vytvořila index, který dokáže komplexně změřit tento potenciál u jednotlivých osob či na úrovni celé populace,

a otevírá tak otázku, jak je tento potenciál rozdělen a jak ho lze zlepšit. Bylo zjištěno, že dovednosti a postoj k vaření se vyvíjejí s rostoucím věkem. Každým rokem se zlepšují dovednosti, které napomáhají lepšímu zvládnání zajišťování potravin a současně zvyšují již zmíněnou food agency. Významnou roli ve vztahu k vaření hraje také pohlaví, kde je zřejmé, že se muži a ženy staví k vaření odlišně. Výzkum také odhalil, že vztah mezi příjmem a schopností zajišťovat potraviny nemá lineární průběh. S rostoucím příjmem se totiž zdá, že food agency klesá, s výjimkou lidí, kteří mají nejvyšší příjem. Tato zjištění poskytují hlubší pochopení toho, jak sociální a ekonomické faktory ovlivňují stravovací návyky a vztah k jídlu.

Tento výzkum přináší cenné poznatky o vlivu různých sociodemografických faktorů na schopnosti a postoj k vaření a zajišťování potravin. Není pochyb, že tato data mohou být užitečná pro tvůrce politik a odborníky na veřejné zdraví při vytváření strategií pro podporu zdravého stravování a zlepšení výživového stavu populace.

Ing. Karel Jílek

Lesní bioekonomika do škol

Lesníci a učitelé základních škol vytvořili materiály pro výuku na základních školách. Vzdělávací moduly zaměřené na les, lesnictví a lesní bioekonomiku vznikly v rámci projektu Fondů EHP ve spolupráci Lesů České zemědělské univerzity, Fakulty lesnické a dřevařské ČZU, Základní školy Pečky, Institutu profesního rozvoje a norského partnera Forestry Extension Institute.

Lesy pokrývají více než třetinu plochy České republiky a plní pro společnost klíčové environmentální, sociální i ekonomické funkce. Cílem nově vytvořených vzdělávacích modulů pro využití ve výuce na základních školách je podnítit u dětí zájem o les, seznámit je s udržitelným hospodařením v lese a vysvětlit jim principy lesní bioekonomiky. Lesy totiž nejsou továrna na dřevo, jejich přínos pro krajinu a společnost je mnohem komplexnější.

Lesní bioekonomika se zabývá tím, jak efektivně a zároveň udržitelně využívat všechny přírodní zdroje, které les společnosti poskytuje. A to vše za využití inovací, nových výrobních postupů a moderních technologií. Jsme přesvědčeni, že s principy lesní bioekonomiky je nutné seznamovat děti již na základní škole. Není to ani tak o předávání znalosti samotného termínu „lesní bioekonomika“, ale o vysvětlování principů. V jednotlivých aktivitách se děti seznámí například s inovacemi při využití dřeva nebo si vybírají, jaké výrobky si koupí s ohledem na udržitelnost. Projekt odstartoval návštěvou kolegů ve Forestry Extension Institute v norském Brumunddal, kde řešitelský tým strávil několik dní a čerpal zkušenosti z více než 40 let trvajících programu pro školy Learning with Forests. A právě odtud byla přivezena unikátní metodika – takzvaná environmentální maturita s postupným šestistupňovým procesem rozvoje žáků od užívání si přírody, jejího pozorování a objevování až po konání vědomých rozhodnutí s ohledem na dopad na životní prostředí a se zodpovědností za budoucnost.

V rámci projektu nakonec vzniklo 60 aktivit, které jsou rozděleny do čtyř tematických modulů využitelných při výuce na prvním i druhém stupni základních škol, ve třídě i mimo ni. Každá aktivita je tvořena metodickým

listem pro učitele a pracovním listem pro žáky. Metodické listy poskytují učitelům potřebné informace včetně doporučení pro vhodný ročník, seznamu potřebných pomůcek, orientační časové náročnosti a navázání aktivity na průřezová témata Rámcového vzdělávacího plánu (RVP). Každý modul je sestaven tak, že pokud se žáci v rámci výuky seznámí se všemi 15 aktivitami, postupně projdou již zmíněnou environmentální maturitou a rozvinou tak své vědomosti, dovednosti, schopnosti, postoje a hodnoty pro udržitelnost. To by bylo ideální, nicméně moduly jsou připraveny tak, že lze využít i každou aktivitu samostatně bez předchozího či následného propojení.

V závěru roku 2023 proběhly diseminační semináře, na kterých se učitelé základních škol seznamovali s tím, jak se vzdělávacími moduly ve výuce pracovat. Učitelé ocenili zejména provázanost s RVP, využitelnost pro výuku různých předmětů (přírodopis, zeměpis, matematika, čeština a další), podrobné vysvětlení odborné problematiky v rámci metodických listů, ale i propracovanost pracovních listů pro žáky. Aktivity vnímali jako dobře připravené a snadno využitelné třeba i v případě suplovaných hodin.

Vzdělávací moduly lze v elektronické podobě najít na webovém portálu www.zazitles.cz v sekci Materiály pro učitele. Tento web obsahuje i další zajímavosti, jako jsou například virtuální procházka místem největšího lesního požáru v ČR, lesnické pexeso nebo mapa s tipy na výlet do českých lesů. Budeme proto velmi rádi, když nám čtenáři pomohou šířit povědomí o výše zmíněném webu. Je jistě zajímavý nejen pro učitele, ale i pro širokou veřejnost.

Lovecká turistika pohledem mezinárodního projektu

Mezinárodní projekt HUNTOUR se po tři roky zabýval formou cestovního ruchu, kde hlavním motivem cesty je lov zvěře. Inovativní projekt financovaný z prostředků Evropské unie v rámci programu Erasmus+ Strategické partnerství v oblasti vysokých škol přinesl do loveckého cestovního ruchu významné poznatky a obohatil jej novými perspektivami.

Hlavní roli sehrála Česká zemědělská univerzita v Praze, Fakulta lesnická a dřevařská pod vedením koordinátorky projektu, proděkanky pro studijní činnost na FLD Ing. et Ing. Markéty Kalábové, Ph.D. Spolu s dalšími partnery z Univerzity Novi Sad v Srbsku, Univerzity v Šoproni v Maďarsku a Univerzity v Helsinkách ve Finsku se podařilo vytvořit významné publikace a materiály, které jsou pro rozvoj lovecké turistiky klíčové.

Jedním z hlavních výstupů projektu je vícejazyčný slovník lovecké turistiky obsahující termíny a výrazy nejčastěji používané v této oblasti. Slovník překonává jazykové bariéry a pomáhá udržovat jednotný a správný výrazový standard napříč kulturami a jazyky partnerských zemí. Projekt dále přináší příručky zaměřené na hodnocení ekonomických dopadů a potenciálu loveckého cestovního ruchu. Díky nim uživatel získá základní přehled o metodách ekonomického hodnocení, o potřebných datech včetně jejich sběru a o limitech jednotlivých metod. Základem je také analýza prvků, které ovlivňují atraktivitu loveckých destinací. Těmi jsou z pohledu cestovního ruchu zejména geografická poloha a dostupnost lokality, přírodní zdroje ve formě lovné zvěře, kvalifikovaná pracovní síla včetně způsobů propagace poplatkového lovu a v neposlední řadě také kvalita a rozsah infrastruktury a poskytovaných služeb. Závěrečná publikace „Udržitelný lovecký cestovní ruch – s příklady z Česka, Srbska, Finska a Maďarska“ představuje komplexní pohled na loveckou turistiku v různých zemích a je zdrojem znalostí a inspirace.

Budoucnost tohoto odvětví je perspektivní a je důležité přistupovat k otázkám lovecké turistiky s plným povědomím o jejím potenciálu, rizicích a podpoře vhodných lokalit. Projekt HUNTOUR otevírá nové možnosti.

Zahrnuje širokou škálu témat od legislativních a environmentálních aspektů až po sociální udržitelnost a případové studie.

Lovecká turistika hraje významnou roli v kontextu rozvoje a ochrany přírody. Toto odvětví nejenže může mít finanční přínos a podporovat lokalitu, ale také podněcuje udržitelné řízení managementu zvěře a ochranu biodiverzity. Lovecká turistika umožňuje lidem objevovat krásy divoké přírody a zároveň povzbuzuje zájem o ochranu a udržitelné využívání přírodního prostředí. Poskytuje také příležitost ke vzdělávání o biologické rozmanitosti, loveckých tradicích a etice přispívající ke zvýšení povědomí

o důležitosti ochrany přírody pro budoucí generace. Lovecká turistika je tak nejen zážitkovou aktivitou, ale také nástrojem pro ochranu a udržitelný rozvoj našeho přírodního prostředí. V české myslivosti má významné místo a zájem o poplatkové lovecké aktivity roste jak ze strany zahraničních, tak tuzemských lovců. Budoucnost tohoto odvětví je perspektivní, a proto je důležité přistupovat k otázkám lovecké turistiky s plným

povědomím o jejím potenciálu, rizicích a podpoře vhodných lokalit. Díky projektu HUNTOUR se otevírají nové možnosti propojení přírodního dědictví s moderními technologiemi a mezinárodní spoluprací. Lovecká turistika se tak stává nejen zážitkem v přírodě, ale i mostem mezi kulturami a tradicemi, který přináší bohatství poznání a vzájemného porozumění. Více informací včetně přístupu k publikacím na webu huntour.czu.cz/en.

Ing. et Ing. Markéta Kalábová, Ph.D.

Fakulta životního prostředí rozjíždí další projekty výzkumu vlků na Šumavě a v Česko-saském Švýcarsku

WoBoFE a REDEMA, to jsou zkratky dvou nových přeshraničních projektů, které tým Aleše Vorla z katedry ekologie FŽP aktuálně započal. Oba projekty podporují spolupráci partnerů na obou stranách hranice z programu Evropské unie Interreg Bavorsko-Česko (WoBoFE) a Česko-Sasko (REDEMA). Výzkumníci a jejich partneři tak mohou přímo tematicky navázat na úspěšné projekty OWAD a OWADis, které v letech 2018 až 2022 zkoumaly a vyhodnocovaly nejrůznější aspekty návratu vlků do česko-saského pohraničí.

Dlouhodobá aktivita na poli výzkumu vlků spojeného s jejich návratem do přírody ČR vedla tým k vytvoření specializované webové stránky wolf.czu.cz. Zde se o jednotlivých projektech a aktuálním dění zájemci dozvědí více.

Projekt WoBoFE sdružuje odborníky z obou stran horského masivu Šumavy. Národní parky Bavorský les a Šumava tak mohou spolu s vědci z ČZU posílit vzájemnou spolupráci například v monitoringu vlků a jejich kořisti, jíž jsou jelen evropský, srnec obecný a prase divoké, ale hlavně vyhodnotit dopady vrcholového predátora na celou strukturu horského lesního ekosystému. Výzkumníky i správce chráněných území zajímá také to, jak se projeví přítomnost vlků na populaci jelenů zvěře a na škodách způsobených na lesních porostech ze strany velkých herbivorů, zejména jelenů. „Úspěšný návrat vlků do Česka a Bavorska v posledních letech máme poměrně dobře zdokumentovaný,“ popsal Aleš Vorel. „Postrádáme ale vědecká data o ekologickém vlivu vlků na přírodu, která je dnes pod silným tlakem vysokých stavů populací srnce obecného a jelena evropského.“ Cílem projektu WoBoFE je tuto situaci napravit. Aby bylo možné získat údaje o vztahu vlků a jejich kořisti, je třeba nejprve zjistit, kde se tyto živočichové vyskytují. K tomu se používá několik metod. Kromě monitoringu za pomoci fotopastí a monitoringu pobyto- vých známek byli v národním parku Šumava v minulosti opatřeni čtyři vlci GPS obojky. Nyní, již v rámci projektu, se v národním parku Šumava podařilo obojkovat další tři vlky. Tyto aktivity budou jako součást projektu pokračovat i v dalších letech. „Díky tomu je možné pochopit teritoriální vztahy vlků, ale také najít vlčí kořisti a podrobně analyzovat pohyb označených jedinců,“ vysvětluje Aleš Vorel. Kromě toho se k určení příbuzenských vztahů a složení potravy sbírají a analyzují vzorky trusu. I tyto

genetické metody jsou významným pomocníkem při studiu populace vlků a rozkrývají vztahy mezi jejich smečkami.

Na severu Čech letos v lednu začali vědci spolupráci s národními parky České a Saské Švýcarsko, Technickou univerzitou v Drážďanech a pobočkou Senckenbergské přírodovědné společnosti ve Zhořelci. Hlavním předmětem zájmu je zde jelen evropský, největší a nejpočetnější kopytník v oblasti obou národních parků, který je i zde, podobně jako na Šumavě, klíčovým býložravcem přímo ovlivňujícím ekosystém. Řešitelé společně vyhodnotí stav a faktory ovlivňující populaci jelenů, zaměří se na vliv jelenů a dalších kopytníků na obnovu tamního lesa, který aktuálně prochází zásadní obměnou. Obměna lesa zahrnuje odumření smrkových porostů, na okus velmi citlivou přirozenou obnovu po ničivých požárech, ale i návrat vrcholových predátorů, vlků. V zorném poli výzkumníků je také hodnocení vlivu vzrůstající návštěvnosti území na tamní faunu. Jak kvitují správci obou národních parků, tříletý projekt jim umožní vůbec poprvé společný výzkum, sladění monitorovacích technik i následný management spárkaté zvěře. To vše podpoří expertiza akademiků z univerzit a muzea ve Zhořelci, zahrnující podrobnou determinaci složení potravy predátorů, telemetrické sledování jelenů a vlků či pokročilou analýzu časoprostorových dat z fotopastí, obojků a databází národních parků.

O své poznatky se řešitelé podělí s veřejností, ať již formou tiskových zpráv a médií nebo fyzických setkání. Pro více informací sledujte web wolf.czu.cz a sociální síť Fakulty životního prostředí ČZU či zmíněných národních parků.

Mgr. Tomáš Jůnek, Ph.D.

Vědkyně ČZU stojí za úspěchem studie o původu šupin luskounů v prestižním Science

Pohled na celou skupinu jedinečných savců z řádu Pholidota, luskounů, na stránkách Červeného seznamu ohrožených druhů IUCN nenaskytá příliš důvodů k radosti. U všech osmi druhů září červená šipka směřující dolů, tedy směrem končícím vyhynutím.

Tři druhy jsou „kriticky ohrožené“, tři „ohrožené“ a další takzvaně „zranitelné“. Spojujícím článkem těch nejvíce ohrožených je jejich geografická blízkost k jediné zemi, k Číně. Právě tamní tradiční medicína využívá luskouní šupiny jako vyhledávaný produkt, údajně pro jejich podporu laktace nebo zmírnění otoků, a roztáčí kola systému, v kterém je celá tato skupina výhradně hmyzožravých savců osudově lapena. Již nějakou dobu jsou luskouni považováni za nejvíce pašovanou skupinu savců. Ročně se kvůli obchodu s jejich šupinami uloví stovky tisíc jedinců, v přepočtu se jedná o tuny šupin. Z celkových tří tisíc zadržených zásilek od roku 1981 téměř třetina obsahovala šupiny afrických druhů, což obnáší téměř milion ulovených luskounů. Nejčastěji mířily na asijský trh. Zatímco se asijské druhy lovem dostaly na samotnou hranu vyhubení, pozornost „trhu“ se zaměřila na čtyři, zatím početnější africké druhy. Porozumění celému řetězci z přírody až ke koncovým uživatelům je logickým počátečním krokem k úspěšné ochraně luskounů. Navíc pokud následně identifikujeme centra pytláctví, lze proti němu i další distribuci zasahovat cíleně.

Genetická detekce původu luskouních šupin, konkrétně z afrického luskouna bělobřichého (*Phataginus tricuspis*), byla hlavním tématem vědecké studie, která za účasti vědkyň z ČZU vyšla 14. prosince 2023 v prestižním časopise Science. Spoluautorkami mezinárodní studie byly doktorandka Markéta Swiacká z Fakulty životního prostředí a Barbora Černá Bolfíková, Ph.D., s doktorandkou Ivou Bernáthovou z Fakulty tropického zemědělství.

Luskoun bělobřichý obývá rozsáhlý areál v Africe od Guiney až po Angolu. Pro jednoznačné určení původu pašovaných luskounů vědci využili genetické metody. Nejprve vytvořili srovnávací databázi, která

obsahovala vzorky z co nejvíce oblastí výskytu druhu. To se podařilo díky mezinárodní spolupráci pod vedením vědců z Kalifornské univerzity. Genetické vzorky odebrala v Konžské republice Markéta Swiacká v rámci své práce, která se orientuje na místní komunity a zjišťuje od nich informace týkající se tří tamních druhů luskounů. Vyhodnocení populačních parametrů z těchto vzorků měla na starost Iva Bernáthová pod vedením dr. Barbory Černé Bolfíkové. „Díky takzvané genetické mapě založené na 96 jednonukleotidových polymorfismech se podařilo geograficky dotravit 32 zásilek, které představovaly přes 100 000 ulovených luskounů. Jako země původu bývá až v 95 procentech všech zachycených zásilek označena Nigérie,“ popsala Iva Bernáthová.

Vědcům se podařilo prokázat, že šupiny zachycené v Nigérii pocházely z této země pouze ze čtyř procent. Nejčastěji byly z jižního Kamerunu, Rovnickové Guiney a Gabonu nebo ze západního Kamerunu. Nigérie je obchodním centrem, kde se šupiny shromažďují před odesláním do Vietnamu, Hongkongu a Číny. Z výsledků je patrné, že se lov a obchod s luskouny přesouvají ze západních částí Afriky do centrálních oblastí. Je tedy pravděpodobné, že i v budoucnosti se centra pytláctví a jejich trasy budou měnit. „To je důvod, proč jsou naše data pocházející z Konga tak významná, a je potřeba dané oblasti a zásilky začít důkladně monitorovat pro účelnou ochranu všech druhů luskounů,“ uvedla Markéta Swiacká.

Ilegální obchod se zvířaty a jejich produkty velkou měrou přispívá k celosvětovému poklesu biodiverzity. Jeho obrat se odhaduje na stovky miliard korun ročně.

Mgr. Tomáš Jůnek, Ph.D. / Mgr. Barbora Černá Bolfíková, Ph.D.

Nové jmenovky v Botanické zahradě FTZ

O nutnosti zavedení nových jmenovek v Botanické zahradě Fakulty tropického zemědělství se diskutovalo několik let, ovšem cesta k jejich zavedení nebyla snadná. Několik let testovacího provozu však přineslo své ovoce a nám se ve spolupráci s Fakultou lesnickou a dřevařskou podařilo vyrobit jmenovky splňující všechna kritéria.

Jmenovky jsou nedílnou součástí informačního systému v botanických zahradách a obdobných zařízeních a jsou příslušnými odborníky velmi diskutovány. Názor na ně je nejednoznačný. Všichni se však shodnou na tom, že pojmenování rostlin je v botanických zahradách elementárním prostředkem edukace, jelikož návštěvník má přirozený zájem zjistit jména rostlin, které zde rostou. A prostředníkem k tomu jsou právě jmenovky, potažmo obecně komplexní informační systém. Jmenovky jsou nejen nositelem informace, mohou být i výrazným prvkem spoluutvářejícím atmosféru a jedinečný ráz daného objektu. Jmenovek existuje celá řada, ale vybrat vhodný design, adekvátní typ či materiál není jednoduchý úkol. V 18. a 19. století, kdy se jmenovky začaly objevovat, se pro jejich výrobu používal především porcelán a terakota, později smalt či nekorodující kovy jako měď, olovo nebo zinek. Využívalo se také dřevo nebo skleněné tubičky s názvy uvnitř. Popisky byly psány manuálně či později strojově, tuší nebo tuhou. Jmenovky se také mohou upevňovat různými způsoby, zapichováním do půdy nebo upevněním k rostlině úvazkem.

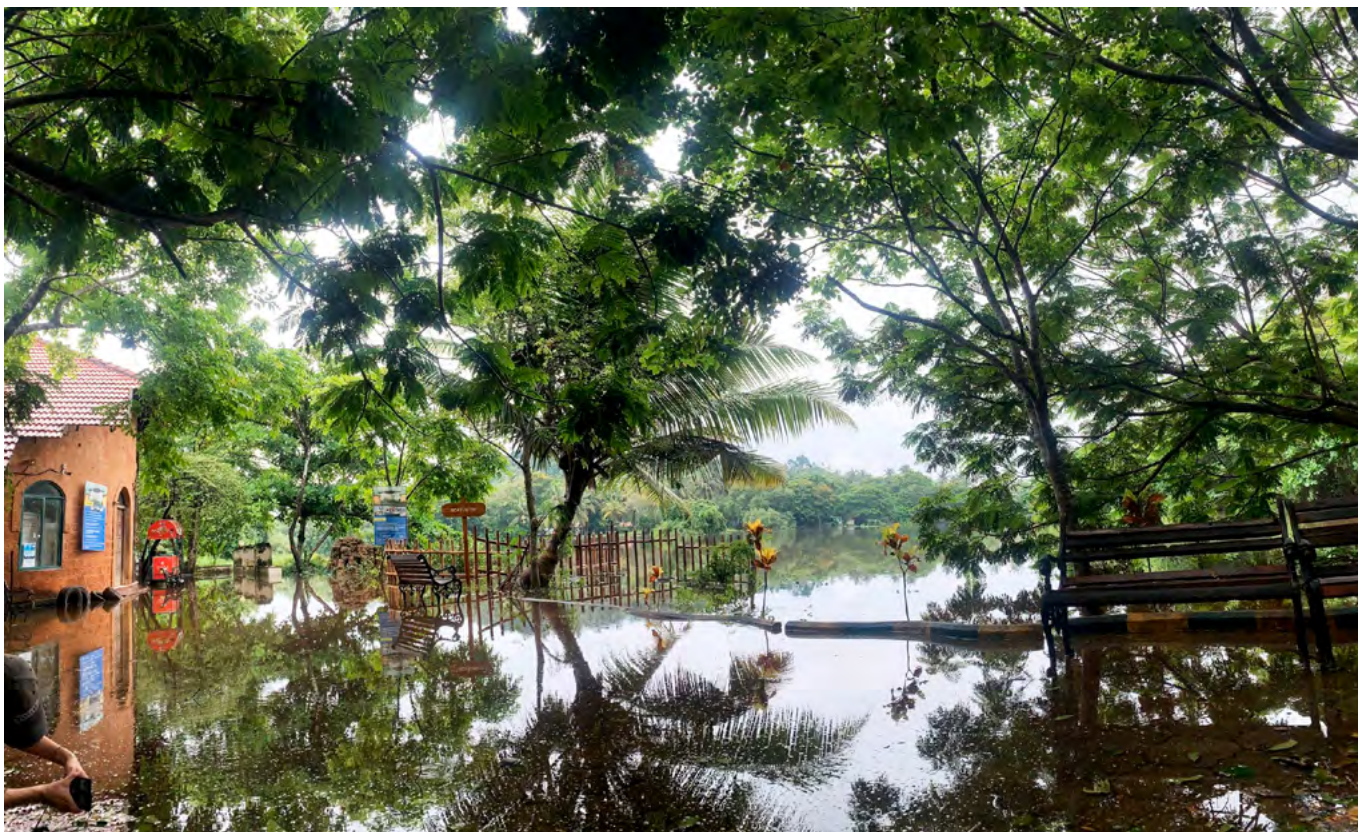
Typů jmenovek používaných v historii Botanické zahrady FTZ bylo mnoho. Přísná kritéria odolnosti (vůči vysokým či nízkým teplotám a jejich střídání, styku s vodou nebo slunečnímu záření), čitelnost, udržitelnost a snadnou manipulaci splňovalo pouze malé procento. Po několikaletém testovacím režimu byly vybrány jmenovky kombinující kov a plast. Část, která se

zapichuje do půdy, je zhotovena z hliníku a svépomocí byla naohýbána tak, aby nasedající destičky s názvy rostlin byly dobře čitelné. Destičky přisedající na kovový profil jsou vyrobeny z odolného černého plastu s bílým jádrem. Potřebné údaje o rostlinách jako jejich latinské jméno, čeled', původ a katalogové číslo byly na tyto destičky vypáleny pomocí speciálního laseru Fakulty lesnické a dřevařské v Laboratoři zpracování biomateriálů. Laser řeže a gravíruje pomocí paprsku, který je vytvářen v trubici naplněné plynem CO₂. Laserový paprsek je nasměrován a zaměřen na povrch materiálu pomocí zrcadel a čoček. Při laserovém řezání paprsek prochází celým materiálem a vytváří řez. Při laserovém gravírování paprsek odstraňuje materiál a vytváří prohlubeň s různými strukturami povrchu. Proto byl zvolen černý plast s bílým jádrem, kde po odstranění černé vrstvy v místě gravírování a následném vyčištění opticky vystoupilo bílé jádro. Destičky byly následně přilepeny na kovové profily a takto zkompletované jmenovky byly instalovány do tropického a subtropického skleníku, kde plní svoji informační funkci.

Rádi bychom touto cestou poděkovali Fakultě lesnické a dřevařské, konkrétně Laboratoři zpracování biomateriálů za vynikající mezifakultní spolupráci a trpělivost při výrobě jmenovek.

Zdislava Procházková, Anežka Daníčková a Ondřej Dvořák

Ne tak obyčejná letní škola v Indii: Cesta za poznáním očima studentky FTZ

Bára Karasová studuje na FTZ obor Tropické zemědělství a aktuálně je ve třetím ročníku. V průběhu studia měla možnost vycestovat na letní školu do Indie a tam poznala Kozhikode v Kerale. Kozhikode neboli Kóžikkót je malebné indické město, které oplývá bohatou historií a kulturou. Historické místo přistání portugalského mořeplavce Vasca da Gamy nabízí jedinečnou směs starověku a moderny. Městské trhy s kořením mu dodávají aromatické kouzlo a díky tomu je nepřehlédnutelnou destinací pro ty, kteří se chtějí ponořit do bohatého dědictví Keraly a zároveň obdivovat přírodní divy v okolí.

Bára strávila v Kerale více než dva týdny a navštívila spoustu různých míst a oblastí. Jak sama říká, změnilo to její pohled na život. Bářino dobrodružství v Indii nejen obohatilo její studijní zkušenosti, ale především jí otevřelo nové perspektivy a poskytlo nezapomenutelné vzpomínky.

Její pobyt odstartoval 1. července. Se skupinou nových přátel dorazila do hotelu, a protože byl původní program posunut, měli všichni jedinečnou příležitost prozkoumat město Kozhikode. Zažili velmi rušný provoz v ulicích, ochutnali místní jídlo a Bára objevila svůj nový oblíbený nápoj – mangový koktejl. Podařilo se jim také prozkoumat blízký mangrovový les, ve kterém kromě krásných rostlin zahlédli i hada. Zažili ruch na místním tržišti, kde si Bára potřebovala pořídit deštník a pláštěnku, protože právě panovalo období monzunů. A měli možnost vidět, jaké problémy způsobuje déšť v místní dopravě.

Na další den měli naplánovanou prohlídku centra města s průvodcem a poté následoval program, který nezahrnoval klasické přednášky, ale zavedl studenty do srdce indické kultury i přírody. Navštívili archeologické muzeum a motýlí zahradu, křesťanský kostel, muslimské části města, školy i pláž. Jezdili pronajatým autobusem, místním autobusem a tuk-tuky.

Následně se vydali do hor Wayanad, kde se potkali s úchvatnou přírodou. Objevili nádherné jezero a pravou džungli. Procházeli plantážemi kávy, čaje, ananasů a kaučuku, ochutnávali čerstvé ovoce – pomeranče nebo chlebovníky – a obdivovali volně žijící zvířata. V parku viděli slony a tygra označeného za teritoriálního. Dozvěděli se také o tradičním řemesle výroby dřevěných lodí a o způsobech práce na banánových plantážích.

Celé dobrodružství ještě obohatila lekce jógy, kterou vedl místní mistr. Závěr pobytu strávila Bára v Kozhikode a ochutnávala místní kuchyni. „První dojmy mohou být klamné. Alespoň to platí pro mé představy o Indii předtím, než jsem tam strávila první noc,“ vysvětluje Bára. „Musím říct, že letní škola předčila moje očekávání! Změnila můj pohled na svět i na způsob života. Jsem moc ráda, že jsem měla příležitost Indii poznat a získat nové přátele. Celá naše cesta byla víc než jen letní škola. Byla to cesta sebepoznání, na níž jsme objevili nejen krásy této země. Díky setkání s místními lidmi a prožitým zážitkům jsme poznali, že pravá cesta k poznání je o otevřenosti a respektu k různorodosti. Indie nám dala nejen nové zkušenosti, ale také novou životní perspektivu,“ dodává studentka FTZ Bára Karasová.

Zdroj: FTZ

Záchranný program antilopy Derbyho: Studující FTZ jsou součástí týmu, který chrání biodiverzitu v Senegalu

V rámci studia na Fakultě tropického zemědělství (FTZ) mají studující spoustu možností zapojit se do reálných projektů, které mají zásadní dopad na ochranu životního prostředí a biodiverzity v tropických oblastech. Nedávno se z afrického Senegalu vrátily dvě studentky, doktorandky prvního ročníku na FTZ, které se zapojily do záchranného programu antilopy Derbyho.

Západní poddruh antilopy Derbyho (*Tragelaphus derbianus derbianus*) je jedním z vlajkových druhů západoafrické savany. Bohužel jediná divoká populace nacházející se v národním parku Niokolo Koba v Senegalu dlouhodobě balancuje na prahu životaschopnosti. Vlivem ztráty životního prostředí, konkurence s hospodářskými zvířaty a pytláctví nyní čítá již jen něco kolem dvou stovek jedinců.

V roce 2000 vznikl pro antilopy Derbyho v úzké spolupráci se skupinou odborníků, nadšenců a studentů z České zemědělské univerzity v Praze záchranný program. Spolek, nyní vystupující pod názvem Antelope Conservation, je v současné době mezinárodně etablovanou ochrannářskou organizací, která pomáhá budovat kapacity na ochranu antilop v rozsáhlém regionu západoafrické a středoafrické savany a poskytuje vědecké podklady pro rozhodování v oblasti ochrany přírody a podporu pro projekty přímo v terénu.

Každý rok se členové týmu vydávají do Senegalu, aby v rezervacích Bandia a Fathala pomohli s monitoringem polodivoké populace antilopy Derbyho. Ta byla založena převozem pouhých šesti jedinců odchycených v Niokolo Koba do rezervace Bandia v roce 2000. Do rezervace Fathala pak byli první „derbíci“ transportováni z Bandie v roce 2006. Nyní tyto populace dohromady čítají již přes 170 jedinců. Letos se monitoringu zúčastnila také Ing. Ema Cetkovská.

Ema se ve své bakalářské i diplomové práci věnovala genetice antilop a dlouhodobě působí v týmu Antelope Conservation jako klíčový dobrovolník. Letošní výjezd byl pro ni již druhým v pořadí a vzhledem k jejím zkušenostem a dobré znalosti francouzštiny byla pro tuto práci jasnou volbou. Během pobytu v Senegalu se podílela na monitorování a identifikaci antilop Derbyho v rezervacích Bandia a Fathala. Díky znalostem genetiky také aktivně přispívá při analýze genetické diverzity, což je

klíčové pro dlouhodobou ochranu tohoto poddruhu. Její práce nejen pomáhá lépe porozumět chování a potřebám antilop Derbyho, ale také může pomoci přispět k vytvoření strategií pro zachování druhu. Kromě samotného monitoringu Ema velmi dobře zvládá i spolupráci s manažery a zaměstnanci rezervací, která je klíčová pro úspěch tohoto záchraného programu. Tito lidé poskytují cenné informace a asistenci při terénní práci, což umožňuje získání důležitých dat a lepší porozumění situaci v terénu. Kromě rezervací letos po delší době vyjela jedna ze studentek i přímo do národního parku Niokolo Koba, který se nachází na jihovýchodě Senegalu a je druhým největším národním parkem v západní Africe.

Inženýrka Kristýna Stehlíková se již ve své diplomové práci zabývala velikostí a složením divoké populace antilopy Derbyho a doktorátem tak navazuje na svůj předchozí výzkum. Tématem její disertační práce je antilopa Derbyho jako modelový druh pro porozumění faktorům limitujícím růst populace velkých býložravců v západoafrické savaně. Pro svou práci využívá především data z fotopastí. A právě práce s fotopastmi byla hlavním důvodem jejího výjezdu. Kristýna se v Niokolo připojila k týmu rangerů a ochránců parku z Direction des Parcs Nationaux Senegal a Panthera Senegal, se kterými Antelope Conservation dlouhodobě spolupracuje. Celkově strávi-

la více než týden v terénu při každoročním umístění fotopastí v rámci ekologického monitoringu divoké zvěře. Každé ráno vyráželi s týmem místních rangerů na trasu čítající 10–20 kilometrů, aby na vhodných místech připevnili fotopasti, které tam následně zůstanou po dobu zhruba tří měsíců. Na začátku období dešťů pak budou fotopasti opět sebrány. Výsledná data Kristýna využije k analýzám ve své disertační práci.

Expedice do Senegalu není jen o vědeckém výzkumu. Pro studenty FTZ je to také výborná příležitost zažít práci v terénu, poznat nové kultury a přispět k ochraně ohrožených druhů. Zapojení do podobných projektů jim nejen rozšiřuje obzory, ale také je připravuje na budoucí kariéru v ochraně životního prostředí a udržitelném rozvoji a má reálné dopady. Navzdory mnoha výzvám, jako jsou pytláctví a úbytek přirozeného prostředí, se díky aktivitám spolku Antelope Conservation daří udržovat stabilní polodivokou populaci antilop Derbyho, která slouží jako významná genetická rezerva a edukační prvek pro širokou veřejnost. Tato dlouholetá práce je krásným příkladem úspěšné spolupráce mezi vědci, studenty a místními komunitami.

Zdroj: FTZ

Jediná divoká populace v národním parku Niokolo Koba balancuje na prahu životaschopnosti. Vlivem ztráty životního prostředí, konkurence s hospodářskými zvířaty a pytláctví čítá jen kolem dvou stovek jedinců.

Za hranice komfortní zóny – cestovatelský příběh s Tiimiakatemii

Objevování nových míst, poznávání jiných kultur, vystupování z komfortní zóny, setkávání s milými lidmi, učení se a spousta zábavy. To vše nás činí šťastnými. Stačí se nebát, udělat první krok a vycestovat. A z vlastních zkušeností můžeme potvrdit, že to stojí za to. Vzpomínky a zkušenosti z cestování jsou bohatstvím, které nám už nikdy nikdo nevezme. Je to něco, co si budeme celý život pamatovat a co nám vyčaruje úsměv na tváři vždy, když se zpětně ohlédneme. Právě první Tiimiakatemia vznikla ve Finsku s myšlenkou: „Pojďme dělat marketing a vydělat si na společné cestování po světě.“ A toho jsme se také drželi, rozhodli jsme se podnikat a dostat se až za polární kruh.

Přípravy začaly již v říjnu. Probíhalo domlouvání programu s jednotlivými Tiimiakatemii ve Finsku, shánění ubytování, dopravy, sponzorů a finančních prostředků a také tvorba marketingového plánu. Nebylo to snadné, ale nakonec se dne 13. 1. 2024 sešlo třiatdvacet teampreneurů z prvního až třetího ročníku se zavazadly všeho druhu na autobusové zastávce v Praze, připravených na třítydenní dobrodružství ve Finsku.

Ano, sraz na autobusové zastávce byl kvůli tomu, že jsme cestovali autobusem. Letět letadlem zvládne každý, ale kdo vydrží 37 hodin s bolavými zády, ospalými očima a neskutečným vedrem kvůli nefunkční klimatizaci? No, do takového dobrodružství bych se také nepustila, ale naše cesta byla zároveň takzvaný Learning circus (specialita našeho oboru), který zakazuje cestu letadlem, a proto byl autobus jednoznačnou volbou.

Do Finska jsme dorazili lehce rozlámaní, avšak natěšení a zvědaví, co nového se naučíme od místních Tiimiakatemii teampreneurů. Naší první zastávkou bylo Tampere, kde jsme se zúčastnili workshopu s autorem knihy Friend Leadership, prošli čtyřdenním programem ve škole a zúčastnili se Heckathlonu pro finskou firmu. Navštívili jsme místní start-up hub Platform 6 a nakonec jsme si vyzkoušeli finskou saunu, otužování v jezeře a karaoke. Po náročném týdnu jsme odjždě-
li plní energie. Nyní máme nové přátele, inspiraci pro zlepšení našeho studijního programu a nápady na nové projekty. Proto únavu vůbec necítíme.

Druhý týden jsme zažili možná ještě více zábavy. V Tiimiakatemii Jyväskylä jsme strávili pět dní a teampreneuri nás přijali jako rodinu. Každé ráno ve škole jsme s nimi pili kávu, povídali si o životě a navzájem se inspirovali. Ve volném čase jsme bruslili na jezeře a navštěvovali místní podniky. Poslední den programu jsme se účastnili Heckathlonu pro City Council Jyväskylä, který bude finančně ohodnocen na základě naší úspěšnosti. Při loučení s dalšími skvělými přáteli dokonce některým z nás skoro ukápla slzička, ale bylo na čase vyrazit dál.

Navštívili jsme také Helsinky a Rovaniemi. Projeli jsme se na čtyřpatrovém trajektu z Tallinu, jezdili na sněžných skútrech, dělali sněhové koule, učili se finská slova a kulturu, ale hlavně jsme zažili spoustu legrace a strávili čas s úžasnými lidmi.

Teď už všichni sedíme v autobusu a blížíme se domů. Nechce se nám odjždět, ale všechno jednou končí, aby mohlo přijít něco nového. Vezeme si s sebou hlavy plné nápadů a inspirace, jak věci zlepšit nebo dělat jinak a lépe. Jsme unavení, ale zároveň plní života

a naděje. Místa i lidé nám prostě přirostli k srdci. Víme však, že až se v budoucnu budeme k těmto vzpomínkám vracet, znovu nás zaplaví pocit štěstí. Přesně proto to všechno stálo za to.

Jo, a tu polární záři jsme viděli. (Stačilo k tomu jen trochu víry.)

V zahradě belgického velvyslanectví v Maroku vykvetly symboly spojení mezi severem a jihem

Patrick Van Damme je jedním z předních expertů na tropické zemědělství a etnobotaniku, a také je jedním z mála zahraničních vědců, kteří stojí v čele českého akademického pracoviště. Od roku 2021 je děkanem Fakulty tropického zemědělství České zemědělské univerzity. Ještě za svého působení na Gentské univerzitě byli on a jeho tehdejší asistent Emiel požádáni o spolupráci známým belgickým umělcem Erikem van Hovem, aby se podíleli na výzdobě zahrady nového belgického velvyslanectví v Maroku.

Unikátní pojetí symbolizuje setkání dvou různých světů

V Maroku se nachází jediná fyzická hranice mezi Afrikou a Evropou, zatímco Brusel je současně hlavním městem Belgie i Evropy. Proto má belgické velvyslanectví v Rabatu v tomto smyslu ještě hlubší symbolickou roli překrývajících se politických území. Zatímco velvyslanectví je historicky místem kontaktu mezi dvěma různými společnostmi a symbolizuje vůli ke společnému soužití navzdory rozdílům, může být také administrativním a občanským labyrintem.

Diplomatický labyrint Charbagh navržený v klasickém římském stylu připomíná čtyřúhelníkové uspořádání islámské zahrady a je složený z geometrických dlaždic používaných od dob maurské Andalusie. Má symbolizovat cestu od cizinců k občanství, od života v odloučení ke společnému životu, od apatridy k občanství. Jedinečný je tím, že má pouze jednu cestu končící uprostřed, kde se obvykle nachází fontána jako znázornění ráje.

„Tato instalace kombinuje dva odkazy z Maghrebu: čtyřúhelníkový koncept Charbaghu – perské, indoperské a islámské uspořádání zahrad vycházející ze čtyř rájských zahrad zmiňovaných v Koránu a koncept jednoúhelníkového římského labyrintu, jak jej můžeme vidět ve Volubilis. Je tu pouze jedna cesta, jež vede neúprosně od vchodu k cíli, i když často po nejsložitějších a nejklikatějších cestách,“ vysvětluje Eric van Hove, jehož dalším nápadem bylo naroubovat marocké a belgické, tedy evrop-

ské rostlinné druhy na sebe a ilustrovat tak složité spojení mezi severem a jihem. Proto oslovil profesora Van Damma a jeho asistenta Emiela De Meyera, aby poskytli rostlinný materiál a své technické dovednosti k provedení roubování.

„Shromáždili jsme a poskytli belgický rostlinný materiál a vydali se sbírat marocký,“ přibližuje přípravu rostlin profesor Van Damme. „Poté jsme ve skleníkovém prostředí v Marrákeši na sebe naroubovali druhy prunusů, dubů a topolů na zakořeněný marocký materiál,“ upřesňuje. Štěpování bylo úspěšné, protože nyní, zhruba po třech letech, štěpy kvetou!

Součástí zahrady jsou čtyři roubované slivoně. Každá z nich vznikla naroubováním druhů z Maghrebu na druhy z Belgie a symbolizují bilaterální diplomatický účel tohoto politického území a naději na posilování vzájemných vztahů.

Tento „diplomatický labyrint“ je křížením několika stavebních tradic. V labyrintu z dlaždic, jehož tradice sahá až k Římanům, jsou stromy (zahrady), fontány a zeligy. Díky odrazům v oknech labyrint pokračuje a odráží se v něm a představuje nejen velvyslanectví jako „bludiště“, ale také jako místo setkání, kde je snahou dosáhnout řešení.

Dominance ženského atletického týmu ČZU

Atletika patří k nejúspěšnějším sportům naší univerzity. To se opět potvrdilo na Akademickém mistrovství České republiky 2024 v halové atletice jednotlivců a družstev, které 8. ledna 2024 pořádala Česká asociace univerzitního sportu v přetlakové hale na Strahově.

Soutěžilo celkem 46 týmů jednotlivých univerzit a vysokých škol v celkovém počtu 349 soutěžících (183 mužů, 166 žen) v jedenácti vypsáných disciplínách: 60 metrů, 400 metrů, 800 metrů, 1500 metrů, 60 metrů překážek, dálka, výška, trojskok, tyč, koule, štafeta 4 x 200 metrů. Vítězové jednotlivých disciplín získali titul akademického mistra ČR v halové atletice pro rok 2024. V celkovém hodnocení univerzit se na prvním místě umístily ženy ČZU v Praze. Muži ČZU skončili na krásném třetím místě.

Družstvo naší univerzity se skládalo z 28 účastníků (16 mužů a 12 žen).

V mužských disciplínách potvrdil svoji formu Jiří Adamec ve skoku do výšky, když zvítězil výkonem 200 centimetrů. Skvěle zaskákal do dálky Matyáš Franěk, kdy mu o pouhých 12 centimetrů uniklo zlato a umístil se tak celkově druhý. Naši muži opanovali vrhačský sektor, kdy koulařský duel ovládl Tadeáš Procházka (17,96 metru) před Davidem Tupým (17,73 metru). V celkovém bodování muži obsadili třetí příčku za UK FTVS a ČVUT.

V ženských soutěžích bodovaly výrazně naše běžkyně na středních tratích. V běhu na 1500 metrů obsadily druhé místo Anita Žáková a třetí místo Barbora Lampová, v běhu na 800 metrů druhé místo Jana Matějková. Ve štafete 4 x 200 metrů ve složení Žáková, Šilhavá, Matějková,

Kovandová získala děvčata třetí místo. Překážkářky Štolová s Navrátilovou braly na 60 metrů třetí a čtvrtou pozici. Titul akademické mistryně ve vrhu koulí si odnesla výkonem 13,42 metru naše studentka Michaela Trčová. S celkovým součtem 64 bodů zvítězila děvčata ČZU Praha v bodování družstev nad týmy UK FTVS Praha a MU FSpS Brno.

Začátek sezony se našim sportovcům určitě vydařil a těšíme se na jejich další vystoupení v atletických soutěžích v barvách ČZU.

Michal Štohanzl

Zimní lyžařské kurzy se stále těší oblibě

Jak velí letitá tradice, v období od ledna do března pořádá Katedra tělesné výchovy každý rok zimní lyžařské kurzy pro studenty ČZU. Sportovní kurzy patří od samého založení vysokých škol k základním sportovním aktivitám vysokoškolských studentů. Po skončení zimního semestru jezdí studenti na hory, v letním období pak využívají pestré nabídky letních kurzů.

Letos uspořádala KTV devět zimních kurzů a zúčastnilo se jich na 320 studentů. Výběr lyžařských středisek zahrnuje svou náročností terény pro všechny kategorie lyžařů. Pohodiví a rekreační lyžaři si zvolili především kurzy v českých horách a na výběr měli Pec pod Sněžkou nebo Deštné v Orlických horách. Zdatní lyžaři vyjžděli na zahraniční kurzy v Savojských Alpách nebo na Slovensko do Nízkých Tater. Ve Francii jsme navštívili jedno z největších lyžařských středisek v Evropě, vyhlášené Les Trois Vallées se šesti sty kilometry sjezdovek, na Slovensku pak známé lyžařské středisko Jasná pod Chopkom. Jeden lyžařský kurz byl zaměřen speciálně na běžecké lyžování a uskutečnil se na školní chatě v Janově v Jizerských horách, kde studenti běhali po trasách Jizerské padesátky.

Náplní lyžařských kurzů je samozřejmě hlavně lyžování a pohyb na čerstvém vzduchu, ale zároveň se studenti v rámci přednášek dozvědí i něco o výuce techniky lyžování, o lyžařském vybavení a mazání lyží nebo o bezpečném pohybu na horách. Součástí kurzů jsou večery na horských chatách ve společnosti vrstevníků. Mnoho studentů na kurzech najde nové přátele a rád se na ně vrací po celou dobu studia. V minulosti byly zimní

i letní kurzy povinné a dával se za ně zápočet. Dnes jsou dobrovolnou studentskou aktivitou, pouze na Fakultě životního prostředí mají studenti navazujícího studia jeden sportovní kurz v programu. Možná by stálo za to zvážit zařazení této aktivity do programu i na ostatních fakultách.

Dušan Vavrla

Agri Policy Lab jako nová iniciativa na podporu udržitelného zemědělství

Zemědělský sektor se stává stále důležitějším hráčem v globálním kontextu, kdy hledáme odpovědi na výzvy, jako jsou potravinová bezpečnost, změna klimatu a udržitelný rozvoj. Nedávno byla na České zemědělské univerzitě v Praze spuštěna nová iniciativa nazvaná Agri Policy Lab, která si klade za cíl spojit výzkum, politiku a zapojit zúčastněné strany s cílem podporovat rozhodování založené na důkazech. Zakladatel Agri Policy Lab docent Hynek Roubík nabízí bližší pohled na to, co tato iniciativa přináší do světa zemědělské politiky.

Viděli jsme potřebu vytvořit oddělenou jednotku, která by mohla spojovat výzkum, politické aspekty a zapojení zúčastněných stran podporující rozhodování založené na důkazech. Máme už zkušenosti z práce ze země globálního Jihu i z Evropy a věřím, že nyní je vhodný čas využít všechny tyto zkušenosti.

Agri Policy Lab má být dynamickým a multidisciplinárním centrem, které integruje výzkum, zapojení zúčastněných stran a zaměřuje se na takzvané „evidence based policies“. A to jak ve světě, tak i u nás. Naším cílem není pouze analyzovat, ale i aktivně přispívat k jejich rozvoji a provádění. Zatímco zemědělský sektor čelí mnoha výzvám, centrum Agri Policy Lab vzniklo s ambicí propojovat různé perspektivy a hledat inkluzivní a udržitelná řešení. Jedním z klíčových bodů je aktivní účast na výzkumu současných politik a zavádění osvědčených postupů.

Aktivita Agri Policy Lab budou rozmanité a budou odrážet naše závazky k holistickému přístupu. Zaměříme se na hlubkový výzkum současných

politik, analýzu globálních a osvědčených postupů a aktivně se zapojíme do diskusí a workshopů se zúčastněnými stranami. Máme v plánu vzdělávání a pořádání školení pro tvůrce politik, úředníky a další aktéry. Také budeme čerpat z našich projektů, které jsme realizovali v Asii a Africe. Agri Policy Lab začíná s týmem, který tvoří Ing. et Mgr. Adam Hruška, odborník v oblasti potravinové bezpečnosti a analýzy politiky. Členem je také Mgr. Chama Theodore Ketuama, jehož zkušenosti v oblasti udržitelného rozvoje a bioenergie přidávají celému týmu cenný rozměr. Velmi zkušenou expertkou na politické aspekty této iniciativy je docentka Stella Tsani z Řecka, která působí na Národní a kapodistrijské univerzitě v Aténách a bude externí členkou Agri Policy Lab. Do týmu jsou zapojeni i další experti z Fakulty tropického zemědělství.

Agri Policy Lab působící na České zemědělské univerzitě v Praze má potenciál být klíčovým hráčem v utváření budoucnosti zemědělství, která by odpovídala současným potřebám. Iniciativa je otevřena spolupráci s dalšími lidmi, kteří by měli o toto téma zájem.

Projekt COMUNIDAD přináší revoluci ve využití dat Copernicus a umožní propojit Evropu a Latinskou Ameriku

Na konci března byl v Madridu uveden do života nový projekt COMUNIDAD představující nadějnou iniciativu spojující Evropu a Latinskou Ameriku prostřednictvím využívání dat programu Copernicus. Projekt podpořený programem Horizont Evropa si klade za cíl vytvořit aktivní komunitu zainteresovaných stran, která bude společně pracovat na vývoji algoritmů, služeb a produktů přizpůsobených místním potřebám.

Jedním z hlavních cílů projektu COMUNIDAD je prozkoumání možností kombinovaného využití Evropského globálního družicového navigačního systému (EGNSS) a platformy související s programem Copernicus v Chile a Kolumbii. Tímto způsobem má projekt potenciál přenést získané znalosti do dalších zemí sdružených v CELAC (země Latinské Ameriky a Karibiku). V rámci projektu COMUNIDAD bude vytvořen komplexní rámec pro využívání dat programu Copernicus v oblastech zemědělství, lesnictví a rozvoje venkova. Ten bude klást důraz na vývoj, testování a vyhodnocování stávajících i nových služeb programu Copernicus s důrazem na potřeby konkrétních regionů.

„Očekáváme, že rámec vytvořený organizací COMUNIDAD bude hnací silou rozvoje trhu v tomto odvětví v rámci zemí CELAC. Zapojením místních koncových uživatelů, podpůrných organizací a malých a středních podniků chceme podpořit inovace a spolupráci, které přispějí k udržitelnému socioekonomickému rozvoji,“ uvedl docent Hynek Roubík, vedoucí pracovních balíčků číslo pět (WP5) a šest (WP6) z České zemědělské univerzity v Praze.

„Abychom plně využili dvou let trvání projektu COMUNIDAD k maximalizaci jeho dopadu a vytvořili řešení odpovídající potřebám uživatelů a dalších zainteresovaných stran v pilotních lokalitách a dalších zemích CELAC, budeme vycházet ze zkušeností LESPROJEKTU a BOSCU a z výsledků spolupráce s některými dalšími partnery v dřívějších projektech financovaných EU, zejména DataBio, SIEUSOIL a SmartAgriHubs,“ dodává Karel Charvát jr., koordinátor projektu COMUNIDAD.

Projekt COMUNIDAD má potenciál hrát klíčovou roli v usnadňování přístupu k datům a informacím programu Copernicus v Chile a v Kolumbii. Cílem je vytvořit „znalostní prostor EU-CELAC“, který podpoří spolupráci v oblasti výzkumu a inovací a usnadní přenos technologií na podporu udržitelného socioekonomického rozvoje.

Projektové konsorcium COMUNIDAD, zahrnující Českou zemědělskou univerzitu a další partnery jako LESPRO, BOSCU, UAYSEN, SOCIALINNOLABS, UAM, FNC a FIA, slibuje přinést novou éru využití dat Copernicus a posílit spolupráci mezi Evropou a Latinskou Amerikou ve prospěch udržitelného rozvoje.

Školení v legislativě bezpilotních prostředků

Na konci února proběhlo v Knihovně ČZU školení shrnující aktuální jednotnou evropskou legislativu bezpilotních prostředků. Zájemci z fakult a rektorátních pracovišť se seznámili s aktuálními požadavky a novinami. Úvodní část kurzu poskytla přehled náležitostí v oblasti létání s drony, specifika kategorií dronů a zásady bezpečného provozu.

Druhá část školení byla zaměřena na změny v provozu UAS platné od letošního roku a na nové metody zpracování žádostí OkP a OkL. Zvýšené povědomí o právních požadavcích přispěje k bezpečnějšímu a efektivnějšímu využívání bezpilotních prostředků nejen v kampusu ČZU, ale především při vědecké činnosti zaměstnanců a studentů v terénu.

Zasedání Bezpečnostní komise ČZU

Na Rektorátu zasedala 11. ledna 2024 Bezpečnostní komise ČZU. Schází se dvakrát ročně a jejími členy jsou vybraní zástupci jednotlivých pracovišť jmenovaní kvestorem.

Bezpečnostní komise ČZU se zabývá širokou škálou témat souvisejících s bezpečností a ochranou zdraví při práci a se zvýšením úrovně požární bezpečnosti pracovišť ČZU.

Mezi hlavní témata letošního prvního zasedání patřily výsledky Ročních periodických prověrek a postupné odstraňování zjištěných nedostatků, Povinná školení zaměstnanců v otázkách BOZP a PO, Kategorizace prací a její průběžná aktualizace, Havarijní připravenost a zpracování havarijních plánů, Přeprava ADR a přeprava nebezpečných odpadů, Dohled nad radiační ochranou, Šetření pracovních úrazů na dílčích pracovištích, Změny v legislativě s dopadem na BOZP a PO. Důležitými tématy byly také Objektová bezpečnost a Plán krizové připravenosti.

Cílem Bezpečnostní komise ČZU je přispět ke snížení rizik a eliminovat vznik mimořádných událostí, zvyšovat úroveň bezpečnosti a vytvořit stabilní systém prevence bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a požární ochrany.

Na členy této komise se může obracet každý zaměstnanec nebo student ČZU. Případné připomínky a dotazy jsou na jejich zasedáních projednávány a vždy je předloženo adekvátní stanovisko.

Seznam členů Bezpečnostní komise ČZU naleznete na Intranetu v rubrice ČZU_předpisy czu_rozhodnutí kvestora.

Novinky z Institutu vzdělávání a poradenství Oddělení celoživotního vzdělávání

V Institutu vzdělávání a poradenství (IVP) dochází k rozvoji Oddělení celoživotního vzdělávání, které nově vzniklo při zahájení akademického roku 2023/2024. Oddělení připravuje své vlastní vzdělávací akce spojené s odborností institutu, jako je například Presentace s jistotou aneb Jak na veřejné vystupování a rétoriku. Zároveň se podílí i na koordinaci a odborné pomoci u kurzů celoživotního vzdělávání (CŽV) jednotlivých součástí univerzity, mimo jiné ve spolupráci s Lesy ČZU. V současné době IVP také spolupracuje na vzdělávacích kurzech Fakulty životního prostředí a bude se podílet na organizaci kurzů CŽV, které budou součástí připravovaného projektu Podpora zelených dovedností a udržitelnosti na ČZU.

Rozvoj personálního zabezpečení na IVP: Nové posily v týmu mají podpořit důraz institutu na tvůrčí činnost

V akademickém roce 2023/2024 došlo k personálnímu posílení týmu Institutu vzdělávání a poradenství, které má především výrazně rozšířit projektovou i výzkumnou činnost a přenášet aktuální zkušenosti nejen do výuky, ale i do koncepce jednotlivých studijních předmětů, témat závěrečných prací a propojovat témata prací s potřebami praxe. Velmi rychlý vývoj vzdělávacích postupů a principů na středních i vysokých školách v posledních letech včetně řady pedagogicko-psychologických aspektů studujících vytváří velmi zajímavá témata, jež je nezbytné prostřednictvím tvůrčí činnosti zařadit do koncepce vzdělávacích činností IVP.

I proto tým institutu propojuje zajištění akreditovaných studijních programů s praktickými zkušenostmi z Centra poradenských služeb ČZU. Rozvoj tvůrčí činnosti je v současné době pro IVP prioritou, proto byl též v lednu 2024 podán projekt OP JAK – Podpora přípravy učitelů a učitelek v odborném vzdělávání na ČZU v Praze. Nové aktivity institutu však v žádném případě neomezují vzdělávací činnost. V současné

době dochází například k reakreditaci pedagogického studia pro učitele odborných předmětů v rámci CŽV, které navštěvuje mnoho našich kolegů a studujících z ČZU. Zároveň IVP chystá reakreditaci studijního programu Kariérové poradenství a vzdělávání. V rozvoji studijního programu budou zúročeny dlouholeté akademické zkušenosti nové garantky Mgr. Lenky Hlouškové, Ph.D., z řady výzkumných a rozvojových projektů.

prof. Ing. Petr Valášek, Ph.D.

International Symposium of Soil Physics

Ve dnech 6. a 7. února 2024 se na Fakultě agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů konal již šestý ročník mezinárodní konference International Symposium of Soil Physics. Akci organizovala katedra pedologie a ochrany půd ve spolupráci s Českou pedologickou společností. Konference se zúčastnilo 45 odborníků, z toho 20 zahraničních hostů ze šesti zemí.

Prezentováno bylo 20 přednášek a 41 posterů zaměřených na nové metody pro studium fyzikálních i dalších půdních vlastností, vztahů mezi těmito vlastnostmi a procesy, jejich využití v praxi i využití různých matematických modelů pro simulaci jevů probíhajících v půdním prostředí. V rámci exkurze v areálu ČZU účastníci navštívili pivovar na Technické fakultě, nový Pavilon environmentálních studií FŽP a tomografickou laboratoř na FAPPZ.

Železniční zastávky podle návrhu studentů

První ze zastávek navržených studenty FLD a ČVUT ve studentské soutěži je již v plném provozu ve stanici Chřenovice-Podhradí u Světlé nad Sázavou, druhá se připravuje pro Tepličku u Karlových Varů. Základem konstrukcí, na jejichž zhotovení se podílí Laboratoř zpracování biomateriálů FLD, je masivní dřevo.

Zastávka v Chřenovicích má tvar lichoběžníku a hlavní část stěn tvoří masivní srubové hranoly. Zastávka v Tepličce má obdélníkový tvar a stěny tvoří vzdušná konstrukce z otočných prken. Oba přístřešky mají palubkové podbití, na kterém je umístěna krytina, a jsou ošetřeny nátěrem DColor FK 47 UV Protect. Navrženy jsou tak, aby splňovaly požadavky moderní architektury a byly šetrné k životnímu prostředí.

Osobnosti zemědělství v Agrohovorech

Ministerstvo zemědělství představilo nový pořad s názvem Agrohovory, který přináší rozhovory s mladými osobnostmi z českých lánů. Podcast se zaměřuje na prezentaci zemědělství jako moderního a atraktivního oboru a je k dispozici na platformě Spotify. Přináší inspiraci pro budoucí generace zemědělců a vědců.

V prvním díle Agrohovorů má každý možnost seznámit se s docentem Ing. Hynkem Roubíkem, Ph.D., zástupcem České zemědělské univerzity v Praze z Fakulty tropického zemědělství.

Hynek Roubík je zároveň vedoucím výzkumného týmu Biogas Research Team a v rozhovoru se dozvíte o začátcích jeho vědecké kariéry, aktuální práci jeho týmu a dalších zajímavostech.

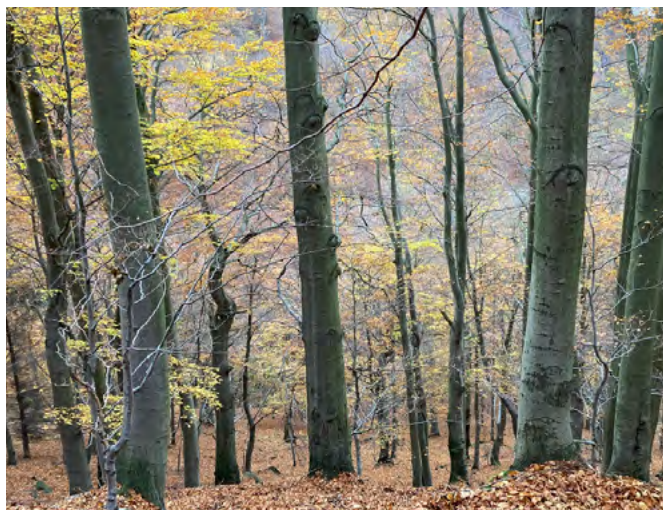

Objev nejstaršího buku v Česku

Vědci z katedry ekologie lesa FLD objevili ve Východním Krušnohoří dosud nejstarší známý buk rostoucí v České republice. Jeho věk, který byl určen analýzou letokruhů, dosahuje více než 470 let.

Buk začal růst v době, kdy byla provedena přestavba nedalekého hradu na zámek. Na první pohled je poměrně nenápadný. Jeho kmen patří sice k těm větším, ale přece jenom zaostává za velikány, kteří zde dosahují průměru i přes metr.

Můžeme si ale také všimnout, že strom nese známky dlouhé životní dráhy. Tlusté větve patrně v koruně nebo boule na místech, kde byly kdysi dávno větve, dnes již odumřelé. Les, kde buk roste, je v současnosti zařazen do smluvně chráněného území, ale dlouhodobou ochranu postrádá.

FLD na veletrhu Ligna Bohemia

Propagace studijních programů a popularizace vědy jsou velmi důležitou součástí univerzitního vzdělávání. Proto se zástupci katedry zpracování dřeva a biomateriálů zúčastnili veletrhu Ligna Bohemia zaměřeného na dřevoobráběcí technologie a stroje.

Studentům středních škol bylo ve fakultním stánku prezentováno moderní zázemí, které mají v průběhu studia k dispozici jak v laboratořích, tak v učebnách. Mohli se zde také seznámit se studijními programy Zpracování dřeva, Dřevořádkové inženýrství a Dřevěné konstrukce a stavby na bázi dřeva.

Kromě prezentace určené zejména studentům středních škol byly v rámci účasti na veletrhu osloveny firmy z hlediska možné vědecko-výzkumné spolupráce v oblasti technologií pro zpracování dřeva.

Tradiční pasování prváků na plese FLD

Na plese Fakulty lesnické a dřevařské proběhla mimořádná událost. Hned po tradičním zahájení plesu poutavým vystoupením Spolku trubačů FLD přišlo na řadu slavnostní pasování prváků, při němž vedení fakulty a spolužáci symbolicky přivítali nováčky do svých cechů.

Vřelého přijetí se jim dostalo v cechu lesnickém, mysliveckém, arboristickém i v cechu konzervace přírodnin a taxidermie.

Kromě pasování prváků tu byly i další vzrušující okamžiky. Kapela Vousy, která na plese vystoupila již vloni, opět vytvořila fantastickou atmosféru, nechyběly ani soutěže a tombola.

Těšíme se na další ročník, zvláště když pořadatelé přislíbili návrat plesů na školní zámek v Kostelci nad Černými lesy.

Začátek roku ve znamení čtyř nových projektů

Fakulta lesnická a dřevařská vstoupila do roku 2024 jako partner projektů programů Horizon Europe, Interreg Danube a aktivit COST. Projektem BOOST4BIOEAST pokračuje integrace bioekonomiky ve středovýchodní Evropě a v Pobaltí, zatímco TRANSFORMIT buduje spolupráci, vzájemné vzdělávání a sdílení znalostí mezi orgány ochrany přírody, lesnickými orgány, lesníky a výzkumnými institucemi.

Fem2forests inovuje profesní dráhy pro ženy, posiluje lesnické vzdělávací instituce s ohledem na gender a vytváří podmínky pro integraci žen do lesnických organizací a relevantních trhů práce. V neposlední řadě začíná DSS4ES, který vytváří výzkumnou síť pro rozvoj metodických přístupů v systémech podpory rozhodování.

Data v ochraně přírody na konferenci AOPK

Desátý ročník konference K vybraným otázkám praktické ochrany přírody uspořádala Agentura ochrany přírody a krajiny ČR s Fakultou životního prostředí 1. února 2024 v Aule ČZU. Letošním tématem byla Data v ochraně přírody. AOPK ČR na konferenci představila nový Informační systém ochrany přírody (ISOP), který připravovala k plnému spuštění.

Příklady dobré praxe představily například sběr dat o české avifauně, data z monitoringu návštěvnosti v KRNAPu nebo sběr a využití dat o vodních tocích.

Tradiční ocenění z rukou ředitele AOPK a emeritního děkana FŽP Vladimíra Bejčka letos obdrželi jako Osobnost roku starosta Vrchlabí Jan Sobotka a za Počin roku filmaři a autoři přírodopisných dokumentů Jiří Petr, Jan Hošek a Marián Polák.

Pestrá krajina ocenila další zemědělce

Letošní leden přinesl do Auly ČZU již po šesté konferenci Asociace soukromého zemědělství ČR, která ocenila další farmáře v rámci programu Pestrá krajina. Za zodpovědnou péči o půdu, vodu a krajinu letos organizátoři ocenili farmu Bělecký mlýn (ASZ Olomouc), farmu Milošovice rodiny Cihlářových (ASZ Benešov) a farmu Libora Konvalinky (ASZ Žďár nad Sázavou).

Hlavním tématem příspěvků konference pod moderátorskou taktovkou herečky Simony Babčákové byla problematika krajinných prvků, která zajímá jak zemědělce, tak veřejnost, ale i obce, ochranáře nebo realizátory pozemkových úprav.

Účastníci mohli zhlédnout prezentaci rakouského statku Maximiliana Hardegga a křest knihy Dušana Utinka nazvanou Malé lesy, velké starosti.

Zelená řešení pro kampus

Svěží nápady mnohdy rozlousknou i složitý problém a nabídnou nečekaná řešení. Právě o to se snažili účastníci letošního Ideathonu. Ve dnech 22. a 23. dubna 2024 se v něm utkalo devět týmů studujících ČZU. Za úspěchem soutěže stojí její pořadatelé – podnikatelský inkubátor Point One ČZU a Oddělení rozvoje a udržitelnosti.

Úkolem týmů bylo dodat kampusu, který patří k neudržitelnějším v Česku i ve světě, další nápady na vylepšení. Hledat řešení, jak ho rozvíjet s ohledem na klimatickou změnu, v souladu s udržitelným přístupem a s důrazem na podporu biodiverzity. A také na inkluzivitu, tedy zajištění rovných podmínek pro všechny, kteří se v kampusu pohybují.

Soutěžící měli na výběr z témat Udržitelná mobilita, Udržitelné kulturní akce a Naučná stezka udržitelným kampusem – modrozelená infrastruktura. První místo získali studenti a studentky programu Inovativní podnikání za nejlépe pojaté téma Udržitelné kulturní akce. Tým ve složení Antonín Müller, Sára Dvořáková, Štefan František Hložek a Michal Šlégl se nechal inspirovat systémem „skill profile“, což je seznam dovedností, které by měl správný podnikatel nabýt během studia. „Převzali jsme formu a vyměnili obsah“, vysvětluje členka vítězného týmu Sára Dvořáková a dodává, jak by to mělo vypadat v praxi: „Organizátoři kulturních akcí budou mít k dispozici tabulku s podrobným seznamem zásad, které by správný pořadatel měl dodržet. Každý by tak získal představu, jak eliminovat ekologické dopady akcí.“ Kampusem projde denně několik stovek až tisíc studujících, akademiků, zaměstnanců i návštěvníků. Mnozí sem přijíždějí, parkují a zase odjíždějí. Přestože dopravní řešení patří k těm nejkomplicovanějším, většina týmů sáhla právě k tématu mobility. Mohli jsme si vyslechnout ambiciózní plány na zpoplatnění parkování, zřízení parkoviště P+R nebo na výstavbu parkovacího domu. Anebo na to, jak vylepšit podmínky pro cyklisty... Originální a jednoduché řešení cyklistické infrastruktury vyneslo druhé místo v kategorii Udržitelná mobilita týmu studujících FLD a Techniky ve složení Karolína Kuntová, Daniel Kříž, Kristina Bajerova a Zuzana Šounová. Ti přišli s nápadem vyrábět stojany na kola z rotorových listů, které se používají na výstavbu větrných elektráren a když doslouží, skončí někde pod zemí. „Chceme zkusit realizovat tyto stojany v praxi v rámci inkubátoru Point One. Vydrží věčně a navíc mají zajímavý design,“ říká Kristina Bajerova. Velký prostor pro fantazii nabízelá kategorie Naučná stezka udržitelným kampusem – modrozelená infrastruktura. Hledání netradiční trasy, která by zvýšila povědomí o důležitosti modrozelené infrastruktury, ukázala různé přístupy k řízení dešťové vody od akumulace a retence po vsakování a využívání dešťové vody v kontextu univerzitního kampusu, se nejlépe zhostil mezifakultní tým ve složení Manvendra Kumar, Anshu Shaw, Pranjal Dwivedi a Ashutosh Kumar Singh. Doktorand FTZ Manvendra Kumar vysvětluje: „Vytvořili jsme set dvou informačních videotabulí, jedna funguje jako anglický a druhá jako český průvodce po kampusu. Ty bychom instalovali na různá místa, kudy chceme vést návštěvníky a upozornit je na udržitelnost budov a celého kampusu. Pro děti jsou na displejích interaktivní hry jako puzzle, pro dospělé vědomostní kvíz se zajímavými výhrami.“

Lenka Prokopová / Foto: Petr Zmek

